

รายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2565

(1 ตุลาคม 2564 - 30 กันยายน 2565)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(1)
1. วิสัยทัศน์และพันธกิจ	1
1.1 วิสัยทัศน์	1
1.2 พันธกิจ	1
2. แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565)	2
3. ผลการดำเนินงาน	5
3.1 งานตามภารกิจหลักและนโยบายการพัฒนาขบวนองค์กรชุมชน	6
(1) การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่	6
(2) การสนับสนุนการฟื้นฟูบูรณการชุมชนเข้มแข็ง	10
(3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท	13
(4) การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา	16
(5) การป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน และองค์กรชุมชน	21
(6) การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพแกนนำและขบวนองค์กรชุมชน	25
(7) การพัฒนาและจัดสวัสดิการชุมชน	27
(8) การพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน	30
(9) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการกำกับและบริหารองค์กร	33
(10) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ	38
(11) การพัฒนาระบบข้อมูล องค์กรความรู้ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์	40
(12) การบริหารและพัฒนาบุคลากร	46
3.2 งานตามนโยบายรัฐบาล	48
การสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท	
(1) การพัฒนาความมั่นคงที่อยู่อาศัย “โครงการบ้านมั่นคง”	48
(2) โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง	54
(3) โครงการบ้านพอเพียง	57
(4) โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่อื้อและภัยพิบัติ	61

3.3 การประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการ ดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	63
---	----

3.4 รายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการตรวจสอบ	66
---	----

3.5 รายงานสถานะการเงินและผลการดำเนินงาน	68
---	----

ภาคผนวก

- แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การดำเนินงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 เป็นการดำเนินงานตามภารกิจหลักขององค์กรและงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน **ภายใต้ประเด็นการพัฒนา 4 เรื่อง** ประกอบด้วย 1) การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง 2) การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องสู่ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย 3) การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน และ 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในพื้นที่ผ่านประเด็นงานต่าง ๆ และขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท โดยสรุปผลการดำเนินงานสำคัญใน 4 มิติ ดังนี้

1. คนมีแนวคิดและความสามารถเพิ่มขึ้น

ผู้นำและคนในชุมชนองค์กรชุมชน 9,179 คน เกิดความเชื่อมั่นในแนวคิด “ชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง” โดยมีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ นำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังนี้

(1) การบริหารจัดการที่ดี 4,525 คน ก่อให้เกิดคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนต่อต้านการทุจริตใน 171 ตำบล เป็นกลไกขับเคลื่อนการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และเกิดการบริหารจัดการโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล

(2) ความรู้ด้านงานพัฒนา 1,237 คน โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน ส่งผลให้ตำบลมีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 1,112 ตำบลสอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการและบริบทของพื้นที่

(3) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ “นักสื่อสารชุมชน” 500 คน โดยมีการนำเสนอข่าว บทความ และคลิป เผยแพร่ผ่านช่องทางของสถาบันฯ สื่อสาธารณะ ไม่น้อยกว่า 30 ชิ้น/ผลงาน

(4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2,266 คน ในการใช้งานโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (Social Welfare Fund) ก่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

(5) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 651 คน โดยเกิดการพัฒนาระดับฝีมือ “ช่างชุมชน” 536 คนใน 8 จังหวัด สู่การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย และเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และ 73 สหกรณ์สามารถจัดทำบัญชีและงบการเงินได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

เกิดนวัตกรรมการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนใน 17 จังหวัด 171 ตำบล 3,078 คน ในการหล่อหลอมพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคมให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตนำไปสู่ **“การสร้างวัฒนธรรมสุจริตพร้อมกับการต่อต้านการทุจริต”** โดยเกิดคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนต่อต้านการทุจริตระดับตำบล

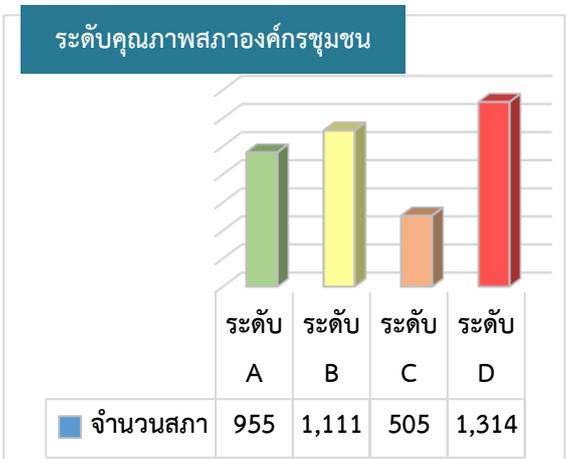
3,078 คน ผู้การเปลี่ยนแปลงความคิดของเครือข่ายภาคประชาชนว่า “การต่อต้านการทุจริตไม่ใช่ภาระ แต่เป็นภารกิจ” ที่ต้องร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคม โดยเกิดรูปธรรมปฏิบัติการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น การจัดทำตู้ ปณ. ตู้ไว้วาง การจัดทำธรรมนูญสร้างวัฒนธรรมสุจริตชุมชนใน 14 ตำบลของจังหวัดนครสวรรค์ การประสานงานกับชมรมสตรีทองเพื่อส่งต่อข้อมูลเบาะแสการทุจริตให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแผนการต่อต้านการทุจริตของเครือข่ายภาคประชาชนได้รับบรรจุในแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของ อบจ.ภูเก็ต เป็นต้น

2. องค์กรชุมชนเข้มแข็งมีความสามารถในการบริหารจัดการ

2.1 การประเมินและพัฒนาคุณภาพองค์กรชุมชนรวม 9,540 องค์กร โดยองค์กรชุมชนมีคุณภาพประกอบด้วย

1) สภาองค์กรชุมชน 7,795 ตำบล สมาชิก 254,945 คน และมีกลุ่ม/องค์กรชุมชน/เครือข่ายองค์กรชุมชนรวม 156,280 องค์กรใน 77 จังหวัด

ในปี 2565 มีการประเมินระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชน 3,885 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 49.65 ของสภาองค์กรชุมชนตำบลทั่วประเทศ ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 2,066 ตำบล โดยสภาองค์กรชุมชนตำบล 1,548 ตำบล มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่น สามารถเป็นกลไกกลางในการแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบล เช่น การ

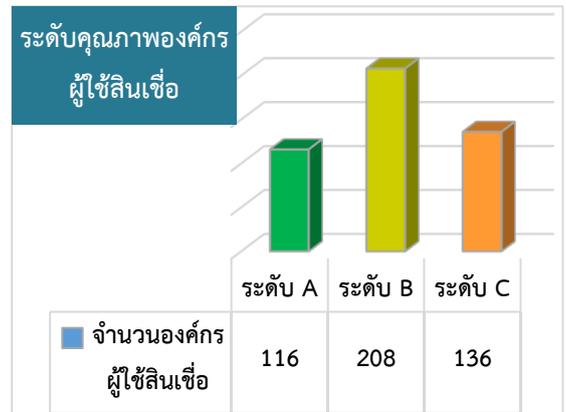
พัฒนาที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจชุมชน การป้องกันและต่อต้านการทุจริต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสุขภาพชุมชน การป้องกัน ฟื้นฟู เยียวยาและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบในชุมชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 เป็นต้น ส่งผลให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อันเป็นประชาธิปไตยชุมชนจากฐานราก นอกจากนี้ สภาองค์กรชุมชนยังมีการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อาทิ สภาองค์กรชุมชนตำบลเสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา สนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านมีรายได้จากการผลิตสินค้าทางเกษตร ผ้าเจียมนางดำ เสื้อ เพื่อจำหน่ายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาทำบุญไหว้พระและเยี่ยมชมโบราณสถาน เพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในตำบล สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านไร่ อ.เมือง จ.ราชบุรี ร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านไร่จัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนในการทำปุ๋ยป่นเม็ด ทำให้สมาชิกสามารถลดค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมีได้ประมาณปีละ 30,000 – 50,000 บาท ต่อปี เป็นต้น

2) สวัสดิการชุมชน ในปี 2565 กองทุนสวัสดิการชุมชน 5,195 กองทุนมีระบบบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ โดยมีระเบียบ/ข้อบังคับของกองทุน ทะเบียน/ข้อมูลสมาชิกเป็นปัจจุบัน มีรายงานผลการดำเนินงานและรายงานสถานะการเงินและบัญชีของกองทุน รวมถึงแผนพัฒนาหรือฟื้นฟูกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง

พร้อมทั้งมีระบบโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (Codi_SWF) เป็นเครื่องมือในการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบฐานข้อมูลร่วมของกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเริ่มใช้ระบบโปรแกรม (Codi_SWF) 1,664 กองทุน

3) **องค์กรผู้ใช้นิติเชื่อ** สามารถจัดระดับความเข้มแข็งและมาตรการในการพัฒนาองค์กรผู้ใช้นิติเชื่อที่สอดคล้องกับคุณภาพขององค์กรผู้ใช้นิติเชื่อ 460 องค์กร ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 324 องค์กร และพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรผู้ใช้นิติเชื่อ จำนวน 73 สหกรณ์ 115 คน ภายใต้อาสาสมัครร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์

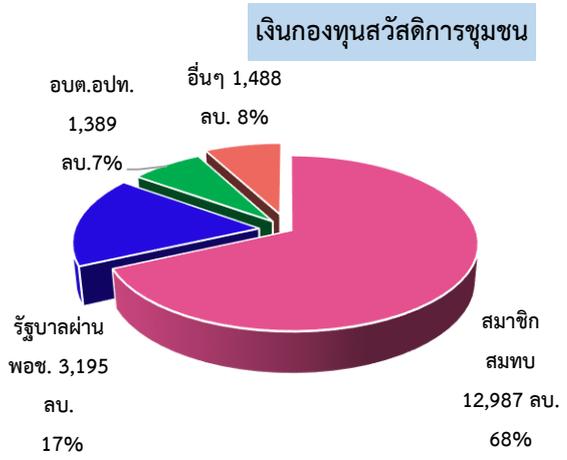

องค์กรผู้ใช้นิติเชื่อมีการบริหารจัดการที่ดี *โดยมีการคืนดอกเบี้ยให้กับองค์กรผู้ใช้นิติเชื่อ 486 องค์กร วงเงิน 40.10 ล้านบาท* นำไปสู่การสร้างแรงจูงใจให้เกิดความมีวินัยด้านการชำระคืนเงินเชื่อ ซึ่งจะเป็ตัวอย่างที่ดีให้แก่องค์กรผู้ใช้นิติเชื่อรายอื่นๆ และช่วยลดผลกระทบด้านการบริหารสภาพคล่องทางการเงินสามารถนำดอกเบี้ยที่ได้รับคืนไปใช้สำหรับกิจกรรมในสหกรณ์/กลุ่มที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก เช่น **สหกรณ์บ้านมั่นคง เมืองบางพูน จำกัด** อ.เมือง จ.ปทุมธานี ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ย 177,071.76 บาท นำไปใช้ต่อเติมซ่อมแซมพื้นที่ชั้น 2 ของสหกรณ์ตามที่สมาชิกมีมติร่วมกัน **สหกรณ์บ้านมั่นคงสองคลอง 2 จำกัด** อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ย 240,015.25 บาท นำไปติดตั้งน้ำประปาเพื่อกักเก็บน้ำและกระจายน้ำสู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่ และทำดินกั้นน้ำพื้นที่โครงการเพื่อป้องกันน้ำท่วมเวลาเกิดน้ำทะเลหนุน

จากรูปธรรมการดำเนินงานของขบวนองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นบทบาทและพลังของขบวนองค์กรชุมชนในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในหลากหลายมิติตามปัญหาความต้องการและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้เข้าถึงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันอย่างบูรณาการ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน

3. คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น

3.1 **กองทุนสวัสดิการชุมชนสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับคนในชุมชน** จากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง 5,916 กองทุน สมาชิกกองทุน 6,487,620 ราย มีเงินกองทุนสะสมรวม 19,062.27 ล้านบาท ซึ่งเงินกองทุนส่วนใหญ่ ร้อยละ 68 หรือ 12,987 ล้านบาท เป็นเงินจากการสมทบของสมาชิก

ในปี 2565 สนับสนุนงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนรวม 1,455 กองทุน ครอบคลุมสมาชิก 1,180,975 คน วงเงิน 182.73 ล้านบาท ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถจัดสวัสดิการตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตายให้กับสมาชิกและคนในชุมชนทุกช่วงวัย ทำให้สมาชิกสามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการของชุมชน โดยมีผู้ได้รับสวัสดิการตรงสะสมรวม 1,970,314 ราย เงินจ่ายสวัสดิการรวม 2,399.95 ล้านบาท เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีบุญเรือง อ.ชนบท จ.ขอนแก่น ลงพื้นที่เยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสในตำบล นำเงินในกองทุนสวัสดิการชุมชนและเงินที่ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. มอบสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียงในชุมชน 198 คน จำนวน 100,000 บาท กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางเป้า อ.กันตัง จ.ตรัง ในช่วงเทศกาลสงกรานต์มอบสวัสดิการให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป จำนวน 461 คนๆ ละ 300 บาทเป็นเงิน 138,300 บาท และมอบสวัสดิการให้ผู้ป่วยติดเตียง จำนวน 17 คนๆ ละ 500 บาท เป็นเงิน 8,500 บาท เป็นต้น

3.2 ผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทที่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 29,951 ครัวเรือน

1) **บ้านมั่นคง** : เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนระหว่างขบวนการองค์กรชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ ส่งผลให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย 4,087 ครัวเรือน 116 ชุมชนใน 20 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 108.99 ของเป้าหมาย ทำให้ผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในการอยู่อาศัย มีคุณภาพชีวิตและการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก สร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ของเมืองและชุมชน เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะจากผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ/เอกชนซึ่งผิดกฎหมาย เป็นสถานะผู้อยู่อาศัยในชุมชนอย่างถูกกฎหมายและสามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน (น้ำ ไฟฟ้า) อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต (Well – Being) ที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ เกิดการขยายกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย “บ้านที่มากกว่าคำว่า.....บ้าน” เป็นจุดเริ่มต้นไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้าน ทั้งสิทธิ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ อาชีพ และรายได้ เช่น บ้านมั่นคง ต.ท่าผา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ อาทิ กระทรวง พม. เทศบาล อำเภอ พัฒนาชุมชน ฯ ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย 196 ครัวเรือน เกิดพื้นที่รูปธรรมการดำเนินงานสร้างป่าสร้างรายได้ 35 แปลง และเพิ่มพื้นที่เกษตรในครัวเรือน 50 แปลง และศูนย์วิสาหกิจชุมชนผลิตกาแฟ เพื่อพัฒนาความรู้ให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ไม่เพียงแต่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย แต่เป็นการพัฒนาความรู้และคุณภาพชีวิตอีกด้วย

2) **การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง** : เป็นการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลในการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรुकกล้าแนวลำคลองและทางระบายน้ำ

การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว เกิดการแก้ไขปัญหาการรुकกล้าของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย ซึ่งการดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2559 โดยสามารถดำเนินการในพื้นที่ 35 ชุมชน 3,539 ครัวเรือน จำแนกเป็น ก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จ 3,107 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 247 ครัวเรือน และพื้นที่พร้อมก่อสร้างบ้าน 185 ครัวเรือน

การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองเปรมประชากร เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2562 โดยอนุมัติโครงการและงบประมาณสนับสนุนนับตั้งแต่ปี 2562 – 2565 รวม 3,971 ครัวเรือน ใน 32 ชุมชน ซึ่งมีพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ 10 ชุมชน 1,013 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 15.86 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด

ประกอบด้วย บ้านที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 616 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 363 ครัวเรือน และพื้นที่รื้อย้ายแล้วพร้อมก่อสร้างบ้าน 34 ครัวเรือน

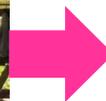

ชุมชนประชาร่วมใจ 1 เขตตจจัตรา

ผลจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ก่อให้เกิดระบบจัดการร่วมในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ และเกิดการแก้ไขปัญหาการรुक้าของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยผู้มียรายได้น้อยสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีระบบสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมที่ดีสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน **ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะจากผู้รูก้า/ก่อสร้างไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็น “ผู้อยู่อาศัยถูกกฎหมาย”** และได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อาทิ คณะศึกษาดูงานจากรัฐบาลมณฑลปัญจาบ ประเทศปากีสถาน จำนวน 20 คน ศึกษาดูงานโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลองเปรมประชากร

3) **บ้านพอเพียง** : เกิดการปรับปรุง ซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้ด้อยโอกาส 25,108 ครัวเรือน ใน 2,187 ตำบล 77 จังหวัด และมีผลการดำเนินงานสะสมนับตั้งแต่ปี 2560 - 2565 รวม 103,779 ครัวเรือนใน 4,195 ตำบล ส่งผลให้ครัวเรือนยากจนที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น ภายใต้แนวคิด “สร้างบ้าน สร้างสุข สร้างความมั่นคง” และก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคพัฒนาในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างบูรณาการร่วมกัน

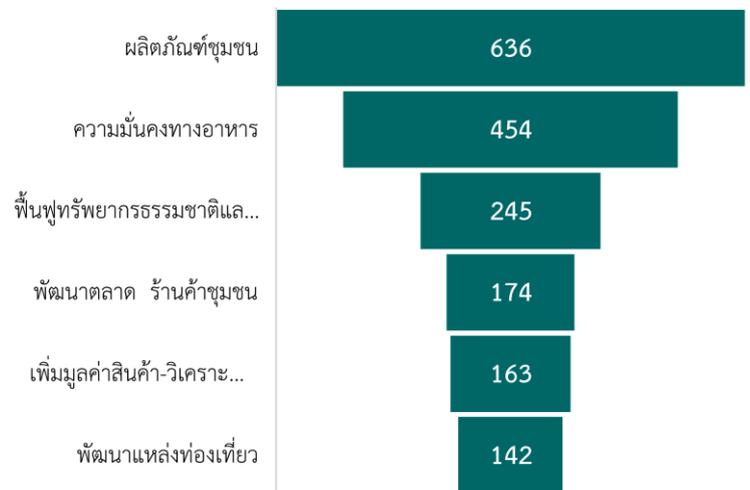
4) **การพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีภัยพิบัติ ไฟไหม้ ไล้รื้อ** : ชุมชนที่ประสบภัยไฟไหม้ ไล้รื้อและน้ำท่วม 556 ครัวเรือนใน 20 จังหวัด มีที่อยู่อาศัยชั่วคราว โดยเป็นชุมชนที่ถูกไล้รื้อ 200 ครัวเรือน ประสบภัยพิบัติ 219 ครัวเรือน และเหตุอัคคีภัย 137 ครัวเรือน ส่งผลให้กลุ่มคนด้อยโอกาสและเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้รับการดูแล มีที่อยู่อาศัยรองรับเฉพาะหน้าและได้รับโอกาสในการพัฒนา เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มั่นคงต่อไป

จากการศึกษาประเมินมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ จำนวน 12 ชุมชนใน 10 จังหวัด ก่อให้เกิดมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ โดยเปรียบเทียบจากการสนับสนุนสินเชื่อโครงการบ้านมั่นคงของสถาบันฯ และเงินสมทบจากชุมชนงบประมาณรวม 480,577,662 บาท กับมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและที่ดินของชุมชนมีมูลค่ารวม 1,109,595,639 บาท พบว่า มูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 629,017,977 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.69 และเกิดคุณค่าทางสังคมที่สำคัญ คือ ผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกัน ทั้งในรูปแบบของการซื้อที่ดินและการเช่าที่ดินรัฐระยะสั้น/ยาว สมาชิกเกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย สหกรณ์เคหสถาน ทำให้ชุมชนมีทุนหมุนเวียนสำหรับการพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย การลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาความจำเป็นเร่งด่วนของสมาชิกในชุมชน สมาชิกในชุมชนเกิดทักษะและศักยภาพในงานพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่น การบริหารงานโครงการ การบริหารจัดการงานบัญชี/การเงิน งานก่อสร้าง เป็นต้น

ดังนั้น ผลจากการพัฒนาที่อยู่อาศัย ทำให้ผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัย อันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยสามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและสร้างชุมชนที่น่าอยู่

3.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท 723 ตำบล/เมืองใน 77 จังหวัด เกิดระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มีการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญที่ชุมชนดำเนินการ และรูปธรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ และบริบทของพื้นที่ อาทิ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นการพัฒนาระดับและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนและกลุ่มอาชีพ โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำไข่เค็มและพริกทอด และต่อยอดแปรรูปผักสวนครัว ยกกระตือรือร้นการประกอบอาชีพประมงริมเขื่อนลำปาวสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน ตำบลสหัสขันธ์ อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ โดยเชื่อมโยง 13 หมู่บ้านในการดำเนินงานร่วมกัน

ลักษณะกิจกรรม

4. เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงความสัมพันธ์ โครงสร้างและนโยบาย

จากการดำเนินงานร่วมกับขบวนการองค์กรชุมชน ภาควิพัฒนา และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับพื้นที่และการผลักดันเชิงนโยบายเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยในปี 2565 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 เกิดพื้นที่รูปธรรมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง 1,112 ตำบล ใน 77 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 111.20 ของเป้าหมาย โดยเกิดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล ซึ่งสนับสนุนงบประมาณรวม 108.21 ล้านบาท ใน 749 ตำบลในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน และแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนได้รับการเชื่อมโยงกับแผนของหน่วยงาน 695 ตำบล เกิดการใช้งบประมาณของชุมชนและหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีงบประมาณที่ตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนตามแผนพัฒนาของชุมชน นอกจากนี้ชุมชนยังได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ วิทยากรให้ความรู้ สถานที่ในการจัดกิจกรรม เป็นต้น ก่อให้เกิดรูปธรรมการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ 526 ตำบล การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม 389 ตำบล เช่น การปลูกป่า การจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดการขยะ การพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย 73 ตำบล และการพัฒนาด้านสังคม 124 ตำบล เช่น การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนในชุมชนช่วง Covid-19 การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ เป็นต้น

สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลแม่สรวย อ.แม่สรวย จ.เชียงราย ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ โดยอบรรมการคัดแยกขยะให้กับแกนนำในชุมชน และจัดกิจกรรมหมู่บ้านคัดแยกขยะลดโลกร้อน ซึ่งทุกครัวเรือนคัดแยกขยะพลาสติกทุกชนิด และขยะรีไซเคิล เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินผ่านกิจกรรม “ร้านศูนย์บาท” หรือการเปลี่ยนขยะให้เป็นเงิน ทำให้คนในชุมชนเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะภายในครัวเรือน เป็นการรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้หรือลดรายจ่ายเมื่อนำขยะที่แยกไปใช้ในร้านศูนย์บาทตามโครงการอีกด้วย

4.2 เกิดพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 1,162 ตำบลใน 77 จังหวัด

เป็นการประเมินตนเองร่วมกันของสมาชิกในตำบลตามกรอบการประเมิน 4 มิติ มีประเด็นการประเมิน 28 ข้อ 100 คะแนน แบ่งระดับความเข้มแข็งของชุมชนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดีเยี่ยม (ร้อยละ 90 ขึ้นไป) ระดับดีมาก (ร้อยละ 80-89) และระดับดี (ร้อยละ 70-79) โดยสรุปผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 88.92 และจำแนกผลการประเมินในแต่ละมิติ ดังนี้

มิติที่ 1 คนมีแนวคิด/มีความสามารถเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 88.82
มิติที่ 2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง	ร้อยละ 87.29
มิติที่ 3 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	ร้อยละ 88.29
มิติที่ 4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น	ร้อยละ 91.29

4.3 เกิดความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา ทั้งในระดับนโยบายและพื้นที่

❖ ระดับนโยบาย

1) การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ร่วมกับ 22 หน่วยงานบูรณาการบริหารจัดการที่ดิน แก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยประเทศไทย ใช้ “ความร่วมมืออย่างบูรณาการ สู่ความยั่งยืน” ในโครงการบูรณาการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในพื้นที่ คทช. เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตให้ราษฎรมีรายได้ที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2) การสร้างหลักประกันยามชราภาพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของชุมชนผ่านการออม : โครงการบำนาญประชาชน โดยเครือข่ายองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงและกองทุนการออมแห่งชาติ เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กับกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) และเครือข่ายขบวนองค์กรบ้านมั่นคงในการยกระดับการออมให้กับผู้มีรายได้น้อยและประชาชนผู้ประกอบอาชีพอิสระได้เข้าถึงการออมแบบครอบคลุมทุกชุมชน ดำเนินการในพื้นที่นำร่อง 50 แห่ง อาทิ เมืองนครสวรรค์ เมืองขอนแก่น เมืองชุมแพ จ.ขอนแก่น เมืองอุดรธานี เมืองสุรินทร์ เมืองสระบุรี เมืองสามชุก จ.สุพรรณบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองสุราษฎร์ธานี และเมืองสตูล

❖ ระดับพื้นที่ปฏิบัติการ

1) การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ เป็นการบูรณาการความร่วมมือการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จในจังหวัดนำร่องระหว่างสำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 7 หน่วยงาน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีบทบาทหน้าที่สนับสนุนและพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือ คนจนกลุ่มเป้าหมาย โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายด้านการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนจนเปราะบางให้สามารถเข้าถึงระบบการดูแล และระบบการสนับสนุนของหน่วยงาน โดยมีความร่วมมือในการดำเนินการระดับจังหวัด เช่น จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำร่วมกับ 24 หน่วยงาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำโดยยก "ตำบลแม่ลาหลวงโมเดล" เป็นต้นแบบการขับเคลื่อนร่วมกับ 11 หน่วยงาน จังหวัดนราธิวาส ดำเนินโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ร่วมกับ 23 หน่วยงาน เป็นต้น

2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเมืองและชนบท เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ โดยออกแบบการทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการดำเนินงาน อาทิ จังหวัดสุโขทัย สนับสนุนและหนุนเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติของขบวนองค์กร

ชุมชนจังหวัดสุโขทัยร่วมกับ 12 หน่วยงาน **จังหวัดนครสวรรค์** บูรณาการยกระดับการพัฒนาฝีมือแรงงานช่าง ชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทจังหวัดนครสวรรค์ร่วมกับ 5 หน่วยงาน **จังหวัดกาญจนบุรี** สนับสนุนการขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจฐานรากแบบครบวงจรสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน ท้องถิ่นอย่างยั่งยืนร่วมกับ 4 หน่วยงาน เป็นต้น

ผลการประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) การประเมินการปฏิบัติงานขององค์กรมหาชน เป็นการดำเนินงานใน 4 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด โดยสรุปผลประเมินภาพรวมองค์กรอยู่ในระดับดีมาก ค่าคะแนน 94.137 และมีผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การ ประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0) รวม 437.69 คะแนนจาก 500 คะแนน และจากสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการ ให้บริการของสถาบันฯ ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนร้อยละ 87.14

2) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปี งบประมาณ 2565 สรุปผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน **คะแนนภาพรวม 95.04 อยู่ในระดับ AA** คือ ระดับดีเยี่ยมและบรรลุค่าเป้าหมาย ได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับ หน่วยงานภาครัฐ

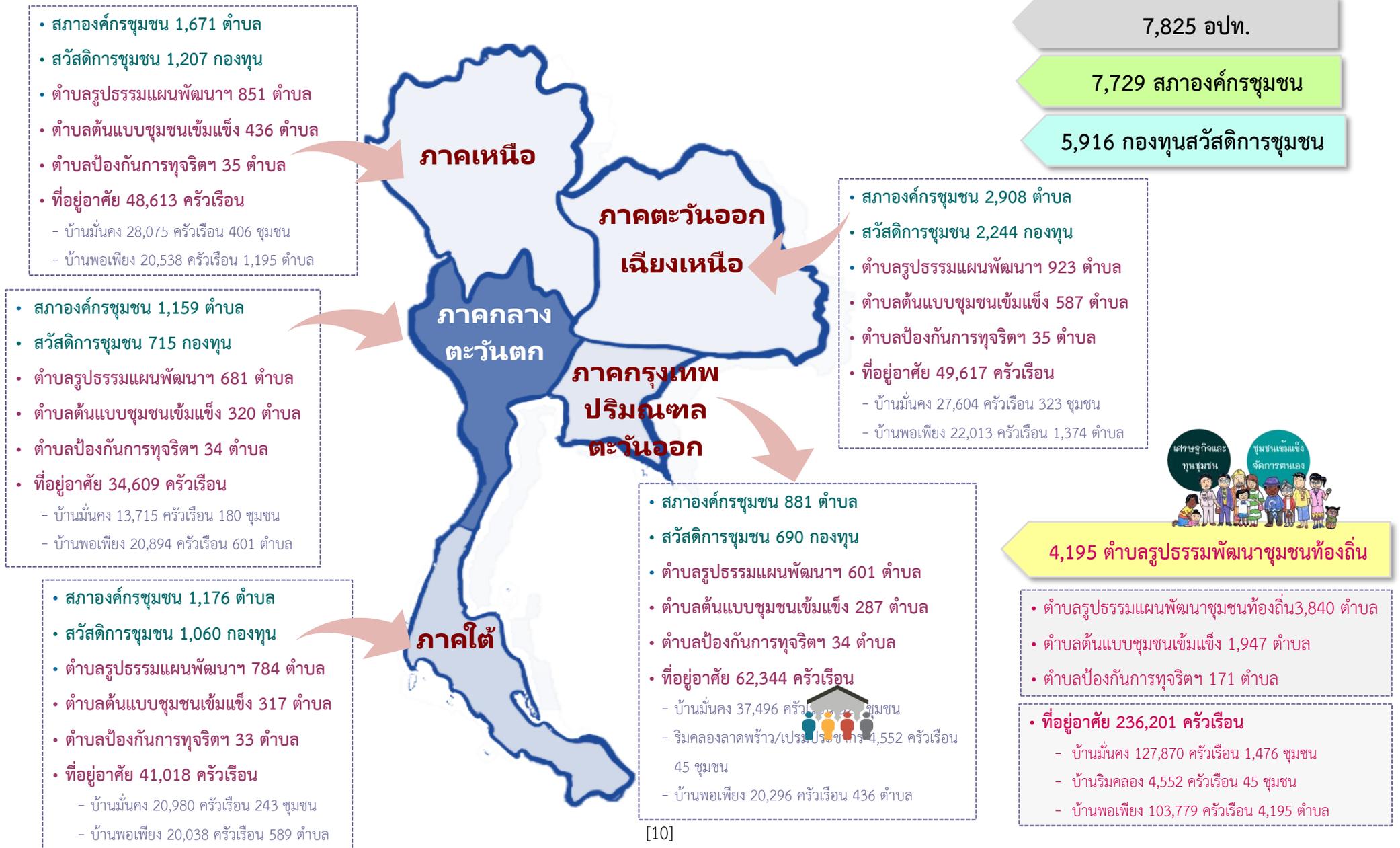
การประเมินผลการปฏิบัติงาน		การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA)
สรุปผลการประเมินระดับองค์กร	คะแนนรวม	
ระดับ ดีมาก	94.137	95.04 (ระดับ AA)

ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางในการดำเนินงาน

1. **ระดับคุณภาพของสภาองค์กรชุมชน และองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ** พบว่า ยังมีองค์กรที่มีคุณภาพในระดับ C และ D ซึ่งเป็นระดับที่ต้องมีการพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและเป็นกลไกในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นทิศทางและแนวทางสำคัญในการดำเนินงานปี 2566 โดยเฉพาะการใช้องค์กรที่มีคุณภาพในการระดับ A และ B เป็นกลไกและเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรระดับ C และ D ในพื้นที่ต่อไป

2. **การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองมีความล่าช้า** เนื่องจากแผนการก่อสร้างเงื่อนไขของ กทม. หยุดดำเนินการตั้งแต่เดือนกันยายน 2562 และผลการดำเนินการทางกฎหมายของกรมธนารักษ์ต่อผู้คัดค้าน ทำให้การก่อสร้างที่อยู่อาศัยต้องชะงักงัน ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคลี่คลายปัญหาข้อขัดขัด ลงพื้นที่สร้างความเข้าใจและให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนติดตามและประสานแผนดำเนินการก่อสร้างเงื่อนไขของสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่อง

สรุปพื้นที่ปฏิบัติการ พอช. ในงานพัฒนาด้านต่าง ๆ

1 วิสัยทัศน์และพันธกิจ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นองค์การมหาชน จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2543 โดยการรวมสองหน่วยงาน คือ สำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท และสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2543 ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีวิสัยทัศน์และพันธกิจ ดังนี้

วิสัยทัศน์ 2579 ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย

จากการระดมความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างมีความเห็นในทิศทางร่วมกันว่า ควรจะต้องมีการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ โดย**องค์กรชุมชนจะเป็นฐานของชุมชนท้องถิ่นและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเอื้อให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี** การมีขบวนองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นเอกภาพและมีธรรมาภิบาล เป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องมีกลไก เครือข่ายและการบริหารจัดการขบวนองค์กรชุมชนที่ดี พร้อมทั้งเชื่อมประสานและผนึกพลังกับภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชน วิชาการ ประชาสังคม และสื่อมวลชน ฯลฯ ในการหนุนเสริมความเข้มแข็งของขบวนองค์กรชุมชน และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมายสู่ชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ในอนาคต

การขับเคลื่อนให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง จึงเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้บรรลุ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกรอบเป้าหมายการพัฒนา อันได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายระดับสากลตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

พันธกิจ

(1) สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน ทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม

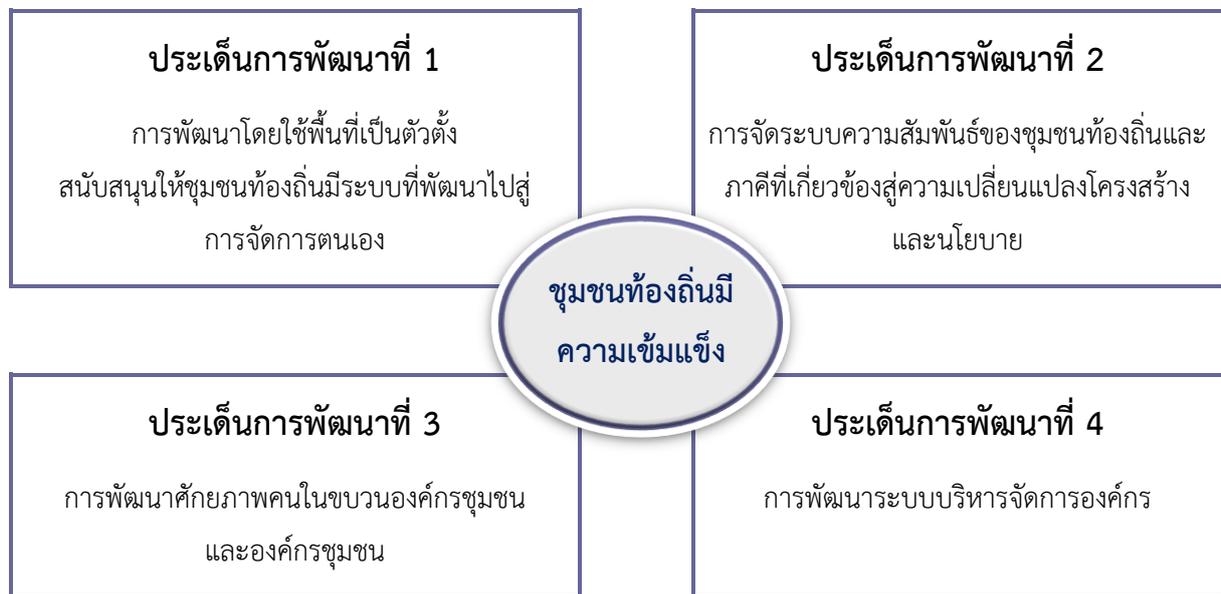
(2) สนับสนุนและให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

(3) สนับสนุนและให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนประสานงานการสนับสนุนและให้การช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนและสร้างความร่วมมือขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

2 แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565)

แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) มีการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาของขบวนการพัฒนาขององค์กรชุมชน การเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และกรอบเป้าหมายการพัฒนาในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเด็นงานพัฒนาต่าง ๆ ของขบวนการพัฒนาขององค์กรชุมชน โดยมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565)” ร่วมกับขบวนการพัฒนาขององค์กรชุมชนและภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการสถาบันฯ เห็นชอบเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2563 อันเป็นทิศทางสำคัญในการถ่ายทอดสู่แผนปฏิบัติการประจำปีของสถาบันฯ ในประเด็นการพัฒนา 4 เรื่อง ประกอบด้วย

แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565 ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

วิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

“ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย”

วิสัยทัศน์ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565)

“ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสู่การจัดการตนเอง”

ประเด็นการพัฒนา	<p>① การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง</p>	<p>② การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องสู่ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย</p>	<p>③ การพัฒนาศักยภาพคนในขบวนองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน</p>	<p>④ การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร</p>
เป้าหมาย	<p>ขบวนชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองบนพื้นฐานทุนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างสมดุล</p> <p>ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้</p>	<p>ภาคีความร่วมมือสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง</p>	<p>ผู้นำชุมชนมีศักยภาพและสัมพันธภาพที่ดี เป็นพลเมืองต้นรู้ใส่ใจสังคมสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นประเทศไทยยุคใหม่ตามแนวทางชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง</p> <p>องค์กรชุมชนสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล</p>	<p>ระบบบริหารจัดการขององค์กรมีความพร้อมสามารถรองรับและสนับสนุนงานขององค์กรและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>บุคลากรมีความรู้ ความสามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ</p>
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<ul style="list-style-type: none"> • ต่ำบลจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเอง 6,000 ตำบล • ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ร้อยละ 40 • ครครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความมั่นคงในการอยู่อาศัย 211,482 ครัวเรือน 	<p>ความร่วมมือกับภาคีพัฒนาในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 90 หน่วยงาน/องค์กร</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้นำที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาและได้รับการพัฒนาศักยภาพ 30,000 คน • สภาองค์กรชุมชนสามารถดำเนินงานตามภารกิจ 6,680 ตำบล และมีคุณภาพในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ร้อยละ 30 • ตำบลมีการจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิกในชุมชน 6,700 ตำบล • กองทุนสวัสดิการชุมชนมีคุณภาพในการจัดสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 35 	<ul style="list-style-type: none"> • ระดับความสำเร็จในการกำกับดูแลและพัฒนาองค์กร ร้อยละ 80 • ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ร้อยละ 80 • องค์กรผู้ใช้สินเชื่อได้รับการพัฒนาคุณภาพ ร้อยละ 70 • บุคลากรใน พอช. ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ร้อยละ 95
แนวทางการพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> • สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาพื้นที่ในทุก ระดับ • ยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการสู่พื้นที่รูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น • พัฒนาความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท • พัฒนาตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งและประเมินความเข้มแข็ง 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนากลไกความร่วมมือ • สร้างพื้นที่รูปธรรมความร่วมมือ 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาคอนในชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง • สร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน • ยกระดับคุณภาพขององค์กรชุมชนและขบวนองค์กรชุมชน (สภาองค์กรชุมชน และสวัสดิการชุมชน) 	<ul style="list-style-type: none"> • ยกระดับการใช้ข้อมูลสารสนเทศสู่องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและการสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง • บริหารจัดการองค์กรสู่ธรรมาภิบาล • บริหารการเงินและสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพ

การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูป แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายสำคัญสู่แผนปฏิบัติการ

ยุทธศาสตร์/แผน/นโยบาย	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	แผนปฏิรูปประเทศ	แผนพัฒนาฯ 12	นโยบายสำคัญ
	ด้านที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม <i>(หลัก)</i> ด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนา ระบบบริหารจัดการภาครัฐ <i>(รอง)</i>	ประเด็นที่ 17 ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม <i>(หลัก)</i> ประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม <i>(รอง)</i> ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ <i>(รอง)</i>	แผนปฏิรูปที่ 9 ด้านสังคม แผนปฏิรูปที่ 11 ด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก การพัฒนาที่อยู่อาศัย
4 ประเด็นการพัฒนา 13 แผนงาน					
แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2565	01 การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง	02 การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีสู่ความเปลี่ยนแปลง โครงสร้างและนโยบาย	03 การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน องค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน	04 การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร	
	1.1 การพัฒนาและขยายผลแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ 1,000 ตำบล 1.2 การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ร้อยละ 10 (783 ตำบล) 1.3 การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท 29,650 คริวเรือน 1.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท 500 ตำบล/เมือง	2.1 การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานและภาคีพัฒนา 30 หน่วยงาน/องค์กร 2.2 การป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน 145 ตำบล 29 เครือข่าย 6 จังหวัด	3.1 การพัฒนาศักยภาพแกนนำและคนในชุมชนองค์กรชุมชน 10,000 คน 3.2 การพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนและการจัดสวัสดิการชุมชน 780 กองทุน 3.3 การพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน 1,050 ตำบล	4.1 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและการกำกับติดตาม ร้อยละ 80 4.2 การบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ ร้อยละ 80 4.3 การพัฒนาระบบสารสนเทศ การจัดการความรู้ และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 80 4.4 การบริหารและพัฒนาบุคลากร ร้อยละ 80	

3 ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานของสถาบันฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ดำเนินงานภายใต้ประเด็นการพัฒนา 4 เรื่อง ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง
- 2) การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องสู่ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย
- 3) การพัฒนาศักยภาพคนในขบวนองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน
- 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

โดยมีสาระสำคัญครอบคลุมงานตามภารกิจหลักขององค์กร งานตามนโยบายรัฐบาล การประเมินผล การปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการตรวจสอบ และสถานะการเงินของสถาบันฯ

1 งานตามภารกิจ

2 งานตามนโยบายรัฐบาล

3 การประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

4 รายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการตรวจสอบ

5 รายงานสถานะการเงิน

3.1 งานตามภารกิจ

เป็นการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรในการสนับสนุนและพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนตามแผนงานและโครงการต่างๆ ภายใต้ประเด็นการพัฒนา 4 เรื่อง ดังนี้

ประเด็นการพัฒนา : การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง

1
**การสนับสนุนการจัดทำ
แผนพัฒนาเชิงพื้นที่เชื่อมโยงกับ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่**

เพื่อให้คนในชุมชนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งรักษาเอกลักษณ์และปรับใช้ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและเป็นพื้นฐานสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ความสมดุลและยั่งยืน

เกิดพื้นที่รูปธรรมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง 1,112 ตำบลใน 77 จังหวัด สามารถดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 111.20 ของเป้าหมาย (1,000 ตำบล) โดยตำบลรูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมีผลสำเร็จที่เกิดขึ้นใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- (1) เกิดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- (2) ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ
- (3) เกิดรูปธรรมการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ

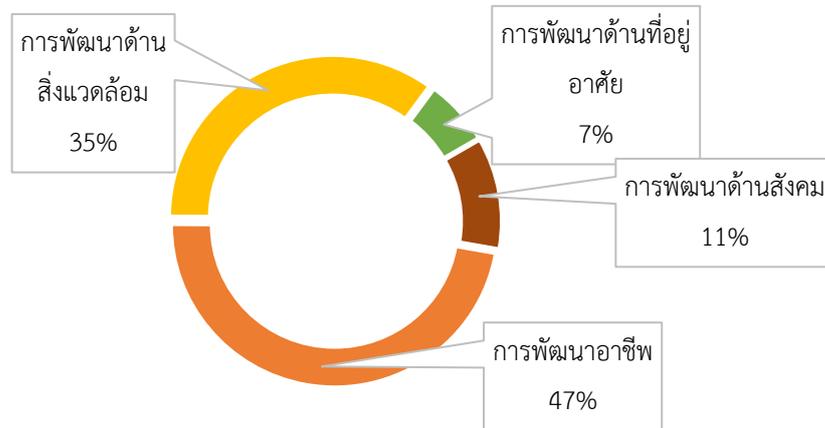
แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันตามสภาพปัญหา ความต้องการ บริบทของชุมชน การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัส COVID-19 ส่งผลต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ซึ่งมีการปรับแผนในการช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล ซึ่งสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมตามแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 749 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 67.36 ของพื้นที่รูปธรรม วงเงินรวม 108.21 ล้านบาท และแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนได้รับการเชื่อมโยงกับแผนของหน่วยงาน จำนวน 695 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 62.50 นอกจากนี้ชุมชนยังได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ วิทยากรให้ความรู้ สถานที่ในการจัดกิจกรรม เป็นต้น ก่อให้เกิดรูปธรรมการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) การพัฒนาอาชีพ 526 ตำบล เช่น การส่งเสริมการทอผ้า การท่องเที่ยวชุมชน การแปรรูปอาหาร ตลาดนัดชุมชน

- (2) การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม 389 ตำบล เช่น การปลูกป่า การจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดการขยะ
- (3) การพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย 73 ตำบล เช่น การซ่อมแซม/ปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยในโครงการบ้านพอเพียง
- (4) การพัฒนาด้านสังคม 124 ตำบล เช่น การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนในชุมชนช่วง Covid-19 การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยชุมชน

ประเภทรูปธรรมการแก้ไขปัญหา/พัฒนาของชุมชน

จากการขยายผลการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการในช่วงปี 2561 – 2565 ก่อให้เกิดพื้นที่รูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นรวม 3,840 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 49.07 ของพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ อันก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

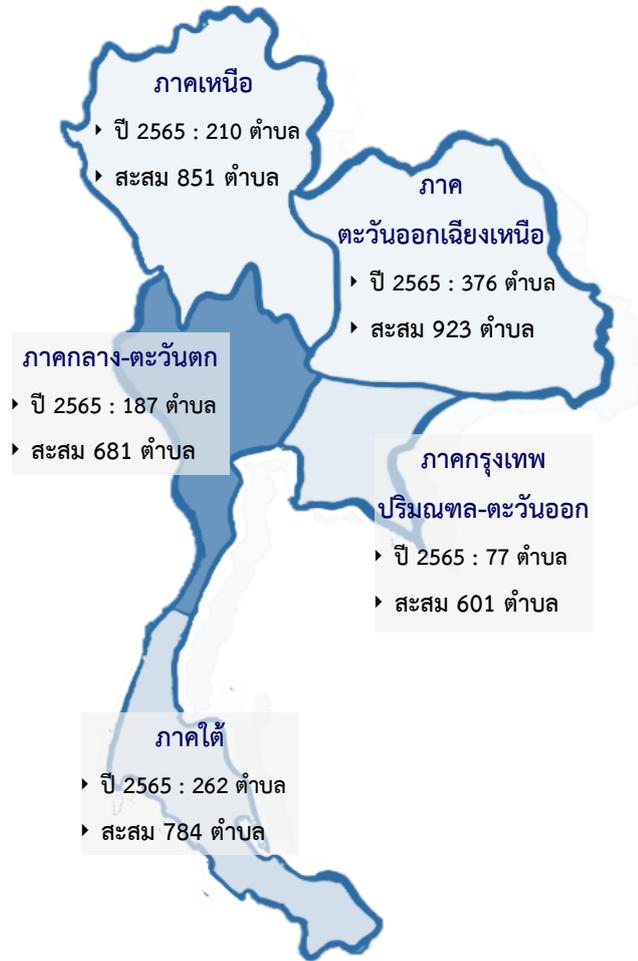
- ชุมชนมีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน อันเป็นทิศทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
- แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของชุมชนได้รับการเชื่อมโยงบรรจุเป็นแผนของหน่วยงานท้องถิ่น/หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ชุมชนสามารถเข้าถึงหน่วยงานในการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณเพื่อการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการใช้งบประมาณของชุมชนและหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาปรับเปลี่ยนวิธปฏิบัติที่ตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนตามแผนพัฒนาของชุมชน
- เกิดการจัดความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมระหว่างชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ เพิ่มขึ้น ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาและจัดการตนเองได้อย่างเป็นระบบ

จำนวนตำบลรูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเอง ปี 2561-2565

ตำบลรูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

- ปี 2565 จำนวน 1,112 ตำบล
- ผลการดำเนินงานสะสม (ปี 2561 – 65) รวม 3,840 ตำบล

- (1) เกิดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- (2) ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ
- (3) เกิดการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างตำบลรูปธรรมแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเอง

เทศบาลตำบลแม่สรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

- ▶ มีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับเทศบาลตำบลแม่สรวย ระยะ 5 ปี (2561-2565) ประกอบด้วย
 - (1) ด้านสังคม การอบรมอาชีพเสริมให้กับประชาชน
 - (2) ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้เกิดตลาดนัดชุมชน เป็นช่องทางการขายให้กับคนในชุมชน
 - (3) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ให้ความรู้การแยกขยะ และการจัดการปัญหาขยะในชุมชน ซึ่งคนในตำบลมีแนวคิดร่วมกันในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน
- ▶ เชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนระดับตำบลบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่สรวย (พ.ศ. 2561 - 2565) แผนงานเคหะและชุมชนในโครงการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน งบประมาณ 50,000 บาท เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

▶ ผลการดำเนินงานก่อให้เกิด “ร้านศูนย์บาท” ภายในตำบล ซึ่งมีแนวคิดให้คนในชุมชนนำขยะรีไซเคิลมาใช้แลกซื้อสินค้าภายในร้าน แทนการใช้เงินสด เมื่อมีการตีราคาขยะรีไซเคิลเป็นเงินแล้วสามารถแลกซื้อสินค้าในร้าน หรือลดราคาสินค้าได้ตามจำนวนนั้น

โดยสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลแม่สรวยดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาขยะ อบรมการคัดแยกขยะให้กับแกนนำในชุมชน และจัดกิจกรรมหมู่บ้านคัดแยกขยะลดโลกร้อน มีการดำเนินงานดังนี้

- 1) ทุกครัวเรือนกำจัดขยะอินทรีย์ภายในครัวเรือน หากเป็นเปลือกหน่อไม้จะส่งให้เทศบาลตำบลแม่สรวยไปกำจัด
- 2) ทุกครัวเรือนคัดแยกขยะพลาสติกทุกชนิด (เฉพาะที่ไม่เปียกน้ำ) รวบรวมใส่ถุงตาข่ายแดง เมื่อเต็มถุงแล้วจะส่งให้เทศบาลตำบลแม่สรวย เก็บขนไปทำเชื้อเพลิงขยะอัดก้อน
- 3) ทุกครัวเรือนคัดแยกขยะพลาสติกทุกชนิด และขยะรีไซเคิล เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเงินผ่านกิจกรรม “ร้านศูนย์บาท” หรือ การเปลี่ยนขยะให้เป็นเงิน

จากผลการดำเนินงาน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตำบลอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากปัญหาขยะเป็นปัญหาที่มีให้เห็นอยู่โดยทั่วไป ซึ่งปัญหานี้จะหมดไปหากคนในชุมชนช่วยกันคัดแยกขยะ และสามารถเปลี่ยนขยะให้เป็นเงินได้ ทำให้คนในชุมชนเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะภายในครัวเรือน เป็นการรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้หรือลดรายจ่ายเมื่อนำขยะที่แยกไปใช้ในร้านศูนย์บาทตามโครงการอีกด้วย

ตำบลห้วยสำราญ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

- ▶ **จัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตำบลห้วยสำราญ ระยะ 5 ปี (2565-2569) ประกอบด้วย**
- (1) ด้านเศรษฐกิจ การทอผ้าฝ้ายตีนแดง การเลี้ยงจิ้งหรีด/ขยายโรงเรือนใหม่ในพื้นที่เพียงพอต่อการเลี้ยง
 - (2) ด้านที่อยู่อาศัย จัดทำแผนการสำรวจข้อมูลด้านที่อยู่อาศัย ซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัย
 - (3) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การประมง สร้างโรงงานคัดแยกและกำจัดขยะ
 - (4) ด้านสังคม สร้างสวนสุขภาพชุมชน
- ▶ **คนในตำบลร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของคนตำบล โดยมุ่งเน้นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้** โดยส่งเสริมการเลี้ยงจิ้งหรีดเพื่อขายและแปรรูปเป็นอาหาร ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ เช่น
- (1) อบต.ห้วยสำราญ สนับสนุนสถานที่อบรมในการประชุม
 - (2) สำนักงานเกษตรอำเภอกระสัง สนับสนุนตู้แช่เย็น อุปกรณ์การสร้างโรงเรือน จำนวน 48 หลัง และงบประมาณ 3,000,000 บาท
 - (3) พัฒนาชุมชน สนับสนุนการออกแบบบรรจุภัณฑ์
 - (4) วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ กับ กศน. อำเภอกระสังให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิต บรรจุภัณฑ์ การตลาด Online เพื่อเตรียมพร้อมสู่การรับรองมาตรฐาน GAP
- ส่งผลให้สมาชิกที่เข้าร่วมการเลี้ยงจิ้งหรีดมีรายได้เพิ่มขึ้น ประมาณปีละ 72,000 บาทต่อครัวเรือน มีเงินหมุนเวียนในชุมชนมากกว่าปีละ 2,000,000 บาท

เทศบาลตำบลควนเสารง จังหวัดพัทลุง

การขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลควนเสารง กลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรง การทำมาหากินของคนในชุมชนแบบพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์ ถือว่าเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนในพื้นที่ และด้วยเหตุที่เป็นแหล่งปลูกผลไม้ และสภาพป่าเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์จึงเป็นที่มาของอีกหนึ่งอาชีพที่สร้างรายได้ของคนในชุมชนขณะนี้ คือ “การเลี้ยงผึ้งโพรงไทย”

โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ มีเจ้าหน้าที่เข้ามาอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกของแต่ละกลุ่มอาชีพ และหนึ่งในนั้นคือ กลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงไทย (เลี้ยงแบบธรรมชาติ) ซึ่งทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดรายได้จากการเก็บผลผลิตที่ได้ประมาณ 50 - 60 ขวด ราคาที่ซื้อขายขวดละ 500 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 20 คน มีรายได้ต่อการเลี้ยงผึ้งโพรงไทยประมาณ 5,000 - 10,000 บาทต่อครัวเรือน และที่สำคัญคือ การเพิ่มมูลค่า จากการแปรรูปน้ำผึ้งให้เป็นสินค้าชุมชนที่ไว้จำหน่ายหรือใช้เองในครัวเรือน ทั้งสบู่น้ำผึ้ง ยาสระผมน้ำผึ้ง นับเป็นรายได้เสริม นอกจากการทำสวนยางพารา สวนผลไม้ การปลูกข้าว พืชผัก หรือพืชไร่ ส่งผลให้คนในชุมชนมีรายรับเพิ่มขึ้น สามารถปลดหนี้สิน มีชีวิตที่มั่นคงและมีความสุขมากขึ้น

2

การสนับสนุนพื้นที่รูปธรรมชุมชนเข้มแข็ง

เป็นการยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง โดยมีคุณลักษณะของชุมชนเข้มแข็งใน 4 ประเด็น ดังนี้

- 1) **คนมีคุณภาพ** : ผู้นำชุมชนมีทักษะ ความรู้ความสามารถในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะในชุมชน
- 2) **องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง** : มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบ/กลไกการในการบริหารจัดการชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 3) **คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น** เช่น ครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน มีสถาบัน/องค์กรการเงิน มีอาชีพ/รายได้ทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
- 4) **ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น** : หน่วยงาน/ภาคีเข้าร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรชุมชน ชุมชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรจากหน่วยงานตามปัญหาความต้องการของชุมชน

เกิดพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 1,162

ตำบลใน 77 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 119.79 ของเป้าหมาย 970 ตำบล โดยเป็นการประเมินตนเองร่วมกันของสมาชิกในตำบลตามกรอบการประเมิน 4 มิติ มีประเด็นการประเมิน 28 ข้อ 100 คะแนน แบ่งระดับความเข้มแข็งของชุมชนเป็น 3 ระดับ คือ

- ตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ระดับดีเยี่ยม (Excellent) ร้อยละ 90 ขึ้นไป
- ตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ระดับดีมาก (Very Good) ร้อยละ 80-89
- ตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ระดับดี (Good) ร้อยละ 70-79

โดยตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งที่ผ่านการประเมินนั้น จะต้องมีผลการประเมินร้อยละ 80 ขึ้นไป

ภาค	ผลการประเมินระดับความเข้มแข็ง (ตำบล)		รวม	
	ดีมาก (ร้อยละ 80 - 89)	ดีเยี่ยม (ร้อยละ 90 ขึ้นไป)	ตำบล	จังหวัด
เหนือ	191	85	276	17
ตะวันออกเฉียงเหนือ	241	197	438	20
ใต้	67	89	156	14
กลางและตะวันตก	64	101	165	13
กทม.ปริมณฑลและ ตะวันออกเฉียง	86	41	127	13
รวม	649 (ร้อยละ 55.85)	513 (ร้อยละ 44.15)	1,162	77

สรุปผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (Very Good) คิดเป็นร้อยละ 88.92 จำแนกผลการประเมินในแต่ละมิติ ดังนี้

มิติที่ 1 คนมีแนวคิด/มีความสามารถเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 88.82
มิติที่ 2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง	ร้อยละ 87.29
มิติที่ 3 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	ร้อยละ 88.29
มิติที่ 4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น	ร้อยละ 91.29

จากการขยายผลยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง ในช่วง 2 ปี (พ.ศ. 2564 - 2565) ก่อให้เกิดพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็งรวม 1,947 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 24.88 ของพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ โดยนำเครื่องมือ “ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง” วิเคราะห์คุณภาพและระดับความเข้มแข็งของตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะมิติที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องมีการหนุนเสริมและพัฒนาเพิ่มขึ้น และเป็นเครื่องมือติดตามความก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวอย่างผลการประเมินพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง

ตำบลหนองชุมพล อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	คะแนนรวม 99.50 ระดับดีเยี่ยม (Excellent)	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
	ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ		
	มิติที่ 1 คนมีคุณภาพ	100	100
	มิติที่ 2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง	100	100
	มิติที่ 3 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	100	98
	มิติที่ 4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น	100	100

ตำบลบ้านกลาง อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี	คะแนนรวม 89.50 ระดับดีมาก (Very Good)		
	ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
	มิติที่ 1 คนมีคุณภาพ	100	86
	มิติที่ 2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง	100	93
	มิติที่ 3 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	100	87
มิติที่ 4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น	100	92	
เทศบาลตำบลวังกะพืด อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์	คะแนนรวม 80.00 ระดับดีมาก (Very Good)		
	ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
	มิติที่ 1 คนมีคุณภาพ	100	74
	มิติที่ 2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง	100	82
	มิติที่ 3 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	100	84
มิติที่ 4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น	100	80	

การใช้เครื่องมือตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งสู่การพัฒนาชุมชน

สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลไพล นำกระบวนการประเมินตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์บริบทตำบล ร่วมกับผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น อสม. อพม. หน่วยงานภาคีในตำบล โดยมีผลการประเมินคะแนนรวม 350 คะแนน และคะแนนเฉลี่ย 87.50 คะแนน ระดับดีมาก (Very Good) ซึ่งผลที่ได้จากแต่ละมิติ นำมาสู่การกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบล ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2565-2569) มีการวิเคราะห์ต้นทุนทางทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน เน้นการพัฒนาคน สังคม และเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมอาชีพการทอผ้า (กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดน้ำใส) จากภูมิปัญญาของชุมชน ยกกระดับผลิตภัณฑ์สู่การสร้างอาชีพและรายได้ในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ สร้างรายได้คนในชุมชน นอกจากนี้สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลไพลผลักดันแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเชื่อมโยงกับแผนของหน่วยงานในพื้นที่

3

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

เป็นการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทให้มีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการแก้ไขปัญหา พื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยตำบล/เมืองมีระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท 723 ตำบล/เมืองใน 77 จังหวัด โดยเกิดระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มีการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคูณภาพชีวิต สรุปรกกิจกรรมสำคัญที่ชุมชนดำเนินการ ดังนี้

ลักษณะกิจกรรม

รูปธรรมการพัฒนาคูณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการและบริบทของพื้นที่ อาทิ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเขตวังทองหลาง

กรุงเทพมหานคร เป็นการพัฒนาระดับและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนและกลุ่มอาชีพ โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ทำไข่เค็มและพริกทอด และต่อยอดแปลงผักสวนครัว

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในชนบทตำบลคลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว เป็นการอบรมด้านอาชีพช่างแอร์รถยนต์ และการเลี้ยงหอยเชอร์รี่สีทอง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ยกระดับการประกอบอาชีพประมงริมเขื่อนลำปาวสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน ตำบลสหัสขันธ์ อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ โดยเชื่อมโยง 13 หมู่บ้านในการดำเนินงานร่วมกัน

ฟื้นฟู-ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้
จุดเริ่มต้นแก้ปัญหาความยากจนระยะยาว

อาศัยทักษะเดิม- รวมกลุ่ม ยกระดับการทำงาน	ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม- สร้างทักษะและแนวร่วมใหม่	แลกเปลี่ยนเรียนรู้- สร้างอาชีพ ใหม่ร่วมกัน+แรงงานคืนถิ่น
<p>ต.ทะเลน้อย จ.พัทลุง</p> <p>ส่งเสริมอาชีพการแปรรูปกระจูด เป็นสินค้าต่าง ๆ เนื่องจากพื้นเพคนทะเลน้อยส่วนใหญ่ทำอาชีพนี้อยู่แล้ว จึงมีการนำเงินไปซื้อกระจูดและมาขายให้สมาชิกในราคาถูกเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน เสริมสร้างอาชีพให้เป็นวิสาหกิจครัวเรือนที่แข็งแกร่งมากขึ้น โดยการทำกระจูดในทะเลน้อย ทำกันในระดับ “วิสาหกิจครัวเรือน” คือในหนึ่งบ้านมีกระบวนการทำหลายขั้นตอน หนึ่งครัวเรือนจะมีสมาชิกที่ทำงานแต่ละขั้นตอนจนครบกระบวนการเป็นสินค้าหนึ่งชิ้น</p> <p>สิ่งที่ช่วยเหลือ คือ ซื้อวัตถุดิบมาแล้วขายให้ราคาต่ำกว่าทุน เพื่อลดต้นทุนให้กับครัวเรือน</p> <p>สิ่งที่น่าสนใจ คือ มีการประกาศผ่านหอกระจายข่าวให้แต่ละครัวเรือนเข้ามาลงทะเบียนแจ้งความจำนงว่าต้องการซื้ออาหารหรือของใช้อะไร ความต้องการใช้กระจูดแต่ละบ้านใช้จำนวนกิมัด เกิดเป็นระบบหมุนเวียน ทำให้การช่วยเหลือสามารถเข้าถึงทุกคน</p>	<p>เทศบาลเมือง จ.อำนาจเจริญ</p> <p>ร่วมค้นหาวิธีการพัฒนาตนเองเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจน นำมาสู่การแสดงความคิดเห็นถึงการฟื้นฟูชุมชนในด้านอาหารด้วยการปลูกผักสำหรับกินในครัวเรือน มีเรื่องอาชีพต่างๆ เช่น การปลูกไม้ประดับขาย ซึ่งเหมาะกับพื้นที่เมืองที่ค่อนข้างจำกัด บางคนเคยมีประสบการณ์เลี้ยงกบเลี้ยงปลา เพราะเป็นอาชีพเดิมที่รุ่นพ่อแม่เคยทำ ก็อยากเลี้ยงกบเลี้ยงปลาแต่เป็นการเลี้ยงในพื้นที่แบบแคบ เลี้ยงหนา อยากให้จัดหาพื้นที่ว่างให้เลี้ยงไว้ ส่งเสริมอาชีพทำขนมมัดเตรียมอุปกรณ์ให้ไว้เพื่อลดต้นทุน และที่ได้มีการดำเนินงานแล้วเป็นโครงการของ พมจ. ร่วมกับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งส่งเสริมอาชีพด้วยการฝึกอบรมทำพรมเช็ดเท้า</p> <p>นอกจากนี้ยังอยากเรียนรู้งานช่างต่างๆ ซึ่งมีแผนอยากรวมกลุ่มกันเพื่อเป็นกลุ่มแรงงานที่มีความสามารถในงานช่างต่างๆ เช่น ซ่อมแอร์ ซ่อมรถ แรงงานรับจ้างต่างๆ เป็นต้น</p>	<p>ชุมชนหนองบัว จ.สุรินทร์</p> <p>มีโอกาสเรียนรู้และได้แนวคิดจากเครือข่ายบ้านมั่นคงจังหวัดบุรี จึงเกิดอาชีพใหม่ คือ “อาชีพขายดินผสมพร้อมปลูก” ซึ่งทำให้ชุมชนมีรายได้ต่อเนื่องมาตลอดจนปัจจุบัน ดินผสมพร้อมปลูกเป็นการขายส่งดินให้ชาวชุมชนรับไปขายต่อ โดยมีหน่วยงานต่างๆ รวมถึงสนับสนุน ทั้งเทศบาลที่สนับสนุนพันธุ์ไม้/ต้นไม้</p> <p>มีการใช้งบประมาณชีวิตจากพอช. มาซื้อดินปลูก และบ้านมั่นคงร่วมแจกเมล็ดพันธุ์ ซึ่งผลลัพธ์ที่ชัดเจน คือ ชุมชนมีรายได้ และหน่วยงานภายนอกเปลี่ยนแนวคิดในการแจกของให้แก่ชุมชนเพียงอย่างเดียว เป็นการช่วยสร้างอาชีพที่ยั่งยืน</p>

ตัวอย่างการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลแกนมะรุด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

“การสร้างมูลค่าทางวิถีชีวิต ภูมิปัญญาวัฒนธรรมชุมชนกะเหรี่ยงคนรุ่นใหม่ จากต้นทุนชุมชน นำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน”

แผนงานการดำเนินงาน

รูปธรรมความสำเร็จและสิ่งที่ค้นพบ

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพการพึ่งพาตนเองให้อยู่ร่วม อยู่รอด อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 2) ค้นหาต้นทุนภูมิปัญญา และวัฒนธรรมสำคัญในชุมชนกะเหรี่ยงแกนมะรุด นำมาสร้างความหมายใหม่ให้เกิดคุณค่า และสร้างมูลค่าให้กับคนในชุมชนนำไปสู่การสร้างรายได้ และพัฒนาเป็นอาชีพที่ใช้ฐานทรัพยากรของชุมชน
- 3) ยกย่อง และพัฒนาทักษะแกนนำคนรุ่นใหม่ในชุมชน ให้ลุกขึ้นมาเรียนรู้ และจัดการตนเองให้เป็นผู้ประกอบการทางสังคม

- 1) เกิดผลิตภัณฑ์ของชุมชน จากต้นทุนชุมชนสู่การแปรรูป สร้างมูลค่าใหม่ ได้แก่ อาหารพื้นถิ่น ยาสมุนไพร การแปรรูปของใช้จากธรรมชาติ ขนมพื้นถิ่น
- 2) เกิดพื้นที่เรียนรู้ ยกกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ในมิติต่างๆ เช่น สวนสมุนไพร ครัวกะเหรี่ยง พื้นที่เรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมชุมชน การละเล่น ฯลฯ
- 3) เกิดแกนนำเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่สนใจงานพัฒนาชุมชน นำไปสู่การสร้างรายได้ สร้างคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชนจากประเด็นการเรียนรู้ต่างๆ เช่น อาหารกะเหรี่ยง สมุนไพรโบราณ ของเล่นพื้นบ้าน ขนมพื้นถิ่น และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ฯลฯ
- 4) กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อกลุ่มคนในชุมชนที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของต้นทุนที่มีอยู่นำมาพัฒนา ต่อยอด สร้างความหมายใหม่ จนทำให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสู่เด็กรุ่นใหม่ที่อยู่ในชุมชน

**ประเด็นการพัฒนา : การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องสู่
ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย**

4

การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา

เป็นการผนึกพลังและจัดความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชน และภาคีพัฒนาในการหนุนเสริมการจัดการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ พัฒนาชุมชนท้องถิ่นและผลักดันเชิงนโยบายสาธารณะ โดยมีรูปแบบความร่วมมือในลักษณะต่างๆ ทั้งในระดับพื้นที่และนโยบาย

4.1 ระดับนโยบาย

4.1.1 การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน รวม 22 หน่วยงานร่วมบูรณาการบริหารจัดการที่ดิน แก้ไขปัญหาทั่วที่ดินที่อยู่อาศัย

ประเทศไทย ใช้ “ความร่วมมืออย่างบูรณาการ สู่ความยั่งยืน”

โดย พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี รักษาการแทนนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับ 22 หน่วยงานในโครงการบูรณาการพัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในพื้นที่ คทช. ในระยะเวลา 5 ปี เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณสุขปศุสัตว์พื้นฐาน ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตให้ราษฎรมีรายได้ที่มั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามพ.ร.บ. คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.2562 ที่กำหนดให้มี คทช. เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินเป็นเอกภาพ การแก้ปัญหาแนวเขตที่ดินทับซ้อนระหว่างหน่วยงาน และหน่วยงานกับประชาชน แก้ไขปัญหาประชาชนอยู่ในที่ดินรัฐ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ พัฒนาอาชีพเกษตรกรและนอกภาคเกษตร ซึ่งหน่วยงานร่วมลงนามประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(ส.ป.ก.) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

กลุ่มหน่วยงานงานพัฒนา ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กรมทางหลวงชนบท กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง

กลุ่มหน่วยงานสนับสนุนส่งเสริม ได้แก่ กรมการปกครองกรมการพัฒนาชุมชน

4.1.2 การสร้างหลักประกันยามชราภาพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของชุมชนผ่านการออม : โครงการบำนาญประชาชน โดยเครือข่ายองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงและกองทุนการออมแห่งชาติ เป็น

ความร่วมมือระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กับกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) และเครือข่ายขบวนองค์กรบ้านมั่นคง ในการยกระดับการออมให้กับผู้มีรายได้น้อยและประชาชนผู้ประกอบอาชีพอิสระได้เข้าถึงการออมแบบครอบคลุมทุกชุมชน ผ่านหน่วยบริการสมาชิกทั่วประเทศ เพียงใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียว

ในการสมัครและส่งเงินออมสะสมต่อเนื่อง ตามจำนวนเงินที่ประสงค์ออมตั้งแต่ 50 – 13,200 บาทต่อปี โดยมี นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานในพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) นายไมตรี อินทุสุต ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และนางสาวจารุลักษณ์ เรืองสุวรรณ เลขาธิการคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามในบันทึกความร่วมมือ ณ สำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ ในการให้บริการเป็นหน่วยรับสมัครสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกองทุนการออมภาคประชาชน เป็นกลไกส่งเสริมการออมของแรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร ชาวไร่ชาวนา พ่อค้าแม่ค้า ประชาชนในชุมชนเข้าถึงการออมกับ กอช. มีสวัสดิการถ้วนหน้า

โดยความร่วมมือในครั้งนี้เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมให้คนไทยได้รู้จักออมเงินกับ กอช. ดำเนินการในพื้นที่นำร่อง 50 แห่ง อาทิ เมืองนครสวรรค์ เมืองขอนแก่น เมืองชุมแพ จ.ขอนแก่น เมืองอุดรธานี เมืองสุรินทร์ เมืองสระบุรี เมืองสามชุก จ.สุพรรณบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองสุราษฎร์ธานี และเมืองสตูล

4.2 ระดับพื้นที่

4.2.1 การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

ตามบันทึกความร่วมมือการบูรณาการความร่วมมือการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จในจังหวัดนำร่อง ระหว่างสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 7 หน่วยงาน มีระยะเวลาความร่วมมือ 3 ปี (พ.ศ. 2564-2566) โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีบทบาทหน้าที่สนับสนุนและพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือคนจนกลุ่มเป้าหมายโดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายด้านการประกอบการชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมและการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนจนเปราะบางที่พบจากการดำเนินโครงการวิจัย ให้สามารถเข้าถึงระบบการดูแล และระบบการสนับสนุนของหน่วยงาน

โดยเริ่มจากการทำงานร่วมกันของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ และภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชน ค้นหาและสอบถามข้อมูลคนจนทั้งในระบบและนอกระบบ TP MAP เพื่อจัดทำฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ และส่งต่อความช่วยเหลือและการสร้างกลไกและเป้าหมายร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนระดับส่วนกลางและพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาและสร้าง "โมเดลแก้จนระดับพื้นที่ด้วยวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม" โดยมีความร่วมมือในการดำเนินการระดับจังหวัด ดังนี้

➤ **จังหวัดกาฬสินธุ์ : โครงการการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ**

โดย พอช. ร่วมลงนามความร่วมมือร่วมกับ 24 หน่วยงานในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อต่อยอดการค้นหาและสอบถามข้อมูลคนจนที่ทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพครบทั้ง 100% มีระบบและกลไกที่เหมาะสมกับบริบทจังหวัด

กาฬสินธุ์ 2) เพื่อพัฒนาระบบ กลไก การวิเคราะห์และการส่งต่อความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนพื้นที่ จังหวัดและส่วนกลางอย่างมีประสิทธิภาพให้ได้ 100% 3) เพื่อพัฒนาโมเดลแก้จนที่เหมาะสมกับบริบทจังหวัดกาฬสินธุ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและยั่งยืน 4) เพื่อพัฒนาระบบการหนุนเสริมเพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือเชื่อมโยงให้เกิดแผนพัฒนา และ 5) เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่ที่เหมาะสมกับจังหวัดกาฬสินธุ์

หมายเหตุ : 24 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 4) เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 5) ธนาคารเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ 6) สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ 7) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ 8) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาฬสินธุ์ 9) ศูนย์โครงการคนกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง 10) สำนักงานสถิติจังหวัดกาฬสินธุ์ 11) สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดกาฬสินธุ์ 12) สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรจังหวัดกาฬสินธุ์ 13) สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ 14) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 15) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 1 16) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 2 17) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 3 18) หอการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์ 19) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 20) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ 21) สำนักงานแรงงานจังหวัดกาฬสินธุ์ 22) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ 23) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ 24) มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

➤ **จังหวัดแม่ฮ่องสอน : ขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาความยากจนเบ็ดเสร็จ แม่นยำโดยยก**

"ตำบลแม่ลาหลวงโมเดล" เป็นต้นแบบการขับเคลื่อน โดยใช้ฐานข้อมูลความยากจน (TP map) เป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมายความยากจน และชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยเป็นความร่วมมือการพัฒนาศักยภาพคุณภาพชีวิตของประชากรตำบลแม่ลาหลวง ร่วมกับ 11 หน่วยงาน คือ (1) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2) อำเภอแม่ลาน้อย (3) สำนักงาน

พัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (4) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 สาขาแม่ฮ่องสอน (5) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สาขาแม่สะเรียง (6) วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (7) ศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (8) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแม่ลาน้อย (9) เกษตรอำเภอแม่ลาน้อย (10) ปศุสัตว์อำเภอแม่ลาน้อย และ (11) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาหลวง พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเสวนาการเสริมสร้างการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม ยกระดับให้เป็นต้นแบบ (Model) การพัฒนาชุมชนแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมพลังงานสะอาดน้ำและแสงสว่าง เพื่อยกระดับวิถีชีวิตที่เหมาะสมกับภูมิสังคมก้าวพ้นจากความจน

➤ **จังหวัดนราธิวาส : โครงการวิจัย และนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน** โดย พอช. และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ร่วมกับ ภาคีเครือข่าย 23 หน่วยงาน ลงนาม MOU ขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับพื้นที่จังหวัดนราธิวาส เพื่อสานพลังที่จะนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาให้คนนราธิวาสหลุดพ้นจากความยากจน

สามารถเข้าถึงทรัพยากร การศึกษา สวัสดิการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียมและยั่งยืนตลอดไป ประกอบด้วย หน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอ ได้แก่ (1) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (2) สำนักงานจังหวัดนราธิวาส (3) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนราธิวาส (4) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส (5) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนราธิวาส (6) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส (7) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนราธิวาส (8) สำนักงานแรงงานจังหวัดนราธิวาส (9) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (10) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส (11) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนราธิวาส (12) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส (13) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส (14) อำเภอบาเจาะ (15) อำเภอยี่งอ (16) อำเภอตากใบ (17) อำเภอจะนะ (18) อำเภอสุไหงโกลอก (19) อำเภอรือเสาะ (20) อำเภอระแงะ (21) อำเภอศรีสาคร (22) อำเภอเจาะไอร้อง (23) อำเภอแว้ง

4.2.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเมืองและชนบท โดยร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่บูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ซึ่งมีการออกแบบการทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการดำเนินงาน อาทิ

➤ **จังหวัดสุโขทัย : บันทึกความร่วมมือการสนับสนุนและหนุนเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติของขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดสุโขทัย** โดยมีหน่วยงานภาครัฐ วิชาการ และภาคีเครือข่าย 12 หน่วยงาน คือ (1) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย (2) สำนักงานจังหวัดสุโขทัย (3) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย (4) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย (5) สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานสุโขทัย (6) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุโขทัย (7) สภาเกษตรกรจังหวัดสุโขทัย (8) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสุโขทัย (9) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย (10) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต 6 (11)สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 และ (12) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

➤ **จังหวัดนครสวรรค์ : บูรณาการยกระดับการพัฒนาฝีมือแรงงานช่างชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทจังหวัดนครสวรรค์** โดย พอช. ร่วมกับ 5 หน่วยงาน คือ (1) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 8 นครสวรรค์ (2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์ (3) องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง (4) องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง และ (5) สภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดนครสวรรค์ บูรณาการยกระดับการพัฒนาฝีมือแรงงานช่างชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ (1) การร่วมกันสำรวจข้อมูล รายละเอียดกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท บูรณาการฐานข้อมูลจากหน่วยงานความร่วมมือร่วมกัน (2) เกิดหลักสูตรอบรมอาชีพสร้างรายได้ที่หลากหลายสนับสนุนกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อย (3) เกิดกระบวนการวางแผน วางผังการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติ (4) ร่วมกันสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต งบประมาณ กระจายเบี้ยเพื่อให้เกิดความคล่องตัว และชัดเจนในการดำเนินการในด้านต่างๆ และ (5) เกิดคณะทำงานบูรณาการความร่วมมือแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาด้านอื่น ๆ ของจังหวัด

➤ **จังหวัดกาญจนบุรี : ร่วมมือสนับสนุนการขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจฐานรากแบบครบวงจรสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน** โดย พอช. คณะประสานงานขบวนองค์กรชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับ 4 หน่วยงาน คือ (1) มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี (2) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (3) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี และ (4) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี ลงนามบันทึกความร่วมมือเพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคมต่างๆ ในลักษณะหุ้นส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในทุกมิติ พัฒนาพื้นที่ต้นแบบศูนย์กระจายสินค้าระบบเศรษฐกิจฐานรากแบบครบวงจร และพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก มีความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการองค์กร

4.2.3 ด้านการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน

➤ **นำร่องการพัฒนาพื้นที่แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชนบท จังหวัดนครพนม** โดย พอช. ร่วมมือกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครพนม และผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม พัฒนาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยในพื้นที่จังหวัดนครพนม ซึ่งนำร่องในพื้นที่ตำบลวังตามัว อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม และมีแผนขยายผลความสำเร็จไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดนครพนมต่อไป โดยหน่วยงานต่างพร้อมให้การสนับสนุนและบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันอย่างเต็มที่ ทั้งข้อมูล ทรัพยากร และบุคลากร มีเป้าหมายแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยในเขตชนบทให้เป็น “นครพนมโมเดล”

➤ **เกิดความร่วมมือในการซ่อมสร้างบ้านพอเพียงแก่กลุ่มเปราะบางในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส** ร่วมกับ 3 หน่วยงาน คือ 1) พมจ.นราธิวาส 2) นิคมสร้างตนเองสุคีรินทร์ และ 3) นิคมสร้างตนเองศรีสาคร ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง พอช. ,พมจ.นราธิวาส นิคมสร้างตนเองสุคีรินและศรีสาคร และผู้นำชุมชน เพื่อหาแนวทางให้ความช่วยเหลือครัวเรือนตกเกณฑ์ด้านความเป็นอยู่ โดยการสร้าง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้แก่ครัวเรือนที่มีความเดือดร้อนในระยะแรกอำเภอละ 1 ครัวเรือน เป็นการบูรณาการงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สนับสนุนวัสดุในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยตามสภาพปัญหาและความต้องการของครัวเรือนในส่วนที่ไม่ทับซ้อนกับงบประมาณหน่วยงานอื่น ๆ (2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนราธิวาส สนับสนุนวัสดุในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ ครัวเรือนละ 20,000 บาท และสนับสนุนวัสดุในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้พิการ ครัวเรือนละ 20,000 บาท และ (3) ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองสุคีรินและศรีสาคร สนับสนุนวัสดุในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ครัวเรือนละ 20,000 บาท

5

การป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

ด้วยแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ฉบับปรับปรุงให้ความสำคัญกับกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต กำหนดให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

เกิดนวัตกรรมการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนใน 17 จังหวัด 17 ตำบล เป็นส่งเสริมให้เครือข่ายเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและหล่อหลอมพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคมให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต นำไปสู่ “การสร้างวัฒนธรรมสุจริต พร้อมกับการต่อต้านการทุจริต” ก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) **เกิดความตื่นตัวของภาคประชาชน องค์กรชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ “เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”** โดยมีการรวมตัวของภาคประชาชน องค์กรชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 171 ตำบล/เทศบาล ก่อให้เกิดคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนต่อต้านการทุจริตระดับตำบล รวม 3,078 คน (เฉลี่ยตำบลละ 18 คน) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดของเครือข่ายภาคประชาชนว่า **“การต่อต้านการทุจริตไม่ใช่ภาระ แต่เป็นภารกิจ”** ที่เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชนต้องร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคม

2) **เกิดกลไกและแผนการขับเคลื่อนการป้องกันและต่อต้านการทุจริตระดับจังหวัดใน 17 จังหวัด** มีการจัดตั้งคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนงานการป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และผู้แทนเครือข่ายภาคประชาชน รวม 238 คน (เฉลี่ยจังหวัดละ 14 คน) พร้อมกันนี้ในหลายจังหวัดมีแผนการดำเนินการและประกาศเป็นวาระร่วมของจังหวัด เช่น จังหวัดชุมพรจะขยายผลให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดในระยะเวลา 3 – 5 ปี จังหวัดอำนาจเจริญประกาศวาระ **“อำนาจเจริญเมืองธรรมเกษตร เขตปลอดทุจริต”** และจังหวัดนครสวรรค์ **“นครสวรรค์คนธรรมดี มีวัฒนธรรมสุจริต ใช้ชีวิตพอเพียง”** เป็นต้น

3) **เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง** ทั้งในระดับส่วนกลางและพื้นที่ อาทิ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถาบันพระปกเกล้า พร้อมทั้งความร่วมมือกับภาคเอกชนและประชาสังคม องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ชมรมสื่อข้อสะอาด ชมรมสตรีรองจิตพอเพียงในการเฝ้าระวังการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4) **เกิดรูปธรรมและนวัตกรรมการสร้างวัฒนธรรมสุจริตและการต่อต้านการทุจริต** โดยเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชนในพื้นที่ใน 4 กิจกรรมสำคัญ คือ

4.1) **สร้างการรับรู้และจิตสำนึกประชาชน** เพื่อให้เกิดความตื่นตัวของภาคประชาชน องค์กรชุมชน และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในการร่วมกันทำภารกิจต่อต้านการทุจริต เช่น จัดอบรมเกี่ยวกับผลกระทบและอันตรายที่เกิดจากการทุจริต รูปแบบการทุจริตและการประพฤติมิชอบ และการเฝ้าระวังและป้องกันการทุจริตในพื้นที่ตำบล และจังหวัด

4.2) **สร้างระบบพื้นที่เปิดเผยโปร่งใส** ให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสและช่องทางรับรู้ข้อมูลโครงการและงบประมาณ แสดงความเห็นและร่วมติดตามตรวจสอบ เช่น เครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดภูเก็ตได้รับความร่วมมือจากองค์กรบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตในการสนับสนุนข้อมูลและพัฒนาความสามารถของเครือข่ายภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต โดยนำข้อมูลโครงการ งบประมาณ มาเรียนรู้ร่วมกันกับเครือข่ายภาคประชาชนและกำหนดการวัดความ

สภาองค์กรชุมชนตำบลทุ่งพง อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี

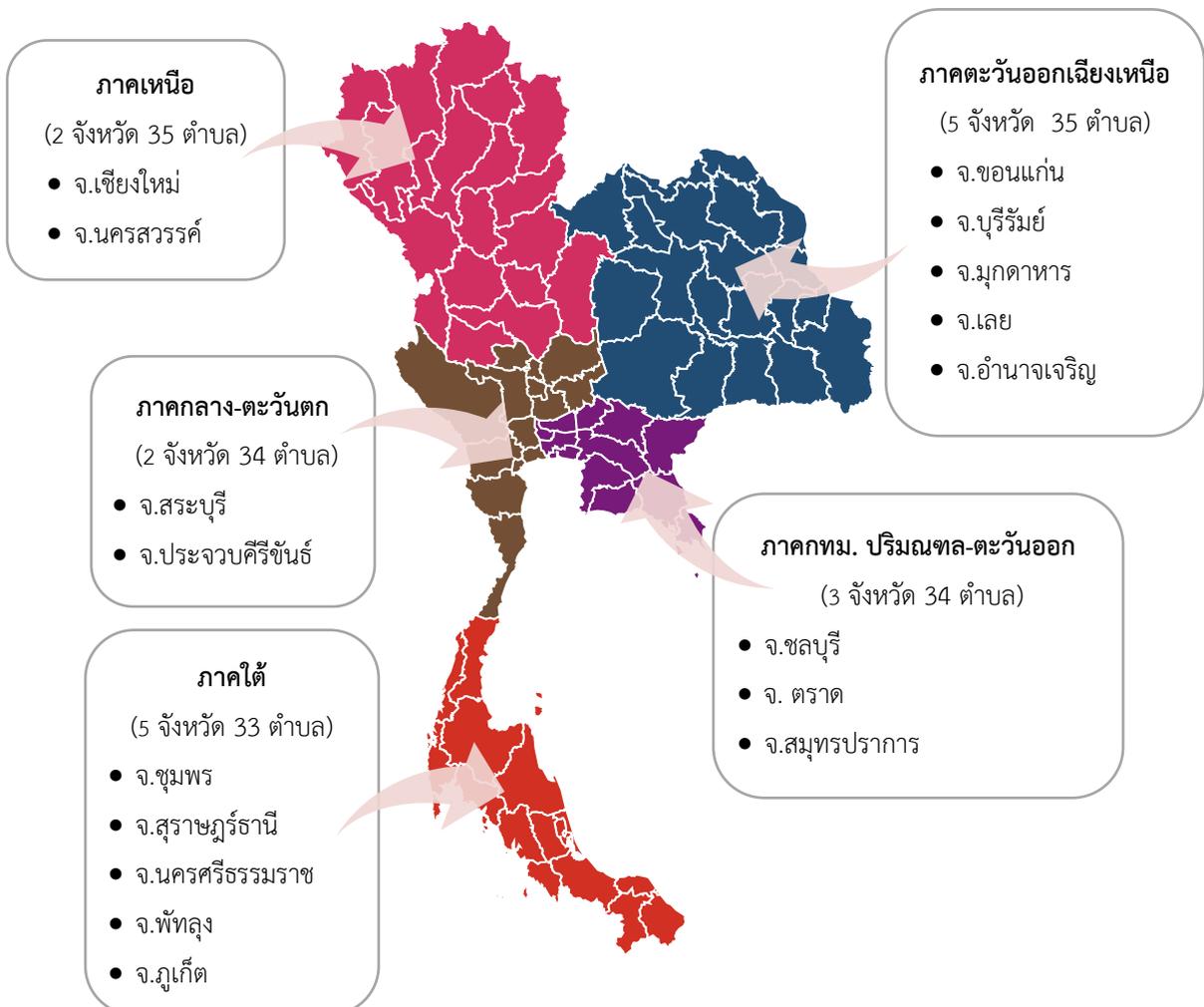
สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต

โปร่งใสในการดำเนินงาน อีกทั้งสนับสนุนการนำแผนการต่อต้านการทุจริตของเครือข่ายภาคประชาชนบรรจุในแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของ อบจ.ภูเก็ต เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่

4.3) **สร้างธรรมาภิบาลการดำเนินงานของเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน** มีการตั้งคณะทำงานธรรมาภิบาลองค์กรชุมชน และคณะทำงานติดตาม ประเมินผลการดำเนินการขององค์กรชุมชน เพื่อให้เกิดการเปิดเผย โปร่งใส มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งมีระบบการบริหารจัดการที่ดี เช่น จังหวัดตราดนำโครงการบ้านพอเพียงมาสอบทานความโปร่งใสขององค์กรชุมชน

4.4) **ปฏิบัติการเฝ้าระวังและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่** มี 2 แนวทาง คือ (1) **การดำเนินงานเชิงป้องกัน** เช่น การเพิ่มองค์ความรู้และวิเคราะห์ความเสี่ยง ทำข้อตกลงเปิดเผยข้อมูลกับหน่วยงานในพื้นที่ และประสานเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ทั้งเครือข่ายเด็กและเยาวชน เครือข่ายแรงงาน และภาคประชาสังคม การจัดทำธรรมนูญสร้างวัฒนธรรมสุจริตชุมชนใน 14 ตำบลของจังหวัดนครสวรรค์ และ (2) **การดำเนินงานเมื่อมีเหตุทุจริตหรือสิ่งที่ส่อไปในทางทุจริต** มีการแจ้งเบาะแส สอดส่องข้อมูลการใช้งบประมาณที่ไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์กับประชาชน เช่น การจัดทำตู้ ปณ. หรือตู้ไว้อวยในการรับเรื่องราวในพื้นที่ ประสานงานกับชมรมสตรีเพื่อส่งต่อข้อมูลเบาะแสการทุจริตให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ จังหวัดตราดลงพื้นที่สอบทานโครงการสนามเด็กเล่นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ จังหวัดอำนาจเจริญวิเคราะห์โครงการก่อสร้างของภาครัฐในจังหวัด เป็นต้น

พื้นที่ดำเนินการใน 17 จังหวัด 171 ตำบล

**การขับเคลื่อนงานภายใต้โครงการการป้องกันและต่อต้านการทุจริต
โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน
ตำบลหนองบัวโคก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์**

“หนองบัวโคกโปร่งใส ทุกหมู่บ้านใกล้ไกล ร่วมใจไร้คนโกง” โดยสภาองค์กรชุมชนตำบลหนองบัวโคก อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์การทุจริตในพื้นที่ และกำหนดแนวทาง - แผนการขับเคลื่อนงานภายใต้โครงการป้องกันและการต่อต้านการทุจริตใน 4 ด้าน ดังนี้

<p>ด้านที่ 1 การสร้างความรู้ ตระหนัก และ จิตสำนึก</p>	<p>กิจกรรม “กลุ่มลูกโซ่รักดี ตำบลหนองบัวโคกนี้ ไม่มีโกง ” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 50 คน จาก 13 หมู่บ้าน 9 องค์กร 1 อปท. เพื่อปรับทัศนคติ ค่านิยม และปลูกจิตสำนึก หัวขบวนของคณะทำงานให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมสุจริตในพื้นที่ เกิดแผนการขับเคลื่อนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และขยายผลระบบลูกโซ่ในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ตำบลหนองบัวโคกของเครือข่ายภาคประชาชน</p>
<p>ด้านที่ 2 การสร้างระบบพื้นที่ เปิดเผยโปร่งใส</p>	<p>กิจกรรม “น้ำกระเพื่อม ขยายเครือข่ายลูกโซ่รักดีหนองบัวโคกนี้ไม่มีโกง” ผู้นำชุมชนร่วมกับเครือข่ายคณะทำงานลูกโซ่รักดีหนองบัวโคกนี้ไม่มีโกง ขับเคลื่อนการปลูกฝังค่านิยมสุจริตป้องกันและต่อต้านการทุจริตในกิจกรรมของชุมชนทั้ง 13 หมู่บ้าน เช่น ในกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา การประชุมประชาคมในหมู่บ้าน การขึ้นทะเบียนเกษตรกร ฯลฯ โดยผู้นำชุมชนจะสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนนำพี่น้องประชาชนร่วมกิจกรรมกล่าวคำปฏิญาณตนแสดงเจตนารมณ์ในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ และขยายเครือข่ายออกไป “เหมือนน้ำกระเพื่อม”</p>
<p>ด้านที่ 3 การสร้างธรรมาภิบาลของขบวน องค์กรชุมชน</p>	<p>กิจกรรม “การสร้างทัศนคติค่านิยมสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล” ปลูกฝังค่านิยมสุจริตให้เครือข่าย 9 องค์กร 1 อปท. และผู้นำชุมชน โดยภาคีเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ให้แนวคิดในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร/คุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำ ความสำคัญในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต การกำหนดเป้าหมายขององค์กรภายใต้หลักธรรมาภิบาล</p>
<p>ด้านที่ 4 การปฏิบัติการ ต่อต้านการทุจริต</p>	<p>พี่น้องประชาชนจากสภาองค์กรชุมชน ส่วนราชการ นักเรียนนักศึกษา อสม. ผู้นำชุมชนร่วมเดินรณรงค์ประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และร่วมลงนามทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของ 9 องค์กร 1 อปท.</p>

จากการดำเนินกิจกรรม ส่งผลให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องของการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ตำบลหนองบัวโคก เกิดแนวร่วมและมีแนวป้องกัน เฝ้าระวัง สังเกต และตรวจสอบการดำเนินงานในพื้นที่ในการใช้กรอบงบประมาณ การบริหารงาน การดำเนินการอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้

“เปลี่ยนภาคประชาชนเป็นพลังเมือง”

คือ หัวใจสำคัญของการดำเนินโครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน ยกย่องบทบาทของเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชนในการเฝ้าระวังและต่อต้านการทุจริต จากเดิมที่ประชาชนเป็นเพียงกลุ่มเป้าหมายที่เข้าไปมีส่วนร่วม พัฒนาสู่การเป็นกลไกหลักที่สามารถขับเคลื่อนงานการเฝ้าระวังและต่อต้านการทุจริตในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน

ประเด็นการพัฒนา : การพัฒนาศักยภาพคนในขบวนองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน

6

**การสนับสนุนการพัฒนา
คุณภาพแกนนำ
และขบวนองค์กรชุมชน**

เป็นการวางรากฐานการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถของคนทำงาน พร้อมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถของขบวนองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกลไกและแกนนำสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับองค์กรและชุมชนท้องถิ่น

เกิดการพัฒนาผู้นำและคนในขบวนองค์กรชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาขบวนองค์กรชุมชน จำนวน 9,179 คน คิดเป็นร้อยละ 91.79 ของเป้าหมาย **ส่งผลให้ผู้นำเกิดความเชื่อมั่นในแนวคิด “ชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง”** โดยมีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ นำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังนี้

(1) การบริหารจัดการที่ดี 4,525 คน โดยเกิดคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนต่อต้านการทุจริตใน 171 ตำบล เป็นกลไกขับเคลื่อนการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และเกิดการบริหารจัดการโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล

(2) ความรู้ด้านงานพัฒนา 1,237 คน โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน ส่งผลให้ตำบลมีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 1,112 ตำบล

(3) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ “นักสื่อสารชุมชน” 500 คน โดยมีการย้าเสนอข่าว บทความ และคลิป เผยแพร่ผ่านช่องทางของสถาบันฯ สู่อารณะ ไม่น้อยกว่า 30 ชิ้น/ผลงาน

(4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2,266 คน ในการใช้งานโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (Social Welfare Fund) ก่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

(5) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 651 คน โดยเกิดการพัฒนาระดับฝีมือ “ช่างชุมชน” 536 คนใน 8 จังหวัด สู้การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย และเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และ 73 สหกรณ์สามารถจัดทำบัญชีและงบการเงินได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

ประเภทการพัฒนาแกนนำ	จำนวน (คน)
● การบริหารจัดการที่ดี	4,525
● การพัฒนาความรู้ด้านงานพัฒนา	1,237
● การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ “นักสื่อสารชุมชน” (Community Communicator)	500
● การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโปรแกรม Social Welfare Fund (Codi SWF)	2,266

ประเภทการพัฒนาแกนนำ	จำนวน (คน)
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำบัญชีและงบการเงินของสหกรณ์ (115 คน) - การพัฒนาระดับฝีมือ “ช่างชุมชน” (536 คน) 	651
รวม	9,179

การพัฒนายกระดับฝีมือ “ช่างชุมชน”

ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย

จากการดำเนินงานยกระดับฝีมือช่างชุมชน เพื่อสนับสนุนการสร้างบ้านแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมช่างชุมชน 8 หลักสูตร ส่งผลให้ช่างชุมชนได้รับการอบรมพัฒนาฝีมือรวมทั้งสิ้น 536 คน ในพื้นที่ 8 จังหวัด ประกอบด้วย นครพนม นครสวรรค์ สุโขทัย ชัยนาท สมุทรปราการ ตราด จันทบุรี และพัทลุง ในการฝึกอบรมช่างชุมชน จะใช้พื้นที่ปฏิบัติการจริง เพื่อให้ได้ทั้งความรู้ ทักษะ และช่วยแก้ไขปัญหผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย เช่น ผู้พิการ ผู้ด้อย หรือ ผู้ไม่มีที่อยู่อาศัย และในการฝึกอบรมปฏิบัติการจริงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมอบรม มีอาชีพด้านช่างในการหาเลี้ยงชีพ และเป็นการสร้างงานในพื้นที่ นับเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับกลุ่มคนผู้มีรายได้น้อยได้อีกเลือกทางหนึ่ง โดยมีการพัฒนาช่างชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้รับความร่วมมือจากสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด จัดอบรมพัฒนาระดับทักษะฝีมือแรงงาน ช่างชุมชน สนับสนุนการสร้างบ้านแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย “สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ หลังโควิด-19”

การพัฒนาฝีมือช่างชุมชนให้มีความรู้ ทักษะตามมาตรฐานฝีมือช่างไทยสามารถนำไปสู่การต่อยอดสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้เชิงประจักษ์ สามารถดูแลครอบครัว ช่วยเหลือชุมชน พร้อมจัดระบบในการซ่อมแซม ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในชุมชนให้มีที่อยู่อาศัยที่แข็งแรงปลอดภัย และเป็นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่สนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการบ้านมั่นคง บ้านพอเพียง และงานชุมชนด้านอื่น ๆ

โดย พอช. สานพลังองค์กรชุมชนคนตราด สภาองค์กรชุมชนตำบลบ่อพลอย เทศบาลตำบลบ่อพลอย ร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตราด บริษัท เอ็นเอส บลูสโคป (ประเทศไทย) จำกัด จัดโครงการฝึกอบรมแรงงานกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ “ช่างชุมชนเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนคนตราด” หลักสูตรการฝึกอาชีพเสริม สาขาช่างเชื่อมประกอบผลิตภัณฑ์ ระยะเวลา 30 ชั่วโมง รุ่นที่ 1/2565 มีผู้เข้าร่วมงานกว่า 80 คน

จังหวัดสุโขทัย : หลักสูตรเทคนิคงานก่อสร้างสำหรับช่าง มีช่างชุมชนผ่านการอบรม จำนวน 32 คน โดยเกิดการดำเนินร่วมกันอย่างบูรณาการกับสำนักพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด เป็นการโดยอบรมเชิงปฏิบัติการจริงในโครงการบ้านพอเพียงพื้นที่ตำบลบ้านไร่ และตำบลวังใหญ่ ก่อให้เกิดการพัฒนาฝีมือของช่างชุมชนและเกิดการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัย พร้อมสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่

จังหวัดนครสวรรค์ : หลักสูตรช่างก่อสร้างอเนกประสงค์ มีช่างชุมชนผ่านการอบรม จำนวน 54 คน จากตำบลบางม่วง ตำบลบางพระหลวง อำเภอเมือง จำนวน 29 คน และตำบลชนเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จำนวน 25 คน เกิดการพัฒนาฝีมือช่างชุมชนและการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย พร้อมสร้างรายได้ให้คนในพื้นที่

ผลจากการฝึกอบรมช่างชุมชน ก่อให้เกิดการขยายผลการฝึกอบรมช่างชุมชนรุ่นพี่ที่ผ่านการฝึกอบรม เพื่อช่วยฝึกให้กับรุ่นน้อง โดยสามารถขยายผลพัฒนาช่างชุมชนเพิ่มเติมอีก 50 คน ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่การอบรมผู้นำให้มีความรู้ด้านงานช่างเพื่อไปช่วยเหลือการซ่อม-สร้างบ้านและมีอาชีพติดตัว สร้างรายได้ให้กับตนเองเท่านั้น แต่ยังเกิดการช่วยกันสำรวจข้อมูล บูรณาการฐานข้อมูลที่อยู่อาศัย เพื่อให้การช่วยเหลือผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชนในการซ่อม/สร้างบ้านร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ต่อไป

7

การพัฒนาและ จัดสวัสดิการชุมชน

เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บนพื้นฐาน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานสำคัญ คือ การใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่แต่ละชุมชนเป็นฐานในการจัดสวัสดิการครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย บนฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างพลังในการพึ่งตนเอง และสร้างความร่วมมือกับภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนให้เกิดการจัดสวัสดิการอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในการพัฒนาสวัสดิการชุมชน

1) เกิดการพัฒนาและสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนรวม 1,455 กองทุน ครอบคลุมสมาชิก 1,180,975 คน งบประมาณสมทบรวม 182.73 ล้านบาท ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิกครอบคลุมทุกช่วงวัย ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย

2) เกิดการพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลตามเกณฑ์การประเมินผล 5,195 กองทุน สามารถขยายผลยกระดับคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนในปี 2565 จำนวน 1,175 กองทุน พร้อมทั้งติดตามและตรวจสอบสถานะกองทุนสวัสดิการชุมชน 4,020 กองทุน ภายใต้เกณฑ์คุณภาพนำไปสู่ความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีระเบียบ/ข้อบังคับของกองทุน ทะเบียน/ข้อมูลสมาชิกเป็นปัจจุบัน มีรายงานผลการดำเนินงาน และรายงานสถานะการเงินและบัญชีของกองทุน รวมถึงแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนหรือแผนการฟื้นฟูกองทุนให้สามารถดำเนินการต่อไปได้

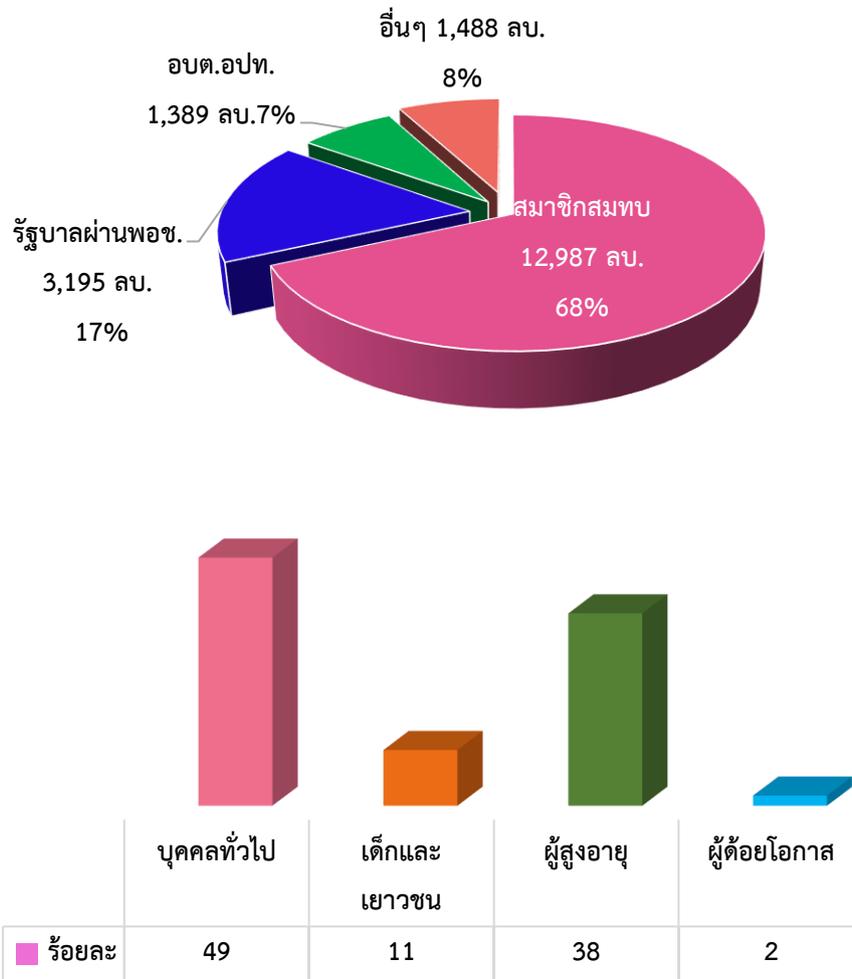
3) กองทุนสวัสดิการชุมชนมีระบบโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (Codi_SWF) เป็นเครื่องมือในการบริหารกองทุน โดยมีการพัฒนาศักยภาพให้กับกองเลขาสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด 77 จังหวัด เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้งานโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีและสามารถ นำไปปรับใช้กับการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ มีผู้เข้าร่วมการอบรมรวม 2,266 คน โดยมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเริ่มใช้ระบบโปรแกรม (Codi_SWF) 1,664 กองทุน

ณ ปัจจุบัน (30 กันยายน 2565) มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง 5,916 กองทุน จำนวนสมาชิกกองทุน 6,487,620 ราย และมีเงินกองทุนรวม 19,062.27 ล้านบาท โดยเกิดการจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิกครอบคลุมตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งมีรูปแบบสวัสดิการที่หลากหลายมากกว่า 15 ประเภท อาทิ สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด อุปกรณ์การเรียนของนักเรียน จ่ายกรณีเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิตจัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ ภัยพิบัติ ช่อมแซมบ้าน /ที่ดินทำกิน ตลอดจนช่วยเหลือป้องกันในช่วงโควิด-19 ทั้งการผลิตและแจกจ่ายหน้ากากผ้า เจลฆ่าเชื้อ ข้าวสารอาหารแห้ง โดยมีผู้รับสวัสดิการตรงสะสมรวม 1,970,314 ราย เงินจ่ายสวัสดิการรวม 2,399.95 ล้านบาท

ภาค	จำนวน กองทุน	จำนวนหมู่บ้าน		ปี 2565 (สะสม)		จำนวน กรรมการ (คน)
		ทั้งหมด	เข้าร่วม	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนเงินกองทุน ของชุมชน (บาท)	
เหนือ	1,207	17,983	13,746	1,438,452	4,221,291,185	118,175
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,244	95,498	24,670	2,447,225	6,896,127,015	186,019
ใต้	1,060	17,121	7,495	1,308,070	3,679,079,927	137,066
กลางและตะวันตก	715	11,548	6,119	561,524	1,894,973,899	95,180
กรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก	690	20,656	6,262	732,349	2,370,530,009	76,179
รวม	5,916	162,806	58,292	6,487,620	19,062,002,035	612,619

แผนภูมิสัดส่วนสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน

เงินกองทุนสวัสดิการชุมชน จำแนกตามแหล่งงบประมาณ

ผลจากการจัดสวัสดิการของชุมชน สามารถดูแลคนในชุมชนทุกช่วงวัย ตั้งแต่เกิดจนตายทำให้สมาชิกในชุมชนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน และการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่นที่มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ก่อให้เกิดการฟื้นฟูระบบคุณค่า/ทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิมในชุมชน และเกิดการสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชน โดยชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนจากการออมเงินของสมาชิกในการจัดสวัสดิการชุมชน นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในชุมชนที่ทุกคนสามารถเข้าถึงสวัสดิการของชุมชนได้ และเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับฐานราก

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีบุญเรือง อ.ชนบท จ.ขอนแก่น ลงพื้นที่เยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสในตำบล โดยนำเงินในกองทุนสวัสดิการชุมชนและเงินที่ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. มอบสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียงในชุมชน 198 คน จำนวน 100,000 บาท

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางเป้า อ.กันตัง จ.ตรัง ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ได้มอบสวัสดิการให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป จำนวน 461 คนๆละ 300 บาทเป็นเงิน 138,300 บาท และมอบสวัสดิการให้ผู้ป่วยติดเตียงจำนวน 17 คนๆ ละ 500 บาท เป็นเงิน 8,500 บาท

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองน้ำไหล อ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร สะสมทุน-สร้างเศรษฐกิจชุมชน เดิมกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นกลุ่มออมทรัพย์ ก่อตั้งในปี 2541 มีสมาชิกแรกเริ่มเพียง 35 คน มีเงินออมรวมประมาณ 3,800 บาท ปัจจุบันมีสมาชิกเกือบ 900 คน มีเงินหมุนเวียน 22 ล้านบาท ถือเป็น

แหล่งทุนของชุมชนที่สำคัญ กิจกรรมของกองทุนหมุนเวียนเงินได้เป็นอย่างดี จึงต่อยอดเงินหมุนเวียนไปทำปืมน้ำมันชุมชน 2 แห่ง สร้างรายได้ให้สะสมในกองทุนเป็นอย่างมาก และมีเงินสะสมเพียงพอในการต่อยอดในการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในนาม “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนเกษตรก้าวหน้า” (ตรานกอินทรีขาว) ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์ จากการสะสมทุน และพัฒนาสร้างเศรษฐกิจในชุมชนทำให้กลุ่มวิสาหกิจนี้มียอดขายเฉลี่ยเดือนละ 500 ถุง หรือมีรายได้เข้ากองทุนไม่ต่ำกว่าเดือนละ 35,000-40,000 บาท จึงเป็นการสะสมทุนชุมชนของชาวบ้านตำบลคลองน้ำไหลนำไปสู่การสร้างธุรกิจชุมชนที่กำลังเติบโตขึ้น ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ เป็นแหล่งทุน และสร้างสวัสดิการให้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

8

การพัฒนาคุณภาพ สภาองค์กรชุมชน

เป็นการพัฒนาคุณภาพสภา
องค์กรชุมชนให้มีความรู้ความ
เข้าใจและเชื่อมั่นเจตนารมณ์
ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กร
ชุมชน พ.ศ.2551 ในการ
ดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ
พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพ
ของสภาองค์กรชุมชนให้เป็น
กลไกกลางและเครื่องมือในการ
พัฒนาชุมชนท้องถิ่น ขับเคลื่อน
การแก้ไขปัญหาของชุมชนและ
ประเด็นสาธารณะ เสริมสร้าง
กระบวนการมีส่วนร่วมของคน
ในชุมชนและภาคีร่วมพัฒนา
ชุมชนท้องถิ่นสู่การพัฒนา
ชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ
ตนเอง

1) เกิดการพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน 1,548 ตำบล ใน 77
จังหวัด โดยสภาองค์กรชุมชนสามารถเป็นกลไกกลางในการแก้ไขและ
พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบล จากการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน
ท้องถิ่นระดับตำบลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนผ่านประเด็น
งานพัฒนาต่าง ๆ เช่น การพัฒนาที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจชุมชน การป้องกัน
และต่อต้านการทุจริต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
การส่งเสริมสุขภาพชุมชน การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบในชุมชนจาก
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 เป็นต้น **ส่งผลให้ชุมชน
เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของ
ชุมชนอย่างแท้จริง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อัน
เป็นประชาติปไตยชุมชนจากฐานราก**

นอกจากนี้ สภาองค์กรชุมชนยังมีการประสานความร่วมมือกับภาค
ส่วนต่างๆ เช่น สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานใน
กระทรวงมหาดไทยในการบูรณาการความร่วมมือขับเคลื่อนงานเพื่อ
เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2) การประเมินระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชนตำบล ผ่าน
เครื่องมือในรูปแบบ google form เป็นการวัดผลการดำเนินงานตาม
ภารกิจฯ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชุม ด้านผลการดำเนินงาน และด้าน
การรายงานผลและการสื่อสารสาธารณะ เพื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มคุณภาพ
สภาองค์กรชุมชนและวางแนวทางในการพัฒนาสภาองค์กรชุมชน โดย
จำแนกสภาองค์กรชุมชนตำบล เป็น 4 ระดับ คือ

ระดับ A มีค่าคะแนนระหว่าง 80 – 100 คะแนน

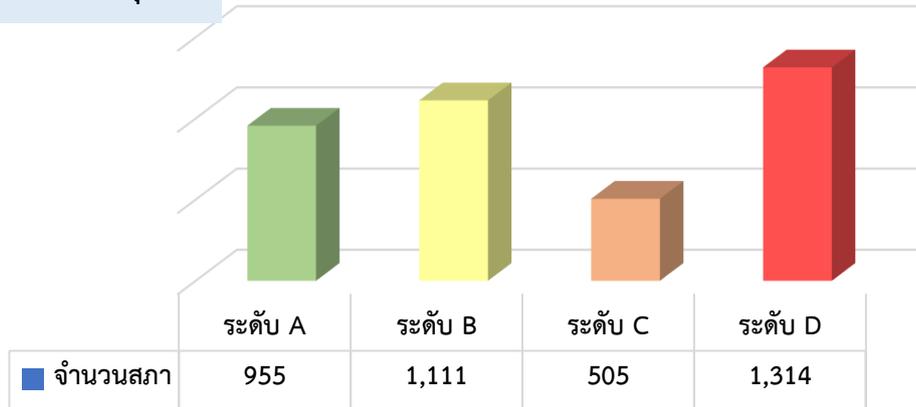
ระดับ B มีค่าคะแนนระหว่าง 61 – 79 คะแนน

ระดับ C มีค่าคะแนนระหว่าง 50 - 60 คะแนน

ระดับ D มีค่าคะแนนระหว่าง 0 – 49 คะแนน

**ผลจากการประเมินระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชนตำบล 3,885
ตำบล คิดเป็นร้อยละ 49.65 ของสภาองค์กรชุมชนทั่วประเทศ (7,795
ตำบล) มีระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชนตำบล ดังนี้**

ระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชน

การจดทะเบียนจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลสะสม ตั้งแต่ปี 2551 - 2565 จำนวน 7,795 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.62 ของจำนวน อปท. ทั่วประเทศ (7,825 แห่ง) มีสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบล ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิรวม 254,945 คน เฉลี่ยแห่งละ 33 คน และมีกลุ่มหรือองค์กรชุมชน/เครือข่ายองค์กรชุมชนที่จดทะเบียนจัดตั้ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 156,280 องค์กร ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด รวมกรุงเทพมหานครใน 5 ภาค ดังนี้

ตาราง แสดงจำนวนการจัดตั้งสะสมสภาองค์กรชุมชนตำบล แยกตามรายภาค (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565)

ภาค	จำนวนพื้นที่ อปท.	จำนวนจัดตั้งสะสม (พ.ศ.2551-2565)	จำนวนกลุ่มองค์กรชุมชนที่จดทะเบียน (องค์กร)	จำนวนสมาชิก (ราย)
เหนือ	1,676	1,671	40,957	53,446
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,947	2,908	59,330	100,637
ใต้	1,176	1,176	17,802	33,425
กลางและตะวันตก	1,128	1,159	17,836	38,232
กรุงเทพฯปริมณฑลและตะวันออกเฉียง	898	881	20,355	29,205
รวม	7,825	7,795	156,280	254,945

รูปธรรมสภาองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนงานในชุมชน

สภาองค์กรชุมชนตำบลเสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ส่งเสริมและสนับสนุนคนในตำบลในการอนุรักษ์วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ดูแลรักษาความสะอาดโบราณสถาน โดยจัดกิจกรรมเข้าวัดฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมกวาดลานวัด รักษาстил รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านมีรายได้จากการผลิตสินค้าทางเกษตร ผ้าเย็ยนางดำ เสื้อ เพื่อจำหน่ายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาทำบุญไหว้พระและเข้าเยี่ยมชมโบราณสถาน เพื่อสร้างรายได้และสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับคนในตำบล

สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ อ.สามพราน จ.นครปฐม จัดกิจกรรม “สร้างสุขผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ” มีแนวความคิดมาจากการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย เนื่องจากในขณะนี้ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจำนวนมาก หนึ่งในปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ ปัญหาสุขภาพซึ่งเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะการเคลื่อนไหวร่างกายให้ปลอดภัย และสามารถดำเนินชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพาลูกหลาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับกลุ่มผู้ที่เคยได้ร่วมโครงการบ้านพอเพียงและเป็นกลุ่มของผู้มีรายได้น้อยในชุมชน คณะทำงานสภาองค์กรชุมชน จึงได้จัดทำโครงการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลสุขภาพการเลือกอาหาร การออกกำลังกายอย่างเหมาะสมกับวัย และเสริมสร้างทักษะการเดินด้วยการใช้ไม้เท้า โดยการแจกไม้เท้าให้กับผู้สูงวัยที่เข้าร่วมด้วย เพื่อให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดี มีความสุข

สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านไร่ อ.เมือง จ.ราชบุรี ร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านไร่ จัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน โดยอบรมการทำปุ๋ยบั้นเม็ด ซึ่งมีเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอดำเนินสะดวก ส่งเสริม ให้คำแนะนำกระบวนการผลิต และจัดหาช่องทางจัดจำหน่ายให้กับเกษตรกร ส่วนหนึ่งใช้กันเองภายในตำบลและนำไปจำหน่ายให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมในอำเภอดำเนินสะดวก

ผลจากการผลิตปุ๋ยบั้นเม็ด ทำให้สมาชิกสามารถลดรายจ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมีได้ประมาณปีละ 30,000 – 50,000 บาทต่อปี เกิดการรวมกลุ่ม ดูแลช่วยเหลือกันของกลุ่ม นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ ซึ่งมี

ทั้งคนในตำบลและนอกตำบลมีการใช้ปุ๋ยบ้านไร่ เพื่อทดแทนปุ๋ยเคมีที่มีราคาแพงขึ้นทุกวัน ลดการใช้ปุ๋ยที่เป็นสารเคมี ส่งผลให้สภาพแวดล้อมและคุณภาพของคนในชุมชนดีขึ้น

ประเด็นการพัฒนา : การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

9 การเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบการกำกับและ บริหารองค์กร

มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เกิดความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

9.1 ระบบตรวจสอบภายใน มีวัตถุประสงค์การตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจในความครบถ้วน ถูกต้อง เพียงพอ และเชื่อถือได้ในการปฏิบัติงาน สอบทานความเพียงพอเหมาะสมของระบบการควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุ้มค่า เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการตรวจสอบภายใน หน่วยงานรับตรวจมีการปฏิบัติตามข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบ พร้อมทั้งมีกระบวนการติดตามการปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ซึ่ง**สรุปสาระสำคัญของการตรวจสอบภายในตามแผนงาน ดังนี้**

○ **การตรวจสอบการเงิน** จากการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานด้านการเงินของส่วนงาน ปี 2565 เปรียบเทียบกับปีก่อนๆ ที่ผ่านมา (2562 – 2564) พบว่า ส่วนงานต่างๆ มีการปฏิบัติงานดีขึ้น โดยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด มีข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติด้านการเงินมีความถูกต้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

○ **การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ** ได้แก่ สอบทานโครงสร้างภารกิจ ความรับผิดชอบและการบริหารงานพัสดุ ตรวจสอบการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสัญญาและการตรวจรับการจ้าง เพื่อให้เป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ระบบการควบคุมครุภัณฑ์ พัสดุ ระบบการยืมครุภัณฑ์ และการโอนครุภัณฑ์

○ **การตรวจสอบสินเชื่อ** พบว่า ควรให้ความสำคัญในการติดตามและพัฒนาฟื้นฟูคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่ออย่างสม่ำเสมอ ให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้ทราบสถานะองค์กรที่แท้จริง โดยเฉพาะประเภทสินเชื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย (โครงการบ้านมั่นคง) ที่มียอดเบิกจ่ายสะสมสูงสุด

○ **การสอบทานการประเมินระบบควบคุมภายใน** ผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายใน (CSA) ของหน่วยงานภายใน 17 ส่วนงาน เป็นไปตาม รายงานผลการสอบทานการประเมินการควบคุมภายใน แบบ ปค.6 จากผลการสอบทานดังกล่าว ผู้ตรวจสอบภายในเห็นว่า การควบคุมภายในของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีความเพียงพอ ปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตาม

หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2561

○ **การสอบทานรายงานการเงิน (ทุกไตรมาส)** จากการสอบทานรายงานการเงิน ปีงบประมาณ 2565 (ไตรมาสที่ 1-4) สำหรับระยะเวลา 12 เดือน สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565 ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และสอบทาน รายการในบัญชีแยกประเภทของสถาบัน พบว่า งบแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของสถาบัน ดำเนินการถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลัง กำหนด

○ **การตรวจสอบการสนับสนุนการบริหารงบประมาณสนับสนุนของสำนักงานภาค** ควร เร่งดำเนินการสอบทานข้อมูลการพิจารณาโครงการ การอนุมัติโครงการ การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการใน โปรแกรมระบบบริหารจัดการโครงการ (CODI Project Management System) ให้มีข้อมูลที่ถูกต้องตรงกัน รวมถึงควรดำเนินการและปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินโครงการในการบันทึกข้อมูลโครงการให้ครบถ้วนตามคู่มือ เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบในการเบิกจ่ายงบประมาณ และการนำไปใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการ

○ **รายงานผลการตรวจสอบเงินรับฝากค่าเช่าที่ดิน** ควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่องให้การ รถไฟแห่งประเทศไทยส่งคู่มือฉบับบันทึกต่อท้ายสัญญาเช่าที่ดินมาให้สถาบันจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน และจัดทำกร รายงานผลความคืบหน้า

9.2 ระบบการควบคุมภายใน : แผนการควบคุมภายใน (CSA) ประจำปีงบประมาณ 2565 ของ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามแผนงาน/โครงการ จำนวน 64 แผนงาน/โครงการ จาก 17 ส่วนงานตามโครงสร้างองค์กร โดยผลการดำเนินงานในปี 2565 มีแผนงาน/โครงการที่มีความเสี่ยง ระดับสูงสุด - สูง - ปานกลาง ซึ่งมีมาตรการจัดการและการควบคุมเพื่อให้ระดับความเสี่ยงลดลง จำนวน 48 แผนงาน/โครงการ คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของแผนงาน/โครงการ จากการดำเนินการตามแผนการควบคุมภายใน รอบ 12 เดือน มีแผนงาน/โครงการที่มีความเสี่ยงคงเหลือในปี 2565 จำนวน 25 แผนงาน/โครงการ ประกอบด้วย ความเสี่ยงระดับสูง 6 แผนงาน และระดับปานกลาง 19 แผนงาน ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	ผลการประเมินความเสี่ยงของแผนงาน/โครงการ ประจำปี 2565	แผนงาน/โครงการที่มีการควบคุมภายใน ประจำปี 2565	แผนงาน/โครงการที่มีความเสี่ยงคงเหลือในปี 2565
สูงสุด	3	3	-
สูง	17	17	6
ปานกลาง	28	28	19
ต่ำ	16	-	-
รวม	64	48	25

9.3 ระบบการบริหารความเสี่ยง : แผนบริหารความเสี่ยงของสถาบันฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีแผนบริหารความเสี่ยง 2 ด้าน 3 ประเด็น คือ

- **ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk)** ประกอบด้วย ประเด็นความเสี่ยง 2 ประเด็น คือ การดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงและโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง และการพัฒนาศักยภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน
- **ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk)** ประกอบด้วย ประเด็นความเสี่ยง 1 ประเด็น คือ การพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อกู้และแก้ไขปัญหาหนี้ผิคนัด

จากการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงทั้ง 3 ประเด็น มีความเสี่ยงคงเหลือในปี 2565 ในระดับปานกลางทั้ง 3 ประเด็น ซึ่งจะดำเนินการต่อเนื่องในปี 2566

9.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กลุ่มเป้าหมายในการสำรวจ ประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้รับบริการหรือกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจาก พอช. และ (2) กลุ่มคณะอนุกรรมการ สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจและข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของสถาบันฯ ดังนี้

1) ความพึงพอใจของผู้รับบริการ จำนวน 660 คน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถาบันฯ ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนร้อยละ 87.14 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 โดยจำแนกผลความพึงพอใจแยกรายโครงการและพื้นที่ดำเนินงานโครงการ ดังนี้

1.1) ระดับความพึงพอใจแยกตามโครงการ พบว่า โครงการบ้านพอเพียงและโครงการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

- 1) โครงการบ้านพอเพียง ร้อยละ 87.39 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48
- 2) โครงการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 87.02 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

1.2) ระดับความพึงพอใจแยกตามพื้นที่ดำเนินงานโครงการ (ภาค) พบว่า ระดับความพึงพอใจภาพรวมใน 5 ภาค อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้

- 1) ภาคกลางและตะวันตก ร้อยละ 88.22 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64
- 2) ภาคใต้ ร้อยละ 87.48 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50
- 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 87.17 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43
- 4) ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก ร้อยละ 87.16 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43
- 5) ภาคเหนือ ร้อยละ 85.95 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19

2) ความพึงพอใจของคณะอนุกรรมการ จำนวน 103 คน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนร้อยละ 85.31 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้รับบริการกับคณะอนุกรรมการ

	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่า STD	ผลการประเมิน
ผู้รับบริการ				
ความพึงพอใจภาพรวม	87.14	4.43	0.49	มากที่สุด
ด้านผลที่ได้รับการสนับสนุนจาก พอช. (ประสิทธิผล)	86.80	4.36	0.55	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ (ประสิทธิภาพ)	86.58	4.32	0.62	มากที่สุด
ด้านเจ้าหน้าที่/ ผู้ส่งเสริมงานพัฒนาของ พอช.	88.05	4.61	0.50	มากที่สุด
คณะกรรมการ/อนุกรรมการ				
ความพึงพอใจภาพรวม	85.31	4.06	0.64	มาก
ด้านผลที่ได้รับการสนับสนุนจาก พอช. (ประสิทธิผล)	85.40	4.08	0.61	มาก
ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ (ประสิทธิภาพ)	85.22	4.04	0.70	มาก
ด้านเจ้าหน้าที่/ ผู้ส่งเสริมงานพัฒนาของ พอช.	85.32	4.06	0.80	มาก

3) จุดเด่นในการให้การสนับสนุนงานพัฒนา และความรู้สึกผูกพันเชื่อมโยงกับ พอช.

➤ **จุดเด่นในการให้การสนับสนุนงานพัฒนา** พบว่า กลุ่มผู้รับบริการและคณะอนุกรรมการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า จุดเด่น พอช. คือ “เป็นหน่วยงานที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด โดยมุ่งเน้นการศึกษาปัญหาเชิงพื้นที่และรับฟังปัญหาจากคนในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา”

➤ **ความรู้สึกผูกพันและเชื่อมโยงกับ พอช.** พบว่า คณะอนุกรรมการมีระดับความรู้สึกผูกพันกับ พอช. สูงกว่าผู้รับบริการ กล่าวคือ คณะอนุกรรมการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.14 “รู้สึกผูกพันกับ พอช. ในฐานะหุ้นส่วนพัฒนา” ส่วนผู้รับบริการร้อยละ 40.74 “รู้จัก พอช. ในฐานะพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษางานพัฒนา” มีสัดส่วนสูงสุด รองลงมา ร้อยละ 21.90 คือ “รู้สึกผูกพันกับ พอช. ในฐานะหุ้นส่วนพัฒนา”

ตารางแสดงความรู้สึกผูกพันและเชื่อมโยง พอช.

ความรู้สึกผูกพันและเชื่อมโยง พอช.	ผู้รับบริการ	คณะอนุกรรมการ
เหมือนคนรู้จัก อยู่ห่าง ๆ ไม่ค่อยได้ติดต่อกัน	15.77	0.97
รู้จักในฐานะแหล่งทุน	12.25	2.91
รู้จักในฐานะพี่เลี้ยง หรือที่ปรึกษางานพัฒนา	40.74	18.45
รู้สึกผูกพันกับ พอช. ในฐานะหุ้นส่วนพัฒนา	21.90	62.14
รู้สึกว่าตัวเองเป็นเจ้าของ พอช.	9.34	15.53

➤ **ประโยชน์ต่อชุมชนของการคงอยู่ของ พอช.** ผู้รับบริการและคณะอนุกรรมการ คิดว่าการคงอยู่ของ พอช. จะช่วยเป็นที่พึ่งและเป็นที่พักพิงให้กับชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเป็นสำคัญ โดย พอช. จะทำหน้าที่ในการผลักดันให้มีการเปิดพื้นที่พูดคุย สร้างคน สร้างทีม สร้างกระบวนการ และหนุนเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถดูแลตนเองได้ ในขณะที่ผู้รับบริการบางส่วนเห็นว่า การคงอยู่ของ พอช. จะช่วยยืนยันโอกาสที่ผู้ด้อยโอกาสทุกคนจะได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอีกด้วย

10

การพัฒนากระบวนการจัดการและคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และฟื้นฟูแก้ไขปัญหาสินเชื่อผิดนัด โดยสนับสนุนกลไกการบริหารและพัฒนากระบวนการสินเชื่อ สอบทานและพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อระดับพื้นที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และฟื้นฟู แก้ไขปัญหาสินเชื่อผิดนัด

10.1 การบริหารสินเชื่อ

1) การสนับสนุนสินเชื่อแก่องค์กรชุมชน ในปี 2565 ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 – กันยายน 2565

ประเภทสินเชื่อ	สินเชื่ออนุมัติ				สินเชื่อเบิกจ่าย (ล้านบาท)
	องค์กร	ชุมชน	ครัวเรือน	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	
สินเชื่อบ้านมั่นคง	26	84	1,361	378.19	238.65
สินเชื่อที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร	2	2	153	60.74	138
รวมทั้งสิ้น	28	86	1,514	438.93	376.65

2) ผลการดำเนินงานสินเชื่อสะสม ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานถึงกันยายน 2565 รายละเอียดดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทสินเชื่อ	สินเชื่ออนุมัติ				สินเชื่อ เบิกจ่าย	รับชำระ คืน	สินเชื่อคงเหลือ		สินเชื่อผิดนัด		
	องค์กร	ชุมชน	ครัวเรือน	จำนวนเงิน			องค์กร	จำนวนเงิน	องค์กร	จำนวนเงิน	%
สินเชื่อบ้านมั่นคง	508	2,662	47,955	9,797.75	8,319.99	3,815.22	428	4,504.77	9	26.26	0.58
สินเชื่อเดิม	498	3,724	361,480	1,951.67	1,951.67	1,368.92	248	582.75	171	411.63	70.64
รวมทั้งสิ้น	1,006	6,386	409,435	11,749.42	10,271.66	5,184.11	676	5,087.52	180	437.89	8.61

สถาบันฯ มีผลการดำเนินงานสินเชื่อสะสม ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานถึงกันยายน 2565 ดังนี้

- สินเชื่ออนุมัติสะสม 1,006 องค์กร 11,749.42 ล้านบาท
ผู้รับประโยชน์ 6,386 ชุมชน 409,435 ครัวเรือน
- จำนวนเงินสินเชื่อที่องค์กรชุมชนได้รับแล้ว 10,271.66 ล้านบาท
จำนวนเงินสินเชื่อที่รับการชำระคืน 5,184.14 ล้านบาท
- สินเชื่อคงเหลือ 676 องค์กร 5,087.52 ล้านบาท

3) สินเชื่อโครงการบ้านมั่นคงไทยเข้มแข็ง วงเงินอนุมัติรวม 2,944.58 ล้านบาท ผู้รับประโยชน์ 18,634 ครัวเรือน 232 องค์กร 60 จังหวัด

4) สินเชื่อโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร วงเงินอนุมัติรวม 897.80 ล้านบาท 16 องค์กร 2,434 ครัวเรือน

10.2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

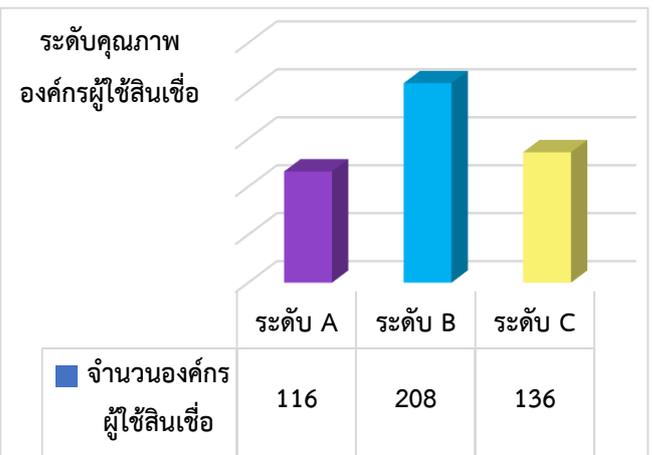
สถาบันฯ ร่วมมือหน่วยงานภาคี อาทิ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดอบรมหลักสูตรงานด้านสินเชื่อ ทั้งระดับส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และการจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น การประชุมติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาสหกรณ์ พร้อมทั้งอบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอ่านและวิเคราะห์งบการเงิน และนำความรู้ที่ได้รับไปสื่อสาร ให้ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตในการจัดทำงบการเงิน ซึ่งนับเป็นการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการพัฒนางานด้านสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ โดยจัดอบรมหลักสูตรโครงการสร้างความเข้มแข็งให้สหกรณ์จัดทำบัญชีและงบการเงินได้ให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 2 หลักสูตร มีสหกรณ์เข้ารับการอบรม จำนวน 73 สหกรณ์ 115 คน

ระดับคุณภาพขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ
สามารถจัดระดับความเข้มแข็งเป็น 3 ระดับ คือ

- ▶ **ระดับ A** มีความเข้มแข็งดีมาก
- ▶ **ระดับ B** มีความเข้มแข็งปานกลาง
- ▶ **ระดับ C** มีความเข้มแข็งพอใช้/ต้องปรับปรุง

จากการประเมินคุณภาพขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ จำนวน 460 องค์กร ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 324 องค์กร หรือร้อยละ 70.43

ภาค/ส่วนกลาง	จำนวนรวมทั้งสิ้น	จำนวนองค์กรตามระดับความเข้มแข็ง		
		ระดับดีมาก (A)	ระดับปานกลาง (B)	ระดับพอใช้ (C)
● เหนือ	56	24	22	10
● ตะวันออกเฉียงเหนือ	61	7	29	25
● ใต้	53	21	25	7
● กลางและตะวันตก	55	4	25	26
● กรุงเทพฯปริมณฑลและตะวันออก	168	41	73	54
● องค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง	48	12	24	12
● องค์กรผู้ใช้สินเชื่อบ้านมั่นคงส่วนกลาง	19	7	10	2
รวม	460	116	208	136

10.3 การพัฒนาและสร้างแรงจูงใจให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ โดยคืนดอกเบี้ยให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 486 องค์กร วงเงิน 40.10 ล้านบาท ซึ่งพิจารณาจากองค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่มีวินัยในการชำระคืนดี รวมถึงมีความพยายามในการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานและจัดทำงบการเงินประจำปีได้ตามรอบบัญชีปัจจุบัน เพื่อกระตุ้นให้องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และสร้างแรงจูงใจให้มีวินัยด้านการชำระคืนสินเชื่อ

ผลจากการคืนดอกเบี้ยให้องค์กรผู้ใช้สินเชื่อ จะเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อรายอื่นๆ และช่วยลดผลกระทบด้านการบริหารสภาพคล่องทางการเงินให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการที่สมาชิกชะลอการชำระคืนสินเชื่อในระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 โดยสามารถนำดอกเบี้ยที่ได้รับคืนไปใช้สำหรับกิจกรรมในสหกรณ์/กลุ่มที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก เช่น

(1) **สหกรณ์บ้านมั่นคง เมืองบางพูน จำกัด** อ.เมือง จ.ปทุมธานี ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ย 177,071.76 บาท และมีการหารือร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่มโดยจะต่อเติมโครงสร้างชั้น 2 ของสหกรณ์ เนื่องจากพื้นที่ชั้น 2 ปัจจุบันเป็นเหล็กที่เป็นสนิม เมื่อฝนตกหนักทำให้มีการรั่วซึม ดังนั้นเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดกับโครงสร้างจึงลงมติร่วมกัน ต่อเติมซ่อมแซมพื้นที่ชั้น 2 ของสหกรณ์จากเงินที่ได้รับสนับสนุน

(2) **สหกรณ์บ้านมั่นคงสองคลอง 2 จำกัด** อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ย 240,015.25 บาท และนำเงินดังกล่าวไปดำเนินงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ใน 2 เรื่อง คือ ติดตั้งน้ำประปาเพื่อกักเก็บน้ำและกระจายน้ำสู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่ และทำดินกั้นน้ำพื้นที่โครงการเพื่อป้องกันน้ำท่วมเวลาเกิดน้ำทะเลหนุน

11

การพัฒนาาระบบสารสนเทศ ข้อมูล การจัดการความรู้ และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์

เป็นการพัฒนาาระบบสารสนเทศ ข้อมูล การจัดการความรู้ และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่เท่าทันสถานการณ์ และสามารถเชื่อมโยงการทำงานอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและประกอบการจัดทำชุดความรู้ ทั้งในมิติทีมงาน พื้นที่และงานประเด็น เพื่อการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ อันเป็นการสร้างความรับรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายและสาธารณะ พร้อมทั้งเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่พื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

11.1 เกิดการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยสนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (SWF) และฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมให้กับกองเลขาจังหวัดและกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทั้ง 5 ภาค รวมถึงการใช้ระบบสารสนเทศสนับสนุนการบริหารโครงการ ประจำปีงบประมาณ 2565 (โปรแกรมบูรณาการพื้นที่ปฏิบัติชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง (CODI AreaInterop) และโปรแกรมบริหารจัดการโครงการ (CODI PMS)) และการใช้งานโปรแกรมตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งให้กับเจ้าหน้าที่และขบวนองค์กรชุมชน พร้อมทั้งปรับปรุงฐานข้อมูลสภาองค์กรชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตลาดนัดองค์กรชุมชนออนไลน์ ส่งผลให้องค์กรชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ระบบโปรแกรมต่าง ๆ ผ่านระบบ Online ในการปฏิบัติงานและนำไปใช้ประโยชน์ในงานพัฒนา

11.2 การเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล

1) เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลของสถาบันกับระบบพอร์ทัลกลางเพื่อประชาชน (Citizen Portal) ผ่าน Application ในโทรศัพท์ Smartphone โดยเป็นความร่วมมือในการพัฒนาระบบและข้อมูลร่วมกันระหว่าง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) โดยสามารถค้นหาข้อมูลได้ 2 ชุดข้อมูล คือ 1) ข้อมูลการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย โครงการบ้านพอเพียงในการตรวจสอบความคืบหน้าผลการอนุมัติและเบิกจ่ายงบประมาณ และ 2) โครงการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน เป็นบริการค้นหาข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ โดยมีข้อมูลเบื้องต้นในเรื่องของการจัดสวัสดิการให้สมาชิก และการติดต่อกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่

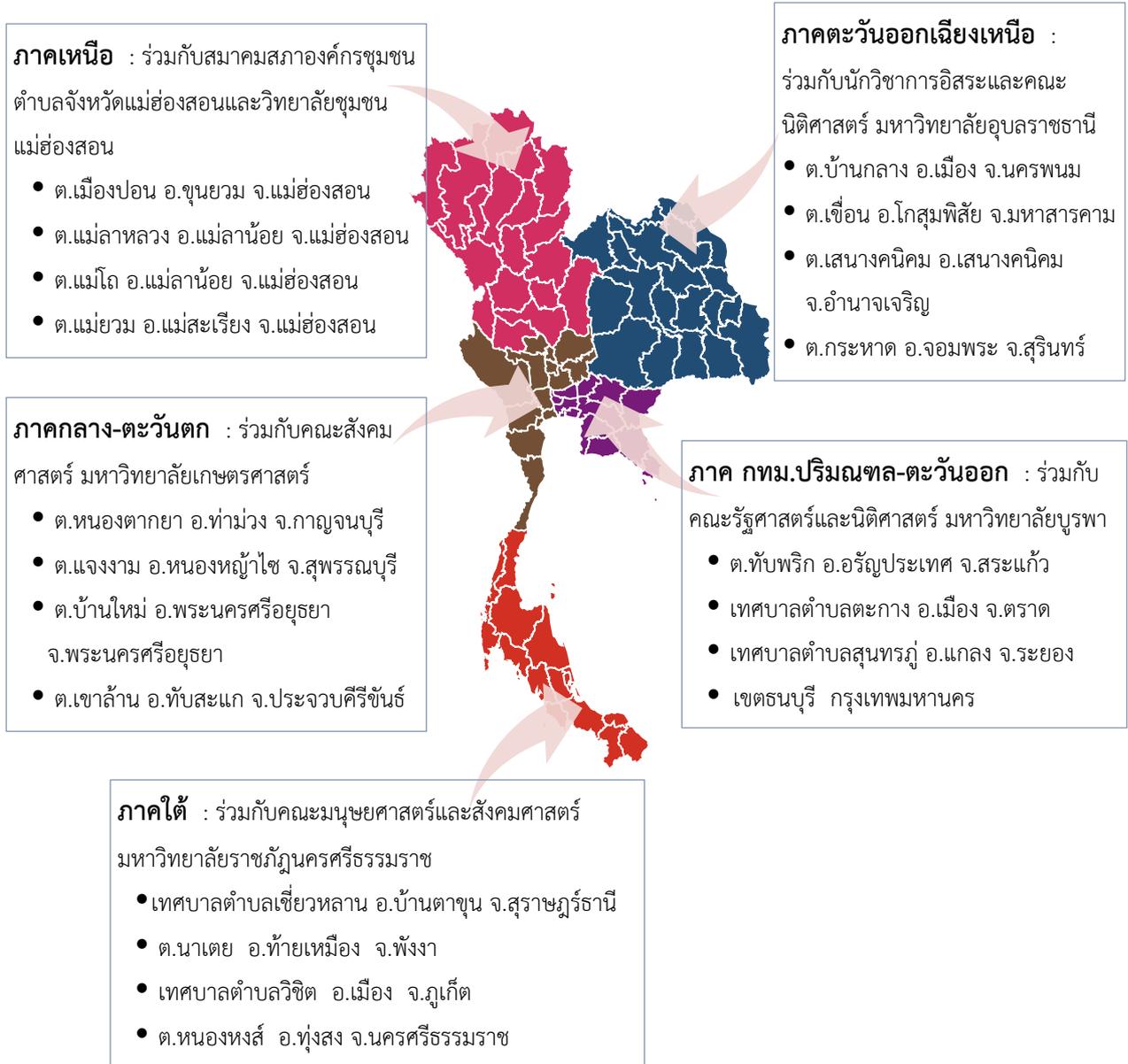
2) เปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open data) ในข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย (1) คู่มือบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน (2) คู่มือสวัสดิการ (3) แบบฟอร์มเอกสารประกอบการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน และ (4) ทำเนียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล โดยมีรายละเอียดตามเกณฑ์การจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาระบบบัญชีข้อมูล (Data Catalog) เพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)

3) เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอกตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล ดังนี้

หน่วยงาน	ระบบฐานข้อมูล
1. ข้อมูลผู้รับผลประโยชน์โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย	
1.1 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> ระบบฐานข้อมูลกลาง DB Center ผู้รับสวัสดิการจาก พม. http://dbcenter.m-society.go.th/ ระบบติดตามการใช้บริการ พม. https://status.m-society.go.th/
1.2 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC)	<ul style="list-style-type: none"> ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) https://www.tpmapp.in.th/
1.3 หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ระดับพื้นที่ (บพท.)	<ul style="list-style-type: none"> ระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ http://www.pppconnect.org/
2. ข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน	
สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (DGA) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.)	<ul style="list-style-type: none"> ระบบศูนย์รวมบริการของภาครัฐ (Citizen Portal)

11.3 การพัฒนานวัตกรรมชุมชน การจัดการความรู้ และงานวิจัย

เกิดการยกระดับพื้นที่ถอดบทเรียนตำบลนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง ใน 20 พื้นที่ โดยเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานภาคและเครือข่ายนักวิชาการในโครงการถอดองค์ความรู้การพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง ประจำปี 2565 ในพื้นที่ 5 ภาค ประกอบด้วย

นำเสนอผลงาน : ตลาดนัดความรู้ชุมชนเข้มแข็ง

นายกฤษฎา สมประสงค์ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กล่าวถึงการขับเคลื่อนความเข้มแข็งด้วยสภาองค์กรชุมชน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และความเข้มแข็งจากสัมมาชีพชุมชน 4 เรื่องนี้นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนให้ไปสู่ความเจริญ ผาสุก มั่นคง ยั่งยืน เราทำเรื่องนี้ไม่ได้ตอบสนองใคร แต่ตอบสนองต่อการพัฒนา เช่นเจตนาธรรมณ์ของอาจารย์ไพบูลย์ที่มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการที่จะดูแลพี่น้องชุมชนทั่วประเทศ ภายในปี 2580 ตั้งวิสัยทัศน์ชุมชนเข้มแข็งทั้งแผ่นดิน

ดร.นงริฎ พิศลยบุตร นักวิชาการอาวุโส สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) บรรยายเรื่อง **ทิศทาง การเติบโตของประเทศไทยกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง เศรษฐกิจประเทศแข็งแรง คุณภาพชีวิตประชาชนยั่งยืน** และ **ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง** นักเศรษฐศาสตร์ (ประธานคณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย : ไทยพีบี

เอส) บรรยายเรื่อง **ชุมชนต้องเข้มแข็งภายใต้สถานการณ์อนาคตที่ท้าทาย**

เปิดเวทีเสวนา ในหัวข้อเศรษฐกิจฐานรากกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ (1) นายธนาวัฒน์ จันนิม หรือโอวากะเทยชายข้าว ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่คืนถิ่นที่เคยทำงานในกรุงเทพฯ แล้วกลับมาภูมิลำเนาจังหวัดสุรินทร์ไปขายข้าวหอมมะลิสุรินทร์ โดยใช้สื่อออนไลน์ เช่น ทำเฟซบุ๊ก คลิป VDO ‘โอวากะเทยชายข้าว’ เผยแพร่ทางช่องยูทูป มีผู้ติดตามกว่า 2 ล้านคน มีรายได้ประมาณปีละ 1.5 ล้านบาท (2) นายนิรันดร์ สมพงษ์ เกษตรรุ่นใหม่ใช้สมาร์ทโฟนเครื่องเดียวดูแลพื้นที่ทั้งแปลง จากอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แอปพลิเคชัน E-Welink และใช้เครื่อง Sonoff ควบคุมการสั่งงานผ่านโทรศัพท์มือถือ สั่งเปิด-ปิดน้ำจากที่ไหนก็ได้ที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยไม่ต้องมาที่ไร่ ใช้ท่อน้ำพลาสติกขนาดเล็ก ไม่ต้องใช้ท่อขนาดใหญ่ และใช้แผงโซลาร์เซลล์มาเป็นตัวจ่ายไฟ ทำให้ประหยัดค่าไฟฟ้า (3) คุณมะเยะ แดเมาะ กลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนภูนาดารา ต่อยอดอัตลักษณ์จังหวัดชายแดนใต้สู่การท่องเที่ยวชุมชนภูนาดารา ตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี เป็นการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอย่างคุ้มค่า ปัตตานีมีทรัพยากรจำนวนมาก อุดมสมบูรณ์ สามารถสร้างสรรค์ได้ทุกอย่างเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น อุโมงค์โกงกาง เป็นการใช้งันทุนจากธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์กับคนทั้งตำบล

พร้อมทั้ง นำเสนอรูปธรรมความสำเร็จของเครือข่ายองค์กรชุมชนที่นำไปสู่ตำบลเข้มแข็ง องค์ความรู้การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้รูปธรรมตำบลนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง รวมถึงการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนงานพัฒนาโดยชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยมีการนำเสนอผลงาน “การศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบตำบลนวัตกรรมเข้มแข็ง” จำนวน 20 พื้นที่ที่ได้ดำเนินการร่วมกับภาคีนักวิชาการจาก 5 ภูมิภาค

องค์ความรู้ ตำบลทับพริก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการถอดองค์ความรู้ในรูปแบบองค์ประกอบและกลไกของตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็งชุมชนตำบลทับพริก ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน คือ ความทุ่มเทและความใส่ใจของคณะกรรมการชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน รวมถึงการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในหลากหลาย

องค์กร การทราบจุดเด่นของตนเองและพัฒนาจุดเด่นของตนเองออกมาเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการสร้างรายได้จากการปลูกสมุนไพรและการแปรรูปสมุนไพร การสร้างระบบสุขภาวะที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เกิดธรรมณูญสุภาพให้ประชาชนในชุมชนเป็นแนวทางในการรักษาสุภาพ จากแหล่งผลิต กล่าวคือการทำเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดสารเคมี จนถึงการดูแลสุขภาวะแบบองค์ รวมถึงขั้นการตรวจและดูแลรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ กิจกรรมที่สอดรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอย่างทั่วถึง ทำให้ชุมชนทับพริกเป็นชุมชนที่น่าจะเป็นแบบอย่างของชุมชนที่จัดการตนเองได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพเป็นอย่างดีให้กับชุมชนอื่นได้อย่างดี

เกิดการขยายผลการศึกษาพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ โดยมีการ “นำเสนอผลการศึกษาวิจัยพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ” โดยนำข้อค้นพบจากงานวิจัยไปใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยขยายผลโครงการอื่นๆ และพบปัจจัยสำคัญที่เป็นพลังของการทำงานของชุมชนที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง ที่อาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการใน 6 ประการ ได้แก่

- 1) การมีจินตภาพร่วมของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง
- 2) การจัดการร่วมในเชิงสถาบัน
- 3) การจัดการความรู้ กระบวนการมีส่วนร่วมในความรู้และการยกระดับองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ
- 4) มีกติกา ข้อตกลงร่วมในการจัดการ
- 5) บทบาทภาคประชาสังคมกับการเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาชุมชน
- 6) สร้าง “พื้นที่กึ่งกลาง” หรือ “พื้นที่เจรจาและปรึกษาหารือ”

11.4 การพัฒนาระบบสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์

1) การสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ทั้งในรูปแบบหนังสือและเอกสาร การผลิตวีดิทัศน์ นิทรรศการ และสื่อสารผ่านช่องทาง Social media โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อกลุ่มเป้าหมายหรือประชาชน การนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อ 3 มิติ ไม่ว่าจะเป็นสื่อ On Air/ Online/ On Ground นำไปสู่การยกระดับเพื่อเป็นชุดบทเรียนสร้างความคิดริเริ่ม จุดประกายความคิด

สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการสื่อสารประเด็นงานสำคัญผ่านช่องทางหรือรูปแบบต่างๆ ดังนี้

ช่องทางการสื่อสาร		จำนวน
1	สื่อเว็บไซต์ พอช. (เรื่องดีดีที่ชุมชน, ข่าวเคลื่อนไหวยานพัฒนา)	612 ข่าว
2	สื่อสารออนไลน์ เพจเฟซบุ๊ก /ไลน์/ ยูทูป	42,590 ครั้ง
3	พื้นที่สื่อสิ่งพิมพ์ (ไทยโพสต์/ผู้จัดการ/มติชนสุดสัปดาห์)	120 ครั้ง
4	เว็บไซต์ไทยโพสต์ออนไลน์และสื่อออนไลน์ Gnews /thailandplus / codi.or.th / twitter / นสพ.ไทยโพสต์	597 ครั้ง
5	รายการวิทยุ “พลังชุมชน” ทางวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ FM 92.5 MHz	39 ครั้ง 117 เรื่อง
6	รายการวิทยุครอบครัวข่าว คลื่น FM 106 MHz.	92 ครั้ง
7	รายการวิทยุครอบครัวข่าว คลื่น FM 106 MHz. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน/ผู้บริหาร พอช./ ภาคีเครือข่าย ในประเด็นงานพัฒนา	20 ครั้ง
8	พื้นที่สื่อสารทีวีสาธารณะ เนชั่นทีวี ช่อง 22	18 ครั้ง
9	ผลงานนักสื่อสารชุมชน	35 เรื่อง
10	สื่อสารสาธารณะ จากการคลิปข่าว	669 ข่าว
11	สื่อสารผ่านสื่อ Influencer (อินฟลูเอนเซอร์) โดย สมจิตร จงจอหอ นำเสนอเรื่องราวรูปธรรมตำบลไผ่เลย สมจิตร "คนหาเรื่อง"	2 ตอน

2) การสื่อสารภายใน เพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจต่องานพัฒนาและการดำเนินงานของสถาบันฯ ผ่านสื่อสาธารณะและสื่อออนไลน์ ประกอบด้วย Clipping ข่าว การสื่อสารออนไลน์ผ่านไลน์กลุ่มผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน บอร์ดกิจกรรม และแบนเนอร์ เอกสารเผยแพร่ต่างๆ เป็นต้น

(3) การพัฒนาศักยภาพขบวนองค์กรชุมชน “นักสื่อสารชุมชน” เป็นการฝึกทักษะและยกระดับความสามารถเป็น “นักสื่อสารชุมชน” ในปี 2565 จัดหลักสูตร 'นักสื่อสารชุมชน' (Community Communicator) ผ่านโครงการพัฒนาศักยภาพนักสื่อสารชุมชน 5 ภาค เพื่อพัฒนาศักยภาพขบวนองค์กรชุมชนทั่วประเทศ ผ่านระบบ ZOOM และ FB Live ผ่านกระบวนการ อบรมการเขียนข่าว การทำสื่อกี๊และตัดต่อคลิปวิดีโอด้วยโทรศัพท์มือถือเบื้องต้น มีผู้ร่วมอบรมทั้งระบบ Online และ Onsite ร่วม 500 คน มีการนำเสนอข่าว บทความ และคลิป เผยแพร่ในช่องทางของ พอช. และสาธารณะ ไม่น้อยกว่า 30 ชิ้น/ผลงาน

12

การบริหารและพัฒนา บุคลากร

เป็นการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความสามารถและทักษะการทำงานที่หลากหลาย สร้างทีมงานทำงานที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาวัฒนธรรมองค์กร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีทักษะการทำงานที่หลากหลาย ทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง

เกิดการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการทำงานตามตำแหน่งงานและภารกิจของสถาบันฯ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งด้านการปฏิบัติงานและเปิดโลกทัศน์จากภายนอก รวม 290 คน โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) การพัฒนาบุคลากรผ่านการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งด้านการปฏิบัติงานและเปิดโลกทัศน์จากภายนอก อาทิ

❖ อบรมหลักสูตร “การเขียนหนังสือราชการ วาระและรายงานการประชุมให้ผัดน้อย แก่ใจแล้วพร้อมใช้งานรุ่นที่ 1” ให้กับผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 31 คน เพื่อทบทวน แลกเปลี่ยนการเขียนหนังสือราชการ และการเขียนวาระและรายงานการประชุม เพิ่มสมรรถนะ ขีดความสามารถบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของหนังสือราชการ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

❖ สัมมนาเชิงปฏิบัติการ “งานพัสดุ สำหรับผู้ปฏิบัติงาน” มีผู้เข้าร่วมจำนวน 50 คน เกิดความรู้ ความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารพัสดุในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารพัสดุ และข้อตกลงร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้อง

❖ หลักสูตรงานพัฒนา “วิสาสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” มีเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนเรียนรู้ร่วมกันกว่า 25 คน เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปฏิบัติงาน มีความเข้าใจต่อการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กร เพื่อให้ “องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลงจากมุมมองของคนรุ่นใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนรุ่นเก่าในพื้นที่ สร้างพลังในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม การคงไว้และสร้างมูลค่า

❖ อบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานสินเชื่อสถาบัน” เพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่สำนักงานภาคกลางและตะวันตกเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นในงานด้านสินเชื่อ รวมถึงการแลกเปลี่ยนปัญหาอุปสรรคและแนวทางการทำงานที่ผ่านมา และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มี

ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 20 คน ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับงานด้านสินเชื่อและแนวปฏิบัติ ด้านสินเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน

2) การพัฒนาบุคลากรผ่านการรณรงค์ พัฒนาอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์ และวัฒนธรรมองค์กร โดยมีการดำเนินงานขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม ปี 2565 อาทิ

❖ **งานครบรอบ 21 ปี พอช.** พลังองค์กรชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน “เหลียวหลัง แลหน้า ทิศทาง พอช. กับการพัฒนาชุมชนองค์กรชุมชนและสังคมแนวใหม่” โดยมีผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ พอช. และผู้นำ ชุมชนเข้าร่วมงานประมาณ 300 คน และจัดทีมจิตอาสากว่า 20 คน ร่วมทำความสะอาดชุมชนคลองจั่น และ บริเวณโดยรอบอาคารสำนักงาน เป็นสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานกับชุมชนรอบสำนักงาน

❖ **รณรงค์ต่อต้านการทุจริต** ภายใต้ แนวคิด “ พอช.โปร่งใส ร่วมใจต่อต้านการทุจริต” โดยมี ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเข้าร่วมกิจกรรมประกาศ เจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริต

❖ **กิจกรรม “NO gift Policy งดให้ งดรับ พอช.องค์กรส่งเสริมคุณธรรมปฏิบัติงานด้วยการยึด มั่นคุณธรรมและธรรมาภิบาลความดี มุ่งมั่นสร้างสังคมปลอดการทุจริต”**

3.2 งานตามนโยบายรัฐบาล

การสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทภายใต้ **แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579)** มุ่งเน้นการส่งเสริมและสร้างโอกาสด้านที่อยู่อาศัย พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน มีสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการเงินและสินเชื่อเพื่อการอยู่อาศัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกระดับเพื่อนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ภายใต้วิสัยทัศน์ **“คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนหน้าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในปี 2579 (Housing For All)”**

โดยยึดโยงกับปฏิญญาสากลที่ประเทศไทยให้การรับรอง ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 11 ของสหประชาชาติ และวาระใหม่แห่งการพัฒนา ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ในการพัฒนาเมืองและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและยั่งยืนสำหรับทุกคน โดยเน้นการแบ่งระดับตามรายได้ และการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับวงจรชีวิต (Life-cycle)

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ดังนี้

1 การพัฒนาความมั่นคงที่อยู่อาศัย “โครงการบ้านมั่นคง”

เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด/ชุมชนบุกรุก โดยมีเป้าหมายแก้ปัญหาความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย เพื่อสร้างชุมชนที่มั่นคงตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2546 นอกจากสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยแล้ว ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนให้ดีขึ้น รวมถึงการจัดระบบดูแลเพื่อรักษาดินและบ้านให้มั่นคงยั่งยืน หรือที่เรียกว่า การทำ “บ้าน” ที่ให้มากกว่าคำว่า “บ้าน” พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานของขบวนชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายและขับเคลื่อนการทำงานระดับภาคและส่วนกลาง อาทิ การจัดงานวันที่อยู่อาศัยโลก การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัย และการพัฒนาเมืองในทุกมิติ

จากการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนเมืองและชนบทระหว่างขบวนองค์กรชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ ส่งผลให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสู่การสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัย

เกิดการสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและที่อยู่อาศัย 4,087 ครัวเรือน 116 ชุมชน ใน 20 จังหวัด ส่งผลให้ผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในการอยู่อาศัย มีคุณภาพชีวิตและการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น

สามารถแก้ปัญหาชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก สร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ของเมืองและชุมชน รวมทั้งสมาชิกชุมชนในโครงการมีระบบการออมทรัพย์ที่จะต้องดำเนินการควบคู่กับการบริหารจัดการโครงการ เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะจากผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ/เอกชนซึ่งผิดกฎหมาย เป็นสถานะผู้อยู่อาศัยในชุมชนอย่างถูกกฎหมายและสามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน (น้ำ ไฟฟ้า) อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต (Well – Being) ที่ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังเกิดการขยายกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย “บ้านที่มากกว่าคำว่า.....บ้าน” เป็นจุดเริ่มต้นไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้าน ทั้งสิทธิ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ อาชีพ และรายได้ โดยเกิดการพัฒนาอาชีพในชุมชน เช่น การใช้บ้านเป็นที่ประกอบอาชีพ การใช้พื้นที่ในการปลูกพืชผักเพื่อลดค่าใช้จ่าย มีอาหารปลอดภัย การดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด การจัดการขยะและพลังงานทดแทน เป็นต้น

ปี 2565

 เป้าหมาย 3,750 ครัวเรือน เกิดการสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 4,087 ครัวเรือน 116 ชุมชน ใน 20 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 108.99 ของเป้าหมาย โดยดำเนินการบ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 1,507 ครัวเรือน และพื้นที่ชนบท 2,580 ครัวเรือน วงเงินงบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยรวม 253.23 ล้านบาท จำแนกเป็น

- งบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย 218.74 ล้านบาท
- สนับสนุนการดำเนินงานของภาคี ท้องถิ่น และชุมชนเมือง 34.49 ล้านบาท

พื้นที่	จำนวนจังหวัด	จำนวนชุมชน	จำนวนครัวเรือน
● ภาคเหนือ	3	29	1,039
● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	30	406
● ภาคใต้	6	33	1,655
● ภาคกลางและตะวันตก	5	14	381
● ภาคกรุงเทพ ปริมณฑลและตะวันออก	1	5	231
● สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน	3	5	375
รวม	20	116	4,087

ปี 2560 - 2565

ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2565

 เป้าหมายตามงบประมาณในช่วงปี 2560 – 2565 รวม 32,460 ครัวเรือน
 เกิดการสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและพัฒนาที่อยู่อาศัย 33,847 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 104.27 สามารถดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมาย

ผลการดำเนินงานสะสม นับตั้งแต่ปี 2546 – ปัจจุบัน (ณ 30 ก.ย. 2565)

เกิดการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย “โครงการบ้านมั่นคง” รวม 127,920 ครัวเรือน ใน 1,832 ชุมชน 77 จังหวัด ประกอบด้วย บ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 108,848 ครัวเรือน และพื้นที่ชนบท 19,072 ครัวเรือน

จากการศึกษามูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ จำนวน 12 ชุมชน ก่อให้เกิดมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ โดยเปรียบเทียบจากการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงของสถาบันฯ และเงินสมทบจากชุมชน งบประมาณรวม 480,577,662 บาท กับมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและที่ดินของชุมชนมูลค่ารวม 1,109,595,639 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่ามูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 629,017,977 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.69 อันเป็นการใช้ “เงินเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาศักยภาพคน” ตามแนวทางการดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ

- 1) **สนับสนุนแบบให้เปล่า** โดยพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เพื่อเปิดโอกาสให้เข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างเท่าเทียม
- 2) **สนับสนุนในรูปแบบทุนหมุนเวียน** กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำระยะเวลาในการผ่อนชำระยาว ทำให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถการเข้าถึงแหล่งเงินกู้
- 3) **สนับสนุนด้านการบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพคนและผู้นำ** ซึ่งเป็นรูปแบบของการกระจายเม็ดเงินลงสู่ชุมชนควบคู่กับกระบวนการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นคุณค่าสังคม ดังนี้

พื้นที่	ผลลัพธ์ที่เป็นคุณค่าทางสังคม
<ul style="list-style-type: none"> ● ภาคเหนือ 3 ชุมชน <ol style="list-style-type: none"> (1) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงสันผักหวาน จำกัด อ.หางดง จ.เชียงใหม่ (2) กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงชนบทตำบลเมืองลี อ.นาหมื่น จ.น่าน (3) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงตาคลี จำกัด อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ ● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ชุมชน <ol style="list-style-type: none"> (1) สหกรณ์การเกษตรบ้านดงกล้วย จำกัด อ.ดอนจาน จ.กาฬสินธุ์ (2) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงแก่นนคร จำกัด อ.เมือง จ.ขอนแก่น ● ภาคใต้ 3 ชุมชน <ol style="list-style-type: none"> (1) สหกรณ์บ้านมั่นคงเมืองดอนสัก จำกัด อ.ดอนสัก จ.สุราษฎร์ธานี (2) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงปากพูน จำกัด อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ชุมชนมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกันผ่านการรวมกลุ่มอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งในรูปแบบของการซื้อที่ดินเพื่อสร้างชุมชนใหม่ การรับรองการอยู่อาศัยในที่ดินรัฐและภาคเอกชน การขอเช่าที่ดินรัฐระยะสั้น/ยาว 2) สมาชิกโครงการบ้านมั่นคงเกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย สหกรณ์เคหสถาน กองทุนชุมชน/กองทุนเมือง กองทุนสวัสดิการชุมชน/กองทุนวันละบาท และกองทุนรักษาดินรักษาบ้าน เพื่อให้เกิดทุนหมุนเวียนในทุกชุมชนสำหรับการพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาความจำเป็นเร่งด่วนของสมาชิกในชุมชน 3) สมาชิกในชุมชนเกิดทักษะและศักยภาพในงานพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่น ด้านการบริหารงานก่อสร้าง ซึ่งสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงมีการเรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเอง หรือสมาชิกเจ้าของบ้านที่จะอยู่อาศัยเป็นผู้ตรวจรับบ้านเอง จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญด้านงานก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการงานบัญชี/การเงิน โดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุน สถาบันฯ มีหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดระบบเอกสาร

พื้นที่	ผลลัพธ์ที่เป็นคุณค่าทางสังคม
<p>(3) สหกรณ์บริการเคหสถานบ้านมั่นคง เมืองธนภูมิจำกัด อ.เมือง จ. นครศรีธรรมราช</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ภาคกลางและตะวันตก 1 ชุมชน <ul style="list-style-type: none"> (1) สหกรณ์บ้านมั่นคงทำยาง จำกัด อ.ทำ ยาง จ.เพชรบุรี ● ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและ ตะวันออก 3 ชุมชน <ul style="list-style-type: none"> (1) สหกรณ์เคหสถานชุมชนกองขยะ หนองแขม จำกัด เขตหนองแขม กรุงเทพฯ (2) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชา สามัคคี จำกัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ (3) กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงชนบทตำบล ดงขี้เหล็ก อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 	<p>การเงิน การใช้จ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพ ด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น การติดต่อประสานงานราชการ การบริหารจัดการที่ดี การเกษตรในชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น</p> <p>4) เกิดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานและภาคีต่างๆ ในการ สนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยสถาบันฯ เป็นกลไกกลางที่ เชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานในระดับ พื้นที่ เช่น การไฟฟ้า การประปา สนับสนุนการติดตั้งระบบโครงสร้าง พื้นฐานให้กับโครงการบ้านมั่นคง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) สนับสนุนเรื่องหลักประกันทางสุขภาพ การตรวจเยี่ยมโดย เครือข่าย อสม. ในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น</p>

โครงการบ้านมั่นคงนครสวรรค์เมืองใหม่

จากผลการสำรวจเมืองนครสวรรค์ ณ ปัจจุบัน

- **สำรวจไปแล้ว 6,661 ครัวเรือน**
- **พัฒนาที่อยู่อาศัยแล้ว 3,598 ครัวเรือน**
- **ยังเหลือผู้เดือดร้อน รวม 3,063 ครัวเรือน**

โมเดลการพัฒนาความมั่นคง คุณภาพชีวิตและที่ดินทำกินที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ภายใต้โครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลวังตามัว อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

ตำบลวังตามัวมีพื้นที่ส่วนหนึ่งที่ถูกระบุประกาศให้อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขต สปก. แต่จากสภาพความเป็นจริงของป่า ได้เสื่อมโทรมไปนานแล้ว สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จึงได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครพนม (ทสจ.) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 สาขานครพนม พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครพนม (พมจ.) องค์การบริหารส่วนตำบลวังตามัว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สภาองค์กรชุมชนตำบลวังตามัว และกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังตามัว เพื่อดำเนินการให้ราษฎรได้รับสิทธิทำกินและอยู่อาศัย โดยได้อนุมัติงบประมาณจำนวน 12,900,000 บาท ครอบคลุมเป้าหมายอย่างน้อย 277 ครัวเรือน

ปัจจุบันดำเนินการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยแล้วเสร็จ จำนวน 53 หลังคาเรือน ทำให้ตำบลวังตามัวเป็นรูปธรรมหนึ่งที่เกิดจากบันทึกความร่วมมือการกระจายอำนาจทรัพยากรให้ท้องถิ่นร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติพร้อมกับการพัฒนาความมั่นคงระหว่างคนกับป่า ที่ชุมชนจะไม่บุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่ม โดยร่วมกันสร้างพื้นที่กันชน (Buffer Zone) เพิ่มพื้นที่ป่า ด้วยป่าใช้สอยและขอใช้ประโยชน์จากป่าและการจัดเป็นระบบสิทธิทำกินร่วม

อย่างไรก็ตาม จากการประสานนโยบายขับเคลื่อนงานร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน จะขยายผลการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงชนบท โดยบูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ 4 ตำบลเขตอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ตำบลโพนจาน ตำบลโพนสวรรค์ ตำบลโพนบก และตำบลนาโง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในเขตพื้นที่ป่าให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดนครพนม เพื่อให้เกิดรูปธรรมที่เริ่มต้นจาก “วังตามัวโมเดล” และขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วิถีทัศน์โครงการบ้านมั่นคงชนบท
ตำบลวังตามัว อ.เมือง จ.นครพนม

กรณีตัวอย่าง : พื้นที่รูปธรรมบ้านมั่นคง ต.ท่าผา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

สถานการณ์ในพื้นที่

- ผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย 196 ครัวเรือน และผู้เดือดร้อนด้านที่ดินที่อยู่ในเขตป่าสงวน 218 ครัวเรือน อยู่ในเขตอุทยาน 105 ครัวเรือน
- ปัญหาการเข้าถึงสาธารณูปโภคสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำไม่ทั่วถึง เนื่องจากติดขัดเรื่องที่ดินในเขตป่า
- การปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพดมีจำนวนมาก นำมาสู่ปัญหาหมอกควัน อีกทั้งยังเกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า และปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

กระบวนการ

- ▶ ประชุมทำความเข้าใจกับผู้นำ ท้องถิ่น ท้องที่ ชุมชน แต่งตั้งกรรมการเมืองและทำความเข้าใจระดับหมู่บ้าน กำหนดเกณฑ์การซ่อมแซมบ้าน
- ▶ สำรวจข้อมูลความเดือดร้อนและจัดเวทีรับรองสิทธิ์ของชุมชน พร้อมวิเคราะห์พื้นที่ที่วางแผนพัฒนาระบบสาธารณูปโภคที่สัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ▶ จัดทำแผนเศรษฐกิจ สังคมและอาชีพ เพื่อให้เกิดแผนในการขอรับงบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย และการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม

กลไกความร่วมมือร่วมมือ

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. เทศบาลตำบลท่าผา
3. อำเภอแม่แจ่ม
4. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
5. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลท่าผา
6. ศูนย์พัฒนาราชภูวนพื้นที่สูง
7. เกษตรอำเภอ
8. ปศุสัตว์อำเภอ
9. พัฒนาชุมชน
10. ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม
11. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน(ภาคเหนือ)
12. อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

รูปธรรม/ความสำเร็จ

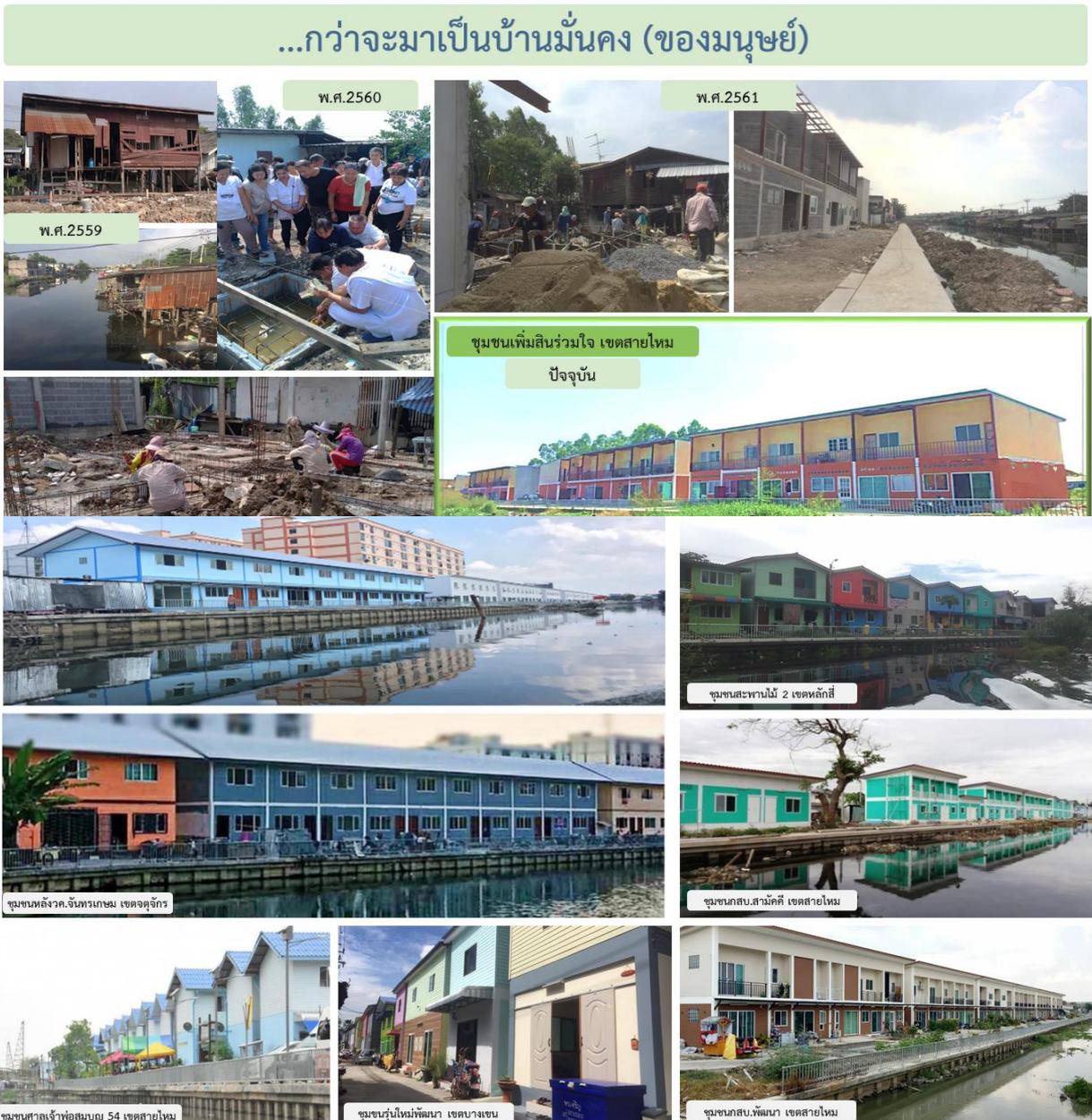
- ที่อยู่อาศัยที่ได้รับการปรับปรุงมีความมั่นคง 196 ครัวเรือน
- ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตบนพื้นที่สูงจากพืชเชิงเดี่ยวเป็นไม้ผล และพืชผสมผสาน 15 โซน 228 แปลง 206 ครัวเรือน
- เกิดพื้นที่รูปธรรมการดำเนินงานสร้างป่า สร้างรายได้ 35 แปลง และเพิ่มพื้นที่เกษตรในครัวเรือน 50 แปลง
- เกิดจุดเรียนรู้เกษตรผสมผสาน 4 จุด และศูนย์วิสาหกิจชุมชนผลิตกาแฟ 1 จุด เพื่อพัฒนาความรู้ให้กับคนในชุมชนในการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

2
โครงการพัฒนา
ที่อยู่อาศัย
ชุมชนริมคลอง

เป็นการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลในการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรुकูล้ำแนวลาดคลองและทางระบายน้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2559 โดยดำเนินการในพื้นที่คลองลาดพร้าวและคลองเปรมประชากร เน้นหลักการสำคัญคือ “การจัดการร่วมกันของชุมชนในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์”

2.1 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว : เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2559 โดยมีเป้าหมาย 7,069 ครัวเรือนใน 50 ชุมชน ณ เดือนกันยายน 2565 สามารถสนับสนุนการก่อสร้างบ้าน 3,539 ครัวเรือนใน 35 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50.06 ของเป้าหมาย ประกอบด้วย บ้านที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 3,107 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 247 ครัวเรือน และพื้นที่รื้อย้ายแล้วพร้อมก่อสร้างบ้าน 185 ครัวเรือน

2.2 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร : เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2562 เป้าหมายรวม 6,386 ครัวเรือนใน 38 ชุมชน พื้นที่กรุงเทพมหานครดำเนินการใน 3 เขต คือ เขตดอนเมือง เขตหลักสี่ และเขตจตุจักร จำนวน 32 ชุมชน และพื้นที่เทศบาลตำบลหลักหก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน โดยอนุมัติโครงการและงบประมาณสนับสนุนนับตั้งแต่ปี 2562 – 2565 รวม 3,971 ครัวเรือน ใน 32 ชุมชน ซึ่งมีพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ 10 ชุมชน 1,013 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 15.86 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ประกอบด้วย บ้านที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 616 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 363 ครัวเรือน และพื้นที่รื้อย้ายแล้วพร้อมก่อสร้างบ้าน 34 ครัวเรือน

เขต	ชุมชนเป้าหมาย	ครัวเรือนเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		
			ก่อสร้างเสร็จ	กำลังก่อสร้าง	พร้อมก่อสร้าง
จตุจักร	5	608	338	172	-
หลักสี่	13	2,098	88	63	14
ดอนเมือง	4	2,506	-	100	20
ต.หลักหก	6	929	190	28	-
รวม	38	6,141	616	363	34

ผลจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ก่อให้เกิดระบบจัดการร่วมในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ เกิดการออมทรัพย์ร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นการขยับบ้านเรือน/ ครัวเรือนที่รูก่อสร้างขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกัน โดยมีรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่หลากหลาย เช่น การปรับปรุงในที่ดินเดิม มีการเช่าที่ดินร่วมกัน จัดระเบียบการอยู่อาศัยเพื่อรองรับครัวเรือนที่รูก่อสร้าง การสร้างชุมชนในที่ดินใหม่ที่ชุมชนจัดการที่อยู่อาศัยร่วมกันในลักษณะการซื้อหรือเช่าที่ดินและปลูกสร้างที่พักอาศัยร่วมกัน ในกรณีที่ไม่สามารถปรับปรุงในที่ดินเดิมได้ และเกิดการแก้ไขปัญหาการรูก่อของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยผู้มีรายได้น้อยสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมที่ดีสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน **ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะ จากผู้รูก่อ/ก่อสร้างไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็น “ผู้อยู่อาศัยถูกต้องตามกฎหมาย”** และได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ส่งผลให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีบ้านที่มั่นคง และอยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

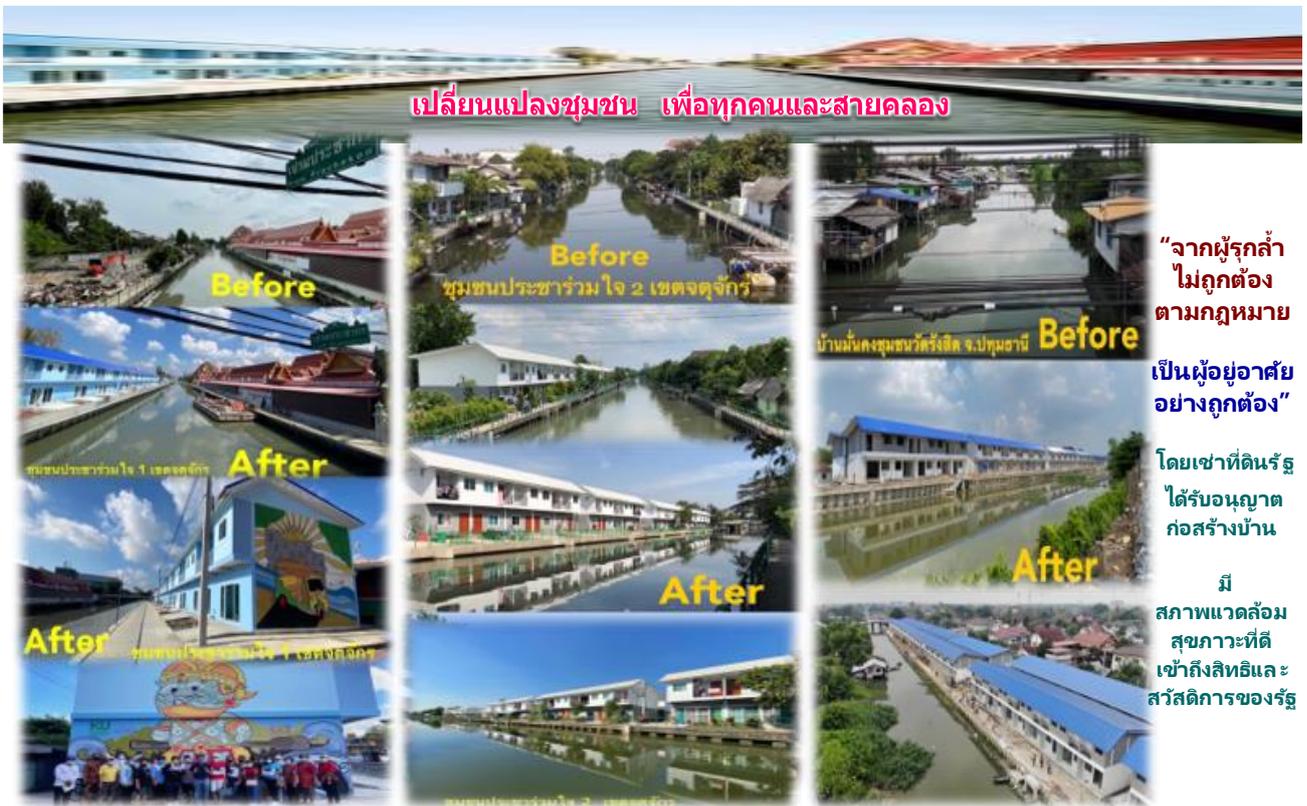
รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อาทิ คณะศึกษาดูงานจากรัฐบาลมณฑลปัญจาบ ประเทศปากีสถาน จำนวน 20 คน ศึกษาดูงานโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลองเปรมประชากร

คณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยรังสิต และขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางและตะวันตก ร่วมศึกษาดูงานชุมชนริมคลองประชาร่วม ณ ชุมชนหน้าวัดเทวสุนทร เขตจตุจักร ประกอบด้วย อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้แทนภาคประชาชนจาก 4 จังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ลพบุรี และผู้แทนการเคหะแห่งชาติ รวมกว่า 60 คน ลงพื้นที่ศึกษาดูงานการพัฒนาโครงการร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวปฏิบัติและตัวอย่างรูปธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยของแต่ละท้องถิ่น โดยร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้แทนชุมชน ทำให้คณะศึกษาดูงานเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้มีความมั่นคง ซึ่งเป็นรากฐานของการยกระดับคุณภาพ

ชีวิตในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ตัวอย่าง : ชุมชนริมคลองลาดพร้าว - เปรมประชากร	
จากชุมชนแออัดสู่บ้านสวยริมคลอง	
	วิถีทัศน์บ้านมั่นคงริมคลอง บ้านอะไร มีตั้ง 4 ลูก (ลูก กฎหมาย ราคาถูก ถูกทาง และถูกใจ)
	วิถีทัศน์ 2 คลอง 2 คื่น คื่นความสุขให้คนคลอง คื่น สายคลองให้คนเมือง

3
โครงการบ้านพอเพียง

เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนที่มีรายได้น้อยประสบปัญหาความเดือดร้อนที่อยู่อาศัย ทั้งบ้านที่ก่อสร้างมานานแล้วมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ก่อสร้างด้วยวัสดุที่ไม่มั่นคง ไม่ได้ปรับปรุงซ่อมแซม และครอบครัวขยายที่มีความจำเป็นต้องก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีรายได้น้อยเพียงพอนำมาใช้ในการเติมซ่อมแซม ปรับปรุง ต่อเติมบ้าน หรือการสร้างใหม่แทนบ้านเดิมที่มีสภาพทรุดโทรม ซึ่งอาจเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัย โดยมีหลักการสำคัญในการดำเนินงาน คือ ใช้กระบวนการทำงานที่ชุมชนเป็นแกนหลักในการร่วมกันแก้ไขปัญหา เชื่อมโยงเครือข่าย กลุ่ม/องค์กรชุมชนในตำบลหรือองค์กรชุมชนตำบลที่มีทุนด้านการพัฒนาต่างๆ เช่น สภาองค์กรชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน องค์กรการเงินชุมชน ฯลฯ กับกลุ่มผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในการจัดการปัญหาร่วมกัน

การดำเนินงานโครงการบ้านพอเพียง ภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) มีเป้าหมายรวม 352,000 ครัวเรือน จากการดำเนินงานในปี 2560 - 2565 เกิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยในการปรับปรุง ซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยครอบคลุม 77 จังหวัด 103,779 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 29.48 ของเป้าหมายรวม โดยมีผลการดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมายในแต่ละปี ดังนี้

ปี พ.ศ.	เป้าหมาย (ครัวเรือน)	ผลการดำเนินงาน (ครัวเรือน)	คิดเป็นร้อยละ
2560	9,000	10,369	115.21
2561	15,000	16,275	108.50
2562	11,500	12,550	109.13
2563	22,276	23,601	105.95
2564	15,000	15,876	105.84
2565	24,700	25,108	101.65
รวม	97,476	103,779	106.47

ในปี 2565 เกิดการซ่อมแซม/ปรับปรุง/สร้างที่อยู่อาศัยให้กับครัวเรือนยากจน 25,108 ครัวเรือน 2,187 ตำบลใน 77 จังหวัด ส่งผลให้ครัวเรือนยากจนที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชน มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อสุขภาวะของผู้อยู่อาศัยที่เป็นครัวเรือนยากจนภายใต้แนวคิด “สร้างบ้าน สร้างสุข สร้างความมั่นคงในชีวิต” โดยการสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการสร้าง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้เดือดร้อนในพื้นที่ ทำให้ชุมชนต่างๆ เกิดการตื่นตัวร่วมกันดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ตั้งแต่การสำรวจ กลั่นกรองข้อมูล ผู้เดือดร้อน การคัดเลือก การรวมกลุ่มผู้เดือดร้อน จัดซื้อวัสดุและดำเนินการก่อสร้างร่วมกัน ซึ่งทำให้สามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ภายใต้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน โดยการสมทบ/ร่วมแรงก่อสร้างของผู้เดือดร้อนและคนใน

ชุมชน และเกิดความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคประชาสังคมในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรร่วมดำเนินการ **ทำให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัย อันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันเป็นการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและสร้างชุมชนที่น่าอยู่**

รูปธรรมบ้านพอเพียง ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

สภาองค์กรชุมชนร่วมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ร่วมกันสำรวจข้อมูลระดมปัญหาความต้องการของชุมชน พบว่า ในเขตเทศบาลมีผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มที่เปราะบางในชุมชนมีเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยที่ไม่มีความมั่นคง จึงคัดเลือกผู้ที่เดือดร้อนตามลำดับ โดยได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- หจก. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก่อสร้าง (2002) สนับสนุนปูนเทพื้นและปูนฉาบ
- กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ และหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 12 จังหวัดสระแก้ว สนับสนุนกำลังพลในการซ่อมแซมและปลูกสร้าง
- เหล่ากาชาดอำเภอรัญประเทศ และอำเภอรัญประเทศ มอบอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องใช้อุปโภค บริโภค

จนกระทั่งสร้างบ้านของผู้เดือดร้อนของตำบลแล้วเสร็จ ทำให้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ปลอดภัย มีสุขภาวะที่ดีเอื้อต่อการดำเนินชีวิตมากขึ้น จากการทำงานสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการเชื่อมโยงเครือข่ายและหลอมรวมการทำงานจากหลากหลายภาคี ทำให้เกิดพลังในการสร้างการเปลี่ยนแปลง

ภาพการเปลี่ยนแปลง

ก่อนดำเนินการ

หลังดำเนินการ

วิดิทัศน์โครงการบ้านพอเพียง

วิดิทัศน์โครงการบ้าน
พอเพียงชุมชนมอแกน
บ้านแหลมหลา จ.ฉะเชิงเทรา

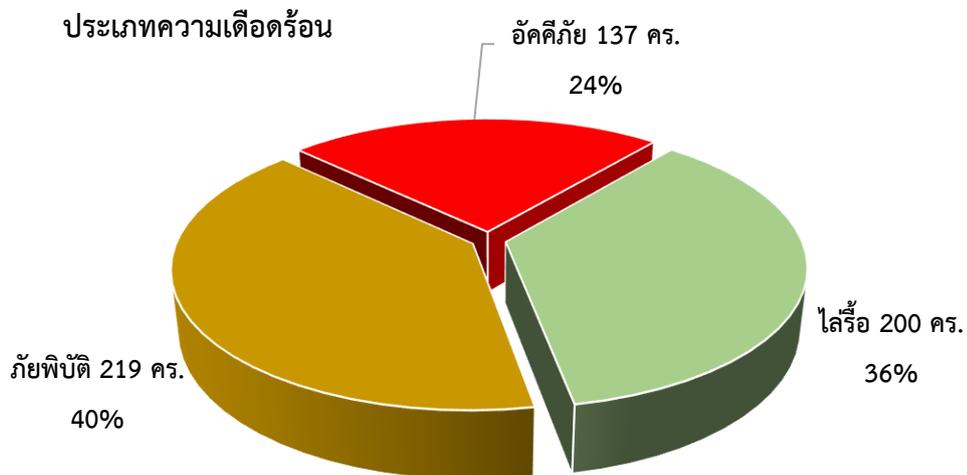
วิดิทัศน์โครงการบ้านพอเพียง
จังหวัดบุรีรัมย์

4
โครงการพัฒนา
ที่อยู่อาศัยชั่วคราว
กรณีไฟไหม้ ไล่อ้อ
และภัยพิบัติ

ปัญหาไฟไหม้ไล่อ้อที่อยู่อาศัยและภัยพิบัติต่างๆ เป็นภาวะฉุกเฉินที่ชุมชนมักประสบในปัจจุบัน มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการเกิดภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่ชุมชนไม่อาจคาดการณ์ได้ เป็นความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ทั้งนี้ในกระบวนการเตรียมความพร้อมจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ ต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 6 เดือนขึ้นไป ชุมชนที่ประสบเหตุจึงมีความจำเป็นต้องมีที่พักอาศัยชั่วคราวรองรับ

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่อ้อ ภัยพิบัติ เป็นการสนับสนุนชุมชนที่ประสบภัยพิบัติ ไฟไหม้ ไล่อ้อ หรือจำเป็นต้องรื้อย้ายเพื่อสร้างชุมชนใหม่ ในปี 2565 เกิดการสนับสนุนที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้แก่ชุมชนที่ประสบภัย 556 ครัวเรือนใน 20 จังหวัด วงเงิน 9.41 ล้านบาทครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

(1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5 จังหวัด 89 ครัวเรือน
(2) ภาคใต้	5 จังหวัด 118 ครัวเรือน
(3) ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก	3 จังหวัด 275 ครัวเรือน
(4) ภาคกลางและตะวันตก	2 จังหวัด 45 ครัวเรือน
(5) ภาคเหนือ	5 จังหวัด 29 ครัวเรือน

ผลจากการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว ส่งผลให้กลุ่มคนด้อยโอกาสหรือคนจนที่สุดในสังคมและเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเร่งด่วน/เฉพาะหน้าจากกรณีเพลิงไหม้ ไล่อ้อ หรือต้องรื้อย้าย ได้รับการดูแลในการมีที่อยู่อาศัยรองรับเฉพาะหน้าและได้รับโอกาสในการพัฒนา เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มั่นคงต่อไป

พอช.รुकช่วยเหลือผู้ประสบภัยพื้นที่ไฟไหม้ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ โดยการสนับสนุนที่อยู่อาศัยชั่วคราว ภายใต้โครงการที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไลร์รี่

จากเหตุเพลิงไหม้ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ถนนพระรามที่ 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน นายจตุติ ไกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พม. พร้อมด้วยคณะผู้บริหารลงพื้นที่ เพื่อพบปะเยี่ยมให้กำลังใจชาวชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ขณะที่ พอช. นำโดยนางสาวเฉลิมศรี ระดากุล รองผู้อำนวยการสถาบันฯ ร่วมกับสำนักงานภาคกรุงเทพฯปริมณฑลและตะวันออก และขบวนชุมชนโซนกรุงเทพฯ ได้ ลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์ไฟไหม้ พร้อมประสานหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เร่งช่วยเหลือ โดยในเบื้องต้นสนับสนุนที่อยู่อาศัยชั่วคราว หรือค่าเช่าบ้าน ภายใต้โครงการที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ไลร์รี่ คร่าวเรือนละ 18,000 บาท และมอบถุงยังชีพให้ผู้ประสบภัย เพื่อเยียวยาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วน

มอบงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราวกรณีไฟไหม้ไลร์รี่ ชุมชนบ่อนไก่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โดยนายกฤษดา สมประสงค์ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ พอช. พร้อมเจ้าหน้าที่เขตปทุมวัน มอบงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราวกรณีไฟไหม้ไลร์รี่ชุมชนบ่อนไก่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

จำนวน 84 คร่าวเรือน วงเงิน 1,512,000 บาท และจะดำเนินการช่วยเหลือครัวเรือนที่เหลือต่อไป ทั้งนี้มีการมอบสิ่งของบริจาคแก่สมาชิกผู้เดือดร้อน และร่วมลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ในชุมชนร่วมกับหน่วยงานและสมาชิกผู้เดือดร้อน

3.3 การประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

3.3.1 การประเมินการปฏิบัติงาน : เป็นการประเมินผลการปฏิบัติขององค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็นการดำเนินงานใน 4 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด โดยสรุปผลประเมินภาพรวมองค์กรอยู่ในระดับดีมาก ค่าคะแนน 94.137

รายงานสรุปผลการประเมินของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

องค์ประกอบ / ตัวชี้วัด	น้ำหนัก	เป้าหมาย			ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	คะแนน ถ่วง น้ำหนัก
		ค่าเป้าหมายขั้นต้น (50.00)	ค่าเป้าหมายมาตรฐาน (75.00)	ค่าเป้าหมายขั้นสูง (100.00)			
องค์ประกอบที่ 1 ประสิทธิภาพการดำเนินงาน							
ตัวชี้วัด 1.1 ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับภารกิจตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งที่แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงจากยุทธศาสตร์ชาตินโยบายและแผนระดับชาตินโยบายและแผนระดับชาติ							
ตัวชี้วัด 1.1.1 ร้อยละของกองทุนสวัสดิการชุมชนสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน							
	10	85.00- 89.99 (ร้อยละ)	90.00 - 94.99 + 60.00 (ร้อยละ + ร้อยละ)	95.00 - 100.00 + 80.00 (ร้อยละ + ร้อยละ)	100.00 + 84.05 (ร้อยละ + ร้อยละ)	50	5
ตัวชี้วัด 1.1.2 ร้อยละของตำบลบูรณาการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและสมดุล							
	10	19.62 (ร้อยละ)	20.60 (ร้อยละ)	21.58 (ร้อยละ)	21.82 (ร้อยละ)	100	10
ตัวชี้วัด 1.1.3 ร้อยละของตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง							
	10	11.15 (ร้อยละ)	13.78 (ร้อยละ)	16.40 (ร้อยละ)	16.51 (ร้อยละ)	100	10
ตัวชี้วัด 1.2 ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับนโยบายสำคัญหรือแผนปฏิบัติการของกระทรวงที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในกระทรวงเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน							
ตัวชี้วัด 1.2.1 จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย							
	10	27,312.00 (ครัวเรือน)	28,450.00 (ครัวเรือน)	29,588.00 (ครัวเรือน)	29,195.00 (ครัวเรือน)	91.37	9.137

องค์ประกอบ / ตัวชี้วัด	น้ำหนัก	เป้าหมาย			ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
		ค่าเป้าหมายขั้นต้น (50.00)	ค่าเป้าหมายมาตรฐาน (75.00)	ค่าเป้าหมายขั้นสูง (100.00)			
องค์ประกอบที่ 2 ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการดำเนินงาน							
ตัวชี้วัด 2.1.ตัวชี้วัดที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงาน/ความคุ้มค่าในการดำเนินงาน							
ตัวชี้วัด 2.1.1.รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการบริหารเงินทุน เพื่อลดภาระงบประมาณภาครัฐ							
	13	120.63 (ล้านบาท)	135.10 (ล้านบาท)	149.56 (ล้านบาท)	166.34 (ล้านบาท)	100	13
ตัวชี้วัด 2.1.2.ร้อยละของสินเชื่อที่อยู่อาศัยที่มีปัญหาต่อสินเชื่อคงเหลือทั้งหมด							
	12	1.95 (ร้อยละ)	1.94 (ร้อยละ)	1.93 (ร้อยละ)	1.82 (ร้อยละ)	100	12
ตัวชี้วัด 2.2.ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรขององค์การมหาชน							
	5	0 (ผลผลิต)	1 (ผลผลิต)	2 (ผลผลิต)	2 (ผลผลิต)	100	5
องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพขององค์การมหาชน							
ตัวชี้วัด 3.1.ผลการพัฒนาศักยภาพองค์กรสู่การเป็นระบบราชการ 4.0							
ตัวชี้วัด 3.1.1.การพัฒนาองค์กรสู่ดิจิทัล							
ตัวชี้วัด 3.1.1.1 การพัฒนาระบบบัญชีข้อมูล (Data Catalog) เพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) : กองทุนสวัสดิการชุมชน							
	10	50.00 (คะแนน)		100.00 (คะแนน)	100.00 (คะแนน)	100	10
ตัวชี้วัด 3.1.2.การประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)							
	10	330.00 (คะแนน)		400.00 (คะแนน)	437.69 (คะแนน)	100	10
องค์ประกอบที่ 4 การควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการรององค์การมหาชน							
ตัวชี้วัด 4.1.ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาด้านการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการรององค์การมหาชน							
	10	50.00 (คะแนน)		100.00 (คะแนน)	100.00 (คะแนน)	100	10
คะแนนรวม							94.137
สรุปผลประเมิน ระดับดีมาก ●							

โดยมีผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ตัวชี้วัดที่ 3.1.2) มีผลประเมินรวม 437.69 คะแนนจาก 500 คะแนน มีค่าคะแนนในแต่ละหมวด ดังนี้

หมวด	ผลประเมิน
1. การนำองค์กร	458.33
2. การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์	395.83
3. การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	421.88
4. การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	468.75
5. การมุ่งเน้นบุคลากร	421.88
6. การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ	470.49
7. ผลลัพธ์การดำเนินการ	426.67
คะแนนรวม	437.69

3.3.2 การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ 2565 สรุปผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน **คะแนนภาพรวม 95.04 อยู่ในระดับ AA คือ ระดับดีเยี่ยมและบรรลุค่าเป้าหมาย** ซึ่งได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่ผลการประเมินฯ ในระดับ AA (95 คะแนนขึ้นไป) ตามประกาศสำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีค่าคะแนนใน 10 ตัวชี้วัดตามอันดับ ดังนี้

อันดับ	ตัวชี้วัด	คะแนน
1	การเปิดเผยข้อมูล	100.00
2	การแก้ไขปัญหาการทุจริต	98.70
3	การใช้อำนาจ	98.20
4	การปฏิบัติหน้าที่	97.85
5	การใช้ทรัพย์สินของราชการ	97.62
6	การใช้งบประมาณ	96.87
7	การป้องกันการทุจริต	93.75
8	คุณภาพการดำเนินงาน	91.92
9	ประสิทธิภาพการสื่อสาร	89.74
10	การปรับปรุงการทำงาน	87.67

**รายงานผลการดำเนินงาน
คณะกรรมการตรวจสอบ ปีงบประมาณ 2565**

คณะกรรมการตรวจสอบได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระตามขอบเขตที่ระบุไว้ในกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561, ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2564

ในปีงบประมาณ 2565 คณะกรรมการตรวจสอบได้มีการประชุมรวม 7 ครั้ง โดยมีกรรมการเข้าร่วมประชุม ดังนี้

ลำดับ	รายชื่อ	การประชุม ครั้งที่ 1/2565 วันที่ 11 พ.ย. 64	การประชุม ครั้งที่ 2/2565 วันที่ 13 ม.ค. 65	การประชุม ครั้งที่ 3/2565 วันที่ 10 มี.ค. 65	การประชุม ครั้งที่ 4/2565 วันที่ 19 พ.ค. 65	การประชุม ครั้งที่ 5/2565 วันที่ 8 ก.ค. 65	การประชุม ครั้งที่ 6/2565 วันที่ 8 ส.ค. 65	การประชุม ครั้งที่ 7/2565 วันที่ 2 ก.ย. 65
1	นายวิมล มนต์เอือศิริ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	นายมนตรี เสนีเศรษฐ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	นายกิตติพงษ์ ภิญโญตระกูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	นายสมคิด สิริวัฒนากุล	✓	-	-	-	-	-	-
5	ดร.จรรยา กลัดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ : คณะกรรมการตรวจสอบลำดับที่ 4 นายสมคิด สิริวัฒนากุล ขอลาออกจากการเป็นกรรมการตรวจสอบตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2565

การรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถาบันฯ เป็นประจำทุกไตรมาส สรุปประเด็นที่เป็นสาระสำคัญในรอบปีงบประมาณ 2565 ได้ดังนี้

1. สอบทานการควบคุมภายในด้านการเงิน

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานรายงานการเงินประจำปีงบประมาณ 2564 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564 และสอบทานรายงานการเงินประจำปีงบประมาณ 2565 รายไตรมาส (ไตรมาส 1 – 3) ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งพบว่าผลการดำเนินการถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐ กระทรวงการคลัง

2. สอบทานการประเมินระบบควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยง

2.1 คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานการประเมินระบบควบคุมภายใน ในการประชุมครั้งที่ 2/2565 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2565 ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อคิดเห็น การรายงานผลการสอบทานประเมินการควบคุมภายใน ตามแบบปค. 6 ควรมีการวิเคราะห์การประเมินการควบคุมภายใน โดยแยกเป็นปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กร

2.2 สถาบันฯ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงขึ้น เพื่อกำกับดูแลและจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมทั้งความเสี่ยงจากปัจจัยภายในและภายนอกรวมทั้งได้มีการติดตามประเมินความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อภารกิจเป้าหมายขององค์กรเป็นระยะๆ และตลอดจนมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการสถาบันฯ ทราบและพิจารณาทุกไตรมาส

3. การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สำนักตรวจสอบได้ทำการตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ 2565 จำนวน 5 แผนงาน ดังนี้ 1) การตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการเงิน 2) การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ 3) การตรวจสอบสินเชื่อ 4) การตรวจสอบเงินรับฝากค่าเช่าที่ดิน 5) การตรวจสอบการบริหารงบประมาณ สนับสนุนของสำนักงานภาค โดยภาพรวมมีการปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์การปฏิบัติงานตลอดจน

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ และมีข้อเสนอแนะบางประการไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันฯ ซึ่งสถาบันฯ รับผิดชอบดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้ว

4. การกำกับดูแลงานตรวจสอบภายใน

คณะกรรมการตรวจสอบได้พิจารณาบททวนระเบียบว่าด้วยกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบ กฎบัตรของสำนักตรวจสอบ รวมทั้งสอบทานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน ติดตามความคืบหน้าการแก้ไขหรือการปรับปรุงการดำเนินงานตามข้อตรวจพบตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 กำหนด และได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของสำนักตรวจสอบตามแนวปฏิบัติการประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานตรวจสอบภายในของกรมบัญชีกลาง ในหลักสูตรด้านการตรวจสอบภายใน เพื่อให้งานตรวจสอบมีความถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน

5. การพิจารณาการจัดจ้างผู้สอบบัญชี ประจำปีงบประมาณ 2566

คณะกรรมการตรวจสอบได้เสนอคำตอบแทนการจ้างผู้สอบบัญชีประจำปีงบประมาณ 2566 ต่อคณะกรรมการสถาบันฯ ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 กำหนด ซึ่งผู้ชนะการประกวดราคาผู้สอบบัญชี ได้แก่ บริษัท เอเอ็นเอส ออดิท จำกัด โดยกำหนดค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน 885,000 บาท และสถาบันฯ แจ้งยืนยันว่าได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ถูกต้องครบทุกประเด็น

6. การกำกับดูแลด้านการป้องกันการเกิดทุจริต

คณะกรรมการตรวจสอบมีการวางระบบควบคุมภายในที่เพียงพอไม่พบว่ามีกรณีปฏิบัติเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์

7. การประเมินตนเองของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบทั้งคณะและเป็นรายบุคคลประจำปีงบประมาณ 2565 ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564 กำหนด ผลการประเมินคณะกรรมการตรวจสอบมีการประเมินผลการปฏิบัติงานในภาพรวม มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 92.86 ของคะแนนทั้งหมด อยู่ในระดับดีเยี่ยม และคณะกรรมการตรวจสอบมีการประเมินผลการปฏิบัติงานรายบุคคล มีคะแนนรายบุคคลคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 97.73 ของคะแนนทั้งหมด อยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ได้แก่ ธุรกรรมของ พอช. มีทั้งการทำงานด้วยเจ้าหน้าที่ของ พอช. และงานในส่วนของภาคประชาชน ซึ่งจะเป็นผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ KPI ตามที่ พอช. ตั้งผลของงานเกิดจากภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ องค์กรประกอบจึงควรมีกรรมการที่เลือกจากภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย อาจจะเป็นคณะกรรมการหรือตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมประชุม ถึงจะสามารถกำกับตรวจสอบครอบคลุมภารกิจของ พอช. ทั้งหมด

(นายมนตรี เสนีเศรษฐ์)
กรรมการตรวจสอบ

(นายกิตติพงษ์ ธิญญตระกูล)
กรรมการตรวจสอบ

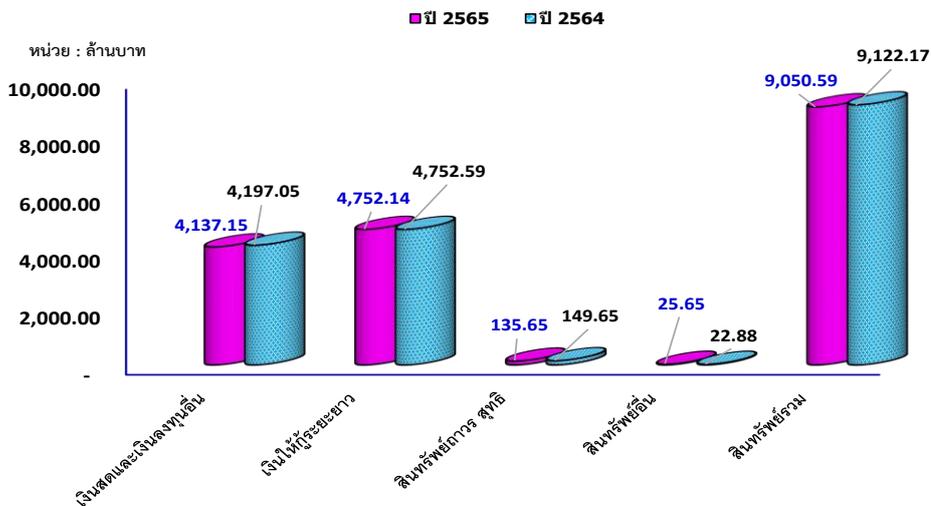
(ดร.จรรยา กลัดล้อม)
กรรมการตรวจสอบ

รายงานสถานะการเงินและผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

1. สถานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

สินทรัพย์

การเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์

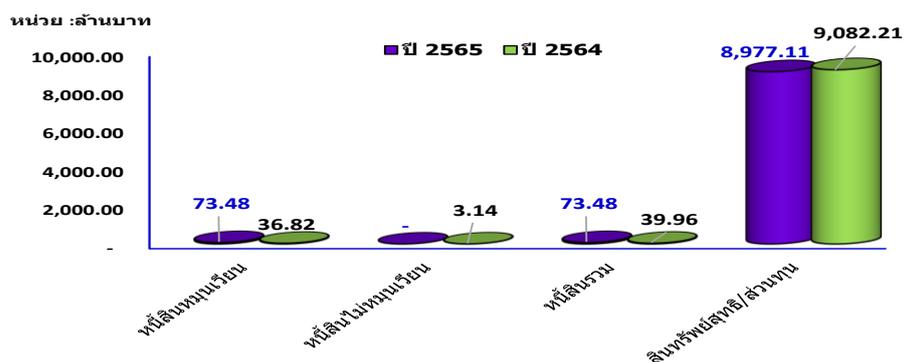

สถาบันมีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น จำนวน 9,050.59 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 71.58 ล้านบาท โดยสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเงินให้กู้ระยะยาว จำนวน 4,752.14 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.5 ของสินทรัพย์รวม และเงินสดและเงินลงทุนอื่น จำนวน 4,137.15 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 45.7 ของสินทรัพย์รวม

เงินให้กู้ยืมระยะยาว จำนวน 4,752.14 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 0.45 ล้านบาท โดยเป็นสินเชื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง 4,252.99 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 89.5 ของเงินให้กู้ยืมระยะยาว ซึ่งสถาบันจ่ายเงินกู้สินเชื่อสะสมในปีงบประมาณ 2565 รวมจำนวน 376.65 ล้านบาท

เงินสดและเงินลงทุนอื่น จำนวน 4,137.15 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 59.90 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.4 จากปีก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการลดลงของเงินฝากธนาคารประเภทเงินฝากออมทรัพย์

การเปลี่ยนแปลงหนี้สินและทุน

หนี้สิน

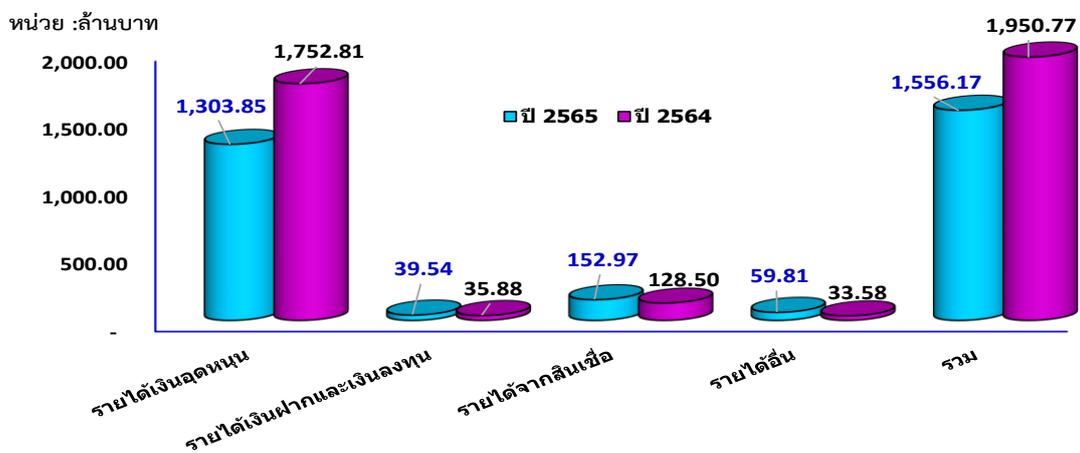
สถาบันมีหนี้สินรวมทั้งสิ้น จำนวน 73.48 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 33.52 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.9 ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหนี้อื่นระยะสั้น จำนวน 47.23 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 64.3 ของหนี้สินรวม เนื่องจากในปีงบประมาณ 2565 สถาบันมีการจัดทำโครงการสร้างแรงจูงใจให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ ที่มีวินัยด้านการชำระคืนสินเชื่อ ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณเป็นรางวัลให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อตามกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 486 องค์กร เป็นเงินจำนวน 40.10 ล้านบาท โดยได้ตั้งเป็นค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่นทั้งจำนวน เงินรับฝากระยะสั้น จำนวน 13.77 หรือคิดเป็นร้อยละ 18.7 ของหนี้สินรวม และหนี้สินหมุนเวียนอื่น จำนวน 12.48 หรือคิดเป็นร้อยละ 17 ของหนี้สินรวม

ส่วนทุน

สถาบันมีเงินทุนรวม จำนวน 8,977.11 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 1.2 จากปีก่อน เนื่องจากมีรายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่าย จำนวน 105.10 ล้านบาท

2. ผลการดำเนินงานด้านการเงิน

รายได้

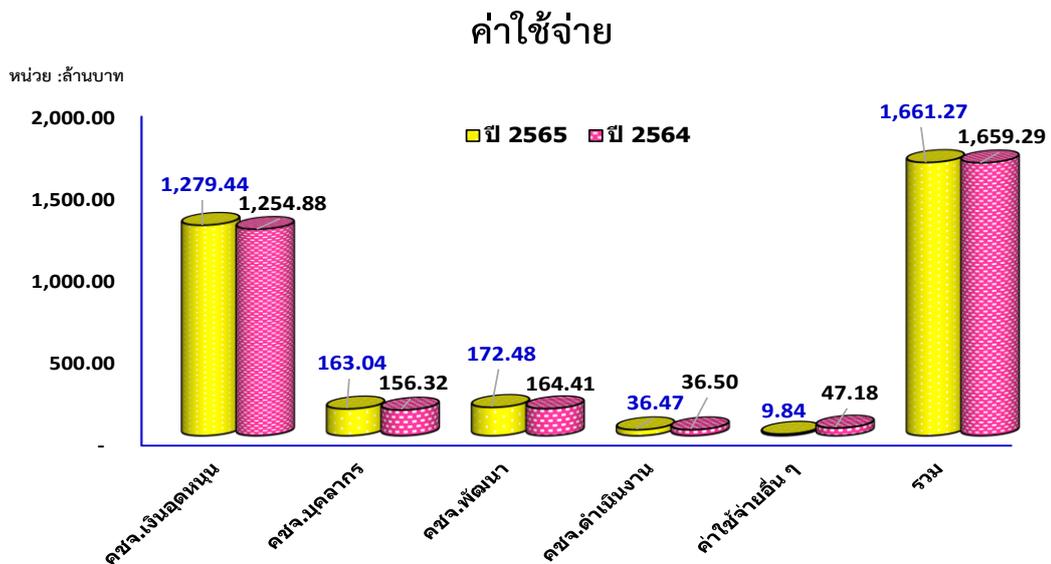

ด้านรายได้

- 1) รายได้เงินอุดหนุนปี 2565 มีจำนวน 1,303.85 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 448.96 ล้านบาท หรือร้อยละ 25.6 โดยรายได้เงินอุดหนุนที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลส่วนใหญ่เป็นรายได้เงินอุดหนุนภายใต้โครงการบ้านพอเพียง โครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน และโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร

2) รายได้จากการบริหารกองทุน ประกอบด้วย

- ❖ รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร พันธบัตรรัฐบาล และเงินลงทุน จำนวน 39.54 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 3.66 ล้านบาท หรือร้อยละ 10.2 เป็นผลมาจากสถาบันมีการปรับกรอบการลงทุนในเงินฝากธนาคาร ประเภทเงินฝากประจำ และหุ้นกู้ เพิ่มขึ้น
- ❖ รายได้จากสินเชื่อ มีจำนวน 152.97 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 24.47 ล้านบาท หรือร้อยละ 19 ส่วนใหญ่เป็นรายได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย โครงการบ้านมั่นคง
- ❖ รายได้อื่น มีจำนวน 59.81 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 26.23 ล้านบาท หรือร้อยละ 78.1 ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการรับคืนเงินสนับสนุนจากองค์กรชุมชนที่เบิกจ่ายให้กับโครงการที่ได้รับอนุมัติของงวดปีก่อนแล้วมีการคืนเหลือจ่ายในปี 2565 จำนวน 55 ล้านบาท และรายได้อื่น จำนวน 4.81 ล้านบาท

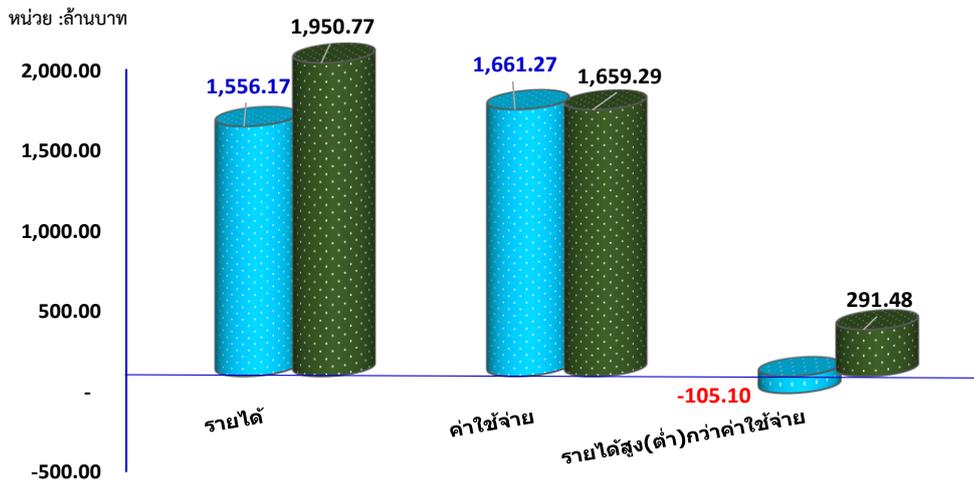
ด้านค่าใช้จ่าย

- 1) ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน มีจำนวน 1,279.44 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 24.56 ล้านบาท หรือร้อยละ 2 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการบ้านพอเพียง โครงการแก้ไข ปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน และโครงการพัฒนา ที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร
- 2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย
 - ❖ ค่าใช้จ่ายบุคลากร ประกอบด้วย เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายสวัสดิการ ต่างๆ มีจำนวน 163.04 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 6.72 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.3

- ❖ ค่าใช้จ่ายงบพัฒนา มีจำนวน 172.48 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 8.07 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.9
- ❖ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีจำนวน 36.47 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 0.03 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.1
- ❖ ค่าใช้จ่ายอื่น ประกอบด้วย ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย หนี้สงสัยจะสูญ และ ค่าใช้จ่ายอื่น มีจำนวน 9.84 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 37.34 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 79.1

สรุปผลการดำเนินงาน

รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2565 สถาบันมีรายได้รวม จำนวน 1,556.17 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 394.60 ล้านบาท หรือร้อยละ 20.2 และมีค่าใช้จ่ายรวม จำนวน 1,661.27 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 1.98 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.1 ทำให้ในงวดบัญชีปี 2565 สถาบันมีรายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่าย จำนวน 105.10 ล้านบาท

3. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

การจ่ายเงินสนับสนุนโครงการต่างๆ ให้แก่องค์กรชุมชนที่ขอรับเงินสนับสนุนจากสถาบัน โดยสถาบันมีกระบวนการในการกำกับ ติดตาม และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณทุกโครงการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานะโครงการเป็นปัจจุบันตามแผนการบริหารโครงการและแผนการเบิกจ่าย แต่ยังคงพบว่า การดำเนินการภายใต้โครงการบ้านมั่นคง ขาดความชัดเจนเรื่องที่ดินที่ใช้ในการดำเนินงาน และมีการปรับเปลี่ยนแผนงานของโครงการ รวมถึงความพร้อมขององค์กรชุมชนในการดำเนินโครงการไม่เป็นไปตาม

กรอบระยะเวลาที่กำหนด และมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งองค์กรผู้เสนอโครงการขาดความเข้าใจในกระบวนการจัดทำเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ

แนวทางการแก้ไข

- ❖ มีการกำหนดขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการบ้านมั่นคง โดยให้สำนักงานภาคนำส่งเอกสารให้แก่ สำนักบ้านมั่นคงตรวจสอบความชัดเจนในเรื่องการอนุญาตใช้ที่ดิน รวมถึงตรวจสอบการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงฯ
- ❖ จัดประชุมสัมมนาทำความเข้าใจร่วมกับขบวนองค์กรชุมชน รวมถึงจัดทำคู่มือการบริหารโครงการ เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานการเบิกจ่ายงบประมาณ พร้อมติดตามความคืบหน้าหลังการเบิกจ่ายงบประมาณ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

หน่วย : บาท

	2565**	2564
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	2,372,522,829.57	2,682,422,474.60
ลูกหนี้ระยะสั้น	24,168,901.49	21,164,639.71
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น	704,026,090.05	466,187,519.66
เงินลงทุนระยะสั้น	764,628,500.00	1,014,628,500.00
วัสดุคงเหลือ	1,432,087.01	1,532,763.33
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	51,874.85	184,713.85
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	3,866,830,282.97	4,186,120,611.15
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
เงินให้กู้ยืมระยะยาว	4,048,114,866.93	4,286,402,086.47
เงินลงทุนระยะยาว	1,000,000,000.00	500,000,000.00
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	124,364,755.20	136,977,299.82
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	11,282,526.80	12,670,775.07
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	5,183,762,148.93	4,936,050,161.36
รวมสินทรัพย์	9,050,592,431.90	9,122,170,772.51
หนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้ระยะสั้น	47,227,428.85	12,289,593.08
เงินรับฝากระยะสั้น	13,772,454.01	16,114,289.36
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	12,484,297.50	8,415,311.37
รวมหนี้สินหมุนเวียน	73,484,180.36	36,819,193.81
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	1.00	3,139,263.96
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	1.00	3,139,263.96
รวมหนี้สิน	73,484,181.36	39,958,457.77
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ทุน	2,979,453,401.47	2,979,453,401.47
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	5,997,654,849.07	6,102,758,913.27
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	8,977,108,250.54	9,082,212,314.74
รวมหนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	9,050,592,431.90	9,122,170,772.51

หมายเหตุ : ** งบการเงินนี้ยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบบัญชี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

หน่วย : บาท

	2565**	2564
รายได้		
รายได้จากเงินงบประมาณ	1,303,850,900.00	1,752,805,200.00
รายได้จากการดำเนินงาน	152,965,599.88	128,500,606.49
รายได้อื่น	99,350,016.45	69,462,294.98
รวมรายได้	1,556,166,516.33	1,950,768,101.47
ค่าใช้จ่าย		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	162,589,475.13	155,548,160.46
ค่าตอบแทน	447,031.00	768,750.00
ค่าใช้สอย	24,067,221.99	24,943,569.67
ค่าวัสดุ	4,908,989.45	4,482,391.73
ค่าสาธารณูปโภค	7,494,688.80	7,068,768.18
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18,673,869.92	17,874,471.45
ค่าใช้จ่ายในการพัฒนา	172,480,468.67	164,412,640.55
ค่าใช้จ่ายจากเงินอุดหนุน	1,279,442,213.60	1,254,880,468.90
ค่าใช้จ่ายอื่น	(8,833,378.03)	29,306,360.16
รวมค่าใช้จ่าย	1,661,270,580.53	1,659,285,581.10
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(105,104,064.20)	291,482,520.37

หมายเหตุ : ** งบการเงินนี้ยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบบัญชี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

หน่วย : บาท

	2565**	2564
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(105,104,064.20)	291,482,520.37
รายการปรับกระทบรายได้สูง(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิเป็นเงินสดรับ(จ่าย) จากกิจกรรมดำเนินงาน		
(กำไร)ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	(305,423.74)	(56,531.93)
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18,673,869.92	17,874,471.45
หนี้สงสัยจะสูญ	(14,693,721.91)	(53,051,375.14)
รายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ย หนี้สูญ	(3,139,262.96)	(2,944,207.02)
	-	80,795,717.93
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานก่อนการเปลี่ยนแปลง ในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน	(104,568,602.89)	334,100,595.66
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน		
สินทรัพย์ดำเนินงาน(เพิ่มขึ้น)ลดลง		
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	760,629.38	(324,548.05)
วัสดุคงเหลือ	100,676.32	(39,747.85)
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	132,839.00	36,870.60
เงินให้กู้ยืม	11,377,479.90	(89,542,646.88)
หนี้สินดำเนินงานเพิ่มขึ้น(ลดลง)		
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	34,937,835.77	3,726,399.16
เงินรับฝากระยะสั้น	(2,341,835.35)	2,662,812.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	4,068,986.13	(212,387.54)
เงินสดสุทธิได้มาจากกิจกรรมดำเนินงาน	(55,531,991.74)	250,407,347.10
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดรับจากการจำหน่ายสินทรัพย์ถาวร	305,888.00	60,329.00
เงินสดจ่ายซื้อที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	(1,335,296.29)	(3,289,233.49)
เงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	(3,338,245.00)	(4,765,461.50)
เงินสดรับจากเงินลงทุนระยะสั้นครบกำหนด	150,000,000.00	1,020,000,000.00
เงินสดจ่ายจากเงินลงทุนระยะยาวครบกำหนด	(400,000,000.00)	(500,000,000.00)
เงินสดสุทธิได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน	(254,367,653.29)	512,005,634.01
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น(ลดลง)สุทธิ	(309,899,645.03)	762,412,981.11
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นปี	2,682,422,474.60	1,920,009,493.49
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายปี	2,372,522,829.57	2,682,422,474.60

หมายเหตุ : ** งบการเงินนี้ยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบบัญชี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) (Community Organizations Development Institute (Public Organization) CODI) เป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2543 มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป) โดยให้ยุบรวมสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง สังกัดการเคหะแห่งชาติและสำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม

1.2 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

1.3 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนตลอดจนประสานงานการสนับสนุนการให้การช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

1.4 ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความร่วมมือขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชี ภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้ และการจัดทำรายงานการเงินถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานการเงินประจำปี ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0410.2/ว 15 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563 และแสดงรูปแบบในการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว 479 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2563

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี

หมายเหตุ 3 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2564

- นโยบายการบัญชีภาครัฐ เรื่อง บัตรภาษี

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้นไม่มีผลกระทบต่อรายงานการเงินในงวดปัจจุบัน

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 การนำเสนอรายงานการเงิน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) นำเสนอรายงานการเงินในภาพรวม โดยรวมรายงานการเงินของโครงการกองทุนพัฒนาชนบท ธนาคารออมสิน (สพช.) ไว้ด้วยกัน

4.2 การบันทึกบัญชี

การบันทึกบัญชีของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 ส่วนโครงการกองทุนพัฒนาชนบท ธนาคารออมสิน (สพช.) แยกการบันทึกบัญชีต่างหาก

4.3 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสด หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ดราฟต์และธนาคณัติ หน่วยงานจะรับรู้เงินสดและเงินฝากธนาคารในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ และแสดงรายการดังกล่าวไว้ในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูงซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนเงินที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกับมูลค่าเดิม ซึ่งความแตกต่างในมูลค่าดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ

4.4 ลูกหนี้

ลูกหนี้โครงการคอมพิวเตอร์ หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานยืมเงินในการจัดหา ซ่อมแซมหรือปรับปรุงคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระและความเดือดร้อนให้กับผู้ปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม แสดงตามมูลค่าที่จะได้รับโดยไม่ตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ลูกหนี้โครงการซ่อมแซมรถยนต์ หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานยืมเงินในการซ่อมแซมรถยนต์ที่ใช้ปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระและความเดือดร้อนให้กับผู้ปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม แสดงตามมูลค่าที่จะได้รับโดยไม่ตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

4.5 เงินให้กู้

เงินให้กู้ หมายถึง เงินที่หน่วยงานในองค์กรชุมชนและบุคคลภายนอกกู้ยืม โดยมีสัญญาการกู้ยืมเป็นหลักฐาน และมีการคิดดอกเบี้ย แสดงรายการตามมูลค่าสุทธิตามบัญชี โดยมีการประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับเงินให้กู้ส่วนที่คาดว่าจะไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้

4.6 ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กำหนดหลักเกณฑ์การประมาณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรอง สำหรับยอดเงินให้กู้และดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับส่วนที่เกินมูลค่าหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันตามระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรอง พ.ศ. 2552 ดังนี้

ระดับ	ลูกหนี้จัดชั้น	ระยะเวลาค้างชำระ	อัตราการกันเงินสำรองร้อยละ
1	จัดชั้นปกติ	ไม่เกิน 1 เดือน	-
2	จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ	เกิน 1 เดือนไม่เกิน 3 เดือน	-
3	จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	เกิน 3 เดือนไม่เกิน 12 เดือน	25
4	จัดชั้นสงสัย	เกิน 12 เดือนไม่เกิน 24 เดือน	75
5	จัดชั้นสงสัยจะสูญ	เกินกว่า 24 เดือน	100
6	จัดชั้นสูญ	ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้แล้ว	100

4.7 เงินลงทุน

เงินลงทุน หมายถึง เงินฝากธนาคารประเภทประจำที่มีกำหนดจ่ายคืนเกินกว่า 3 เดือน ตราสารหนี้ ตราสารทุน และสินทรัพย์อื่นที่ถือไว้เพื่อรับผลตอบแทน

หน่วยงานจัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะสั้นหรือจัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะยาว ดังนี้

เงินลงทุนระยะสั้น หมายถึง เงินลงทุนที่หน่วยงานตั้งใจจะถือไว้ไม่เกิน 1 ปี หรือมีกำหนดจ่ายคืนไม่เกิน 1 ปี นับตั้งแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาการรายงาน

เงินลงทุนระยะยาว หมายถึง เงินลงทุนที่หน่วยงานตั้งใจจะถือไว้เกิน 1 ปี หรือมีกำหนดจ่ายคืนเกินกว่า 1 ปี นับตั้งแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาการรายงาน

ตราสารหนี้ หมายถึง ตราสารที่แสดงว่าผู้ออกตราสารมีภาระผูกพันทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะต้องจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นให้แก่ผู้ถือตราสารตามจำนวนและเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยชัดเจนหรือโดยปริยาย หน่วยงานจัดประเภทดังนี้

ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด หมายถึง เงินลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทตราสารหนี้ที่หน่วยงานมีความตั้งใจแน่วแน่และมีความสามารถที่จะถือไว้จนครบกำหนดไถ่ถอน โดยที่หน่วยงานจะไม่ขายตราสารดังกล่าว ก่อนครบกำหนดหรือจะไม่โอนเปลี่ยนแปลงประเภทตราสารดังกล่าว หน่วยงานวัดมูลค่าเงินลงทุนในตราสารหนี้ทุกชนิดที่หน่วยงานตั้งใจจะถือจนครบกำหนด ด้วยราคาทุนตัดจำหน่ายหักด้วยค่าเผื่อการด้อยค่า ณ วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาการรายงาน

4.8 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร หน่วยงานวัดมูลค่าวัสดุคงเหลือในราคาทุนตามวิธีเข้าก่อนออกก่อน

4.9 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

หน่วยงานแสดงรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม
หน่วยงานรับรู้รายการอุปกรณ์ เฉพาะรายการที่มีมูลค่าขั้นต่ำต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 10,000 บาท
ขึ้นไป ยกเว้นรายการที่ได้มาก่อนปี 2563 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 5,000 บาท ขึ้นไป

ราคาทุนรวมต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพและ
สถานที่ที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหาร ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ก่อสร้างขึ้นเองประกอบด้วยต้นทุน
ค่าวัสดุ ค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์

ส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีรูปแบบและอายุการให้ประโยชน์
ที่แตกต่างกัน และมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญจะบันทึกส่วนประกอบนั้นแยกต่างหากจากกัน

ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบจะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตาม
บัญชีของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจใน
อนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ
และตัดมูลค่าของชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแทนออกจากบัญชีด้วยมูลค่าตามบัญชี ส่วนต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมบำรุงที่ดิน
อาคาร และอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรง
ตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ดังนี้

อาคารและส่วนประกอบ	20 ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน	5 ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5 ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5 ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุสื่อสาร	5 ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	5 ปี
ครุภัณฑ์งานบ้าน	5 ปี
เครื่องตกแต่งสำนักงาน	5 ปี
ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดิน และสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	

4.10 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึง
ระบบงานต่าง ๆ และต้นทุนเว็บไซต์ ทั้งที่ได้มาจากการจัดซื้อ และการจ้างพัฒนาขึ้น โดยหน่วยงานมีสิทธิ์ควบคุมการใช้
ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น และคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากสินทรัพย์นั้นเกิน
กว่าหนึ่งปี หน่วยงานแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี

4.11 รายได้รอการรับรู้ระยะยาว ประกอบด้วย

(1) สินทรัพย์ได้รับบริจาค บันทึกเป็นรายได้รอการรับรู้และทยอยรับรู้เป็นรายได้คู่กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์นั้น

(2) รายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยรอรับรู้ จะบันทึกเมื่อ พอช. ได้มีการอนุมัติสินเชื่อแล้วและทยอยรับรู้เป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยตามสัดส่วนการเบิกจ่ายจริงตลอดอายุของสัญญา

4.12 สัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานรับรู้จำนวนเงินที่จ่ายตามสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า นอกจากนี้จะมีเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบซึ่งสะท้อนถึงระยะเวลาที่ผู้เช่าได้รับประโยชน์ได้ดีกว่า

4.13 ประมาณการหนี้สิน

ประมาณการหนี้สิน หมายถึง หนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลา หรือจำนวนที่ต้องจ่ายชำระ แต่เป็นภาระผูกพันในปัจจุบันซึ่งมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะต้องจ่ายชำระภาระผูกพันนั้นในอนาคต และสามารถประมาณมูลค่าภาระผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ เช่น หนี้สินค่าชดเชยความเสียหาย หน่วยงานจะรับรู้ประมาณการหนี้สินด้วยจำนวนประมาณการที่ดีที่สุดของรายจ่ายที่จะต้องจ่าย ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินเพื่อชำระภาระผูกพันนั้น

4.14 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้เงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลประจำปีงบประมาณ ประกอบด้วย

(1) เงินอุดหนุนที่เป็นงบบริหารจัดการโครงการและเงินอุดหนุนที่เป็นงบสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชนรับรู้เมื่อได้รับอนุมัติเงินจากกรมบัญชีกลาง สำหรับงบสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน พอช. จะดำเนินการสนับสนุนพัฒนาองค์กรชุมชนทั้งหมดและรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนเมื่อ พอช. อนุมัติการจ่ายเงินให้แก่องค์กรชุมชนตามงวดที่ขอเบิก

(2) รายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ย เป็นเงินอุดหนุนที่รัฐชดเชยให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เนื่องจาก พอช. ใต้ให้องค์กรชุมชนกู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย โดย พอช. คิดดอกเบี้ยเงินกู้จากองค์กรชุมชนในอัตราร้อยละ 1 ของวงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติจาก พอช. โดย พอช. บันทึกเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลเป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยรับล่วงหน้า เมื่อมีการอนุมัติสินเชื่อจะบันทึกเป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยรอรับรู้ในส่วนที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อแล้ว และทยอยรับรู้เป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยตามสัดส่วนการเบิกจ่ายจริงตลอดอายุของสัญญา

4.15 รายได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้ รับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง ยกเว้นดอกเบี้ยเงินให้กู้ที่ผิดนัดชำระเกิน 3 งวดติดต่อกัน จะยังไม่มีกรรับรู้รายได้ แต่หากเมื่อมีการรับชำระดอกเบี้ยจริงจะรับรู้ตามเกณฑ์เงินสด

4.16 รายได้ค่าปรับ รับรู้เมื่อรับชำระเงิน

4.17 ค่าใช้จ่าย รับรู้เมื่อเกิดรายการ และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง

ภาคผนวก

แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สถาบันันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

แผนปฏิบัติการ สถาบันันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)		เป้าหมาย	วงเงินรวม (ล้านบาท)
<u>ประเด็นการพัฒนา</u>	รวม 3 แผนงาน		1,071.4229
1. การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง	แผนงานที่ 1 การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง		29.0700
	1.1 สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลเชื่อมโยงกับหน่วยงาน/ภาคีพัฒนาในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม	1,000 ตำบล	
	1.2 สนับสนุนการบูรณาการและสังเคราะห์แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นนโยบายสู่การพัฒนาระดับจังหวัด	77 จังหวัด	
	1.3 สนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น	1,000 ตำบล	
	แผนงานที่ 2 การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่น	500 ตำบล/ เมือง	32.6556
	2.1 โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท		
	แผนงานที่ 3 การสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท	29,850 ครัวเรือน	1,009.6973
	3.1 โครงการผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย		
	(1) แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย “บ้านมั่นคง”	3,750 ครัวเรือน	336.7500
	(2) พัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร	100 ครัวเรือน	42.6000
(3) บ้านพอเพียง	25,000 ครัวเรือน	562.5000	
(4) พัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราวกรณีไฟไหม้ลื้อ	1,000 ครัวเรือน	18.0000	
<u>ประเด็นการพัฒนา</u>	รวม 2 แผนงาน		25.9551
2. การสานพลังความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายพัฒนาสู่ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย	แผนงานที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ	210 ตำบล/ เมือง 7 จังหวัด	14.0951
	4.1 โครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน		
	แผนงานที่ 5 การพัฒนากลไกความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	50 หน่วยงาน/ องค์กร	11.8600

แผนปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)		เป้าหมาย	วงเงินรวม (ล้านบาท)
	5.1 พัฒนากลไกและระบบการจัดการร่วมในการขับเคลื่อนงานร่วม โดยกำหนดบทบาทและแผนการทำงานร่วมในการปฏิบัติการ 5.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการการทำงานร่วม		
<u>ประเด็นการพัฒนา</u>	รวม 4 แผนงาน		304.9761
3.การพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้นำคนและขบวนองค์กรชุมชน	แผนงานที่ 6 การสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถของผู้นำและคนรุ่นใหม่เข้าสู่กระบวนการพัฒนา 6.1 พัฒนาศักยภาพผู้นำและคนรุ่นใหม่ 6.2 สนับสนุนและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนงานเชิงพื้นที่และเชิงประเด็น (คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน)	ร้อยละ 80 ของผู้นำที่เข้าร่วมการพัฒนา	28.2341
	แผนงานที่ 7 การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและเสริมสร้างศักยภาพสภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกกลางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	1,050 ตำบล	32.5500
	แผนงานที่ 8 การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานกองทุนสวัสดิการชุมชน 8.1 โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน 8.2 รับรองมาตรฐานกองทุนสวัสดิการชุมชน	780 กองทุน 500 กองทุน	233.8228
	แผนงานที่ 9 การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 9.1 พัฒนาคุณภาพระบบการบริหารจัดการขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 9.2 ฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาสินเชื่อผิดนัด	ร้อยละ 80 NPL ร้อยละ 10	10.3692
	รวม 4 แผนงาน		25.4088
4.การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	แผนงานที่ 10 การยกระดับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 10.1 พัฒนาและส่งเสริมการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการปฏิบัติงาน 10.2 พัฒนาระบบข้อมูลสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)	4 ระบบ ร้อยละ 80	0.9000
	แผนงานที่ 11 การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้สื่อสารสู่สาธารณะ 11.1 สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้/นวัตกรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 11.2 สนับสนุนการผลิตสื่อและสื่อสารสู่สาธารณะ	20 ชุด	5.6000

แผนปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)		เป้าหมาย	วงเงินรวม (ล้านบาท)
	<p>แผนงานที่ 12 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการและกำกับติดตาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาการกำกับดูแล การประเมินองค์กรตามตัวชี้วัด องค์กรมหาชน และระบบงานสำคัญ : การตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงควบคุมภายใน การรายงานผลการปฏิบัติงานรายไตรมาสและประจำปี - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณ - พัฒนาระบบการบริหารเงินทุนและเบิกจ่ายงบประมาณ - ประเมินผลความพึงพอใจและพัฒนาการให้บริการ - ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กร (ITA) - พัฒนาระบบงานพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง 	<p>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80</p> <p>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 85</p>	12.4520
	<p>แผนงานที่ 13 การบริหารและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล - ทบทวนและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร - ส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร 	<p>ร้อยละ 30 ของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนา และมีค่าคะแนนสมรรถนะไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</p>	6.4568
รวมทั้งสิ้น	รวม 13 แผนงาน		1,427.7629